

Pedagógiai Program

GYERMEKLÉPTEKKEL

**Mozogva ismerkedj, tapasztalj
türelemmel , együttérzéssel, szeretettel**

Kőbányai Csupa Csoda Óvoda

1101 Budapest, Kőbányai út 38. sz.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	3
1. 1. HELYZETKÉP.....	4
1. 2. GYERMEKKÉP.....	6
1. 3. PEDAGÓGIAI CÉLJAINK.....	8
1. 4. KIEMELT NEVELÉSI ELVEINK.....	11
1. 5. INKLUZÍV SZEMLÉLET, INTEGRÁCIÓ.....	12
2. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	14
2. 1. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ALAPJÁT AZ ALÁBBI TÉNYEZŐK NYÚJTJÁK.....	14
2. 2. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	15
2. 3. TÁRGYI FELTÉTELEK.....	17
2. 4. AZ ÓVODAI ÉLET SZERVEZÉSI KERETEI.....	19
2. 5. AZ ÓVODAI ÉLET DOKUMENTUMAI.....	22
2.6. A NEVELÉS TERVEZÉSE.....	23
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	24
3. 1. A RENDSZER MODELLKÉPE.....	24
3. 2. A RENDSZER ELEMEINEK RÖVID FELVÁZOLÁSA.....	25
3. 3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	28
3. 3. 1. <i>Egészségfejlesztési program működtetése, egészséges életmód alakítása</i>	28
3. 3. 2. <i>Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés</i>	31
3. 3. 3. <i>Értelmi nevelés megvalósítása</i>	35
3. 3. 4. <i>Anyanyelvi nevelés</i>	40
4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI, ÉS A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	43
4. 1. JÁTÉK.....	43
4. 2. MUNKA.....	48
4. 3. MOZGÁS.....	52
4. 4. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	57
4. 5. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	62
4. 6. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	65
4. 7. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	68
5. FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	71
6. ÓVODA PSZICHOLOGUS	73
7. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEKKEL VALÓ FOGLALKOZÁS	74
8. TEHETSÉG KIBONTAKOZTATÁSA ÉRDEKÉBEN VÉGZETT TEVÉKENYSÉG	79
8. 1. A TEHETSÉGGONDOZÁS CÉLJA.....	80
8. 2. FELADATA.....	80
8.3. A TEHETSÉGGONDOZÁS ELEMEI.....	80
9. ÓVODÁNK ÜNNEPEI, HAGYOMÁNYAI	83
10. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	85
11. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK, GYERMEK-, ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI FELADATOK	95
BIBLIOGRÁFIA	102
MELLÉKLETEK	104

1. BEVEZETŐ

Pedagógiai Programunkat a Köznevelési törvény 1993. évi LXXIX. tv, a 137/1996. (VIII. 28.) Kormányrendelet, 2011. évi Nemzeti Köznevelési Törvény változásainak figyelembe vételével 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet 1. számú melléklete az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján írtuk meg.

Megismertük a **Komplex óvodai, és a kompetencia alapú óvodai nevelési program tartalmát. Átvettük a számunkra elfogadható** elemeket, pedagógiai szemléletet, és megalkottuk a „Gyermekléptekkel” című saját programunkat, illetve saját gyakorlatunkat. Elveket, feladatokat fogalmaztunk meg, amiket a jövőben érvényesíteni szeretnénk.

A köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. törvény 86. § 1-2. bekezdései szerint az önkormányzat köteles gondoskodni a **sajátos nevelési igényű** gyermekek ellátásáról, amennyiben azok a többi gyermekkel együtt nevelhetők. Az esélyegyenlőség biztosítását és a társadalmi befogadást a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének kezdeti, korai szakaszában kell elkezdeni. A jogszabályi előírásra tekintettel az óvodát fenntartó önkormányzat **az óvoda feladataként** határozta meg az autista és a megismerő funkciók, vagy a viselkedés organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő integráltan nevelhető **sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez, különleges gondozásához alkalmazkodó, a nevelési program minden területét felölelő feladatellátás kidolgozását.**

Munkánk során figyelembe vettük:

- A köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. Törvény módosítása
- Aktuális költségvetési törvény
- 2/2005. (III. 1.) OM rendelet sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve (23/1997. (VI. 4.) MKM rendelet módosításai tartalmazzák a képzési kötelezettségről és pedagógiai szakszolgálatok működésére vonatkozó jogszabályi előírásokat, 22/2006. (V. 22.) OM rendelet a 2/2005. (III. 1.) OM módosításáról
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásról
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról. Ezt módosította a 2008. évi XXXI. Törvény
- 31/2005. (XII. 22.) OM rendelet a nevelési-oktatási intézmények névhasználatáról
- Kt. 30. § (3) a sajátos nevelési igényű gyermekek feladatellátáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételeit.

A köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. Törvény 86. § (1) – (2) bekezdése szerint a községi, városi, fővárosi és a megyei jogú városi önkormányzat köteles gondoskodni a

sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásáról, amennyiben azok a többi gyermekkel együtt nevelhetők.

A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselőtestülete 497/2012. (XII.13.) határozatában döntött a nevelési-oktatási intézményekben a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátásáról. Így óvodánk Alapító Okiratába az autista gyermekek ellátásáról rendelkezik

Feladatunk az integráltan nevelhető-oktatható autista, és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő sajátos nevelési igényű, és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása a szakértői bizottság véleménye alapján.

Pedagógiai programunk az önállóság, a szakmai függetlenség jegyében született.

Gyermekléptekkel program összefoglalja a nevelőtestület elveit, céljait, és az ebből adódó feladatait.

Tartalmára jellemző, hogy a helyi értékrendből kiindulva nevelési és foglalkozási rendszereket, módszertani alapelveket fogalmaz meg.

Globális jellegű, módszereket nem tartalmaz. Figyelembe veszi és segít megvalósítani a módszertani szabadság elvét, széleskörű autonómiát biztosítva a nevelők számára. Nevelési alapelveinket igyekszünk elfogadtatni azok körében, akik a gyermekekkel kapcsolatba lépnek.

1. 1. Helyzetkép

Az óvoda főútvonalhoz közel, egy kis utcában, csendes zöldövezeti környezetben várja a gyerekeket. 4 csoportos, ami családi légkört teremt.

Az intézményt meleg, barátságos és elfogadó légkör jellemzi. A csoportszobái, foglalkoztató és tornaszobái világosak, tágasak, gyermekméretű bútorokkal berendezettek, természetes anyagokkal és növényekkel díszítettek. Önálló fűtéssel rendelkezünk. A párásítást, légtisztítást elektromos berendezések is segítik. Só-szoba a légúti megbetegedések prevencióját és a rehabilitációját segíti elő. Minden csoportnak külön öltözője és mosdója van.

A gyermeklétszámnak megfelelő nagyságú, 2000 négyzetméter udvar áll rendelkezésre, különböző talajborítással: műfüves borítás, gyöngykavics, aszfalt, fű, valamint konyhakert a növényekről szereshető ismeretek gazdagítására.

Babaházak, mozgáskészség fejlesztő eszközök: mászó-vár, hinták, egyensúlyozók, járművek, sporteszközök teszik tartalmassá az udvari életet.

Tornaszoba, műfüves pálya a gyermekek mozgásigényének kielégítését szolgálja.

Óvodánk egy körzetet ölel fel. A hozzánk járó gyermekek a környező utcákból érkeznek.

A gyermekek szociális háttere igen eltérő. A szülők iskolázottsága, foglalkozása, a család teljessége befolyásolja a kisgyermek neveltségét. A gyermekkel töltött idő, ennek tartalma kihat a gyermek érzelmi, értelmi, szociális kapcsolatainak alakulására.

A szülők iskolázottsága az elmúlt években kedvezően alakult. A szülők nagyobb százaléka szakmunkásképzővel és érettségivel rendelkezik, kisebb százaléka 8 általánost végzett. Javult a felsőfokú intézményt látogatók aránya is. Kiszámú az egyszülős családban élő gyermek.

A hátrányos helyzetű gyermekek száma: évek óta 20% körüli, ami a szülők alacsony anyagi jövedelmét jelzi. A családok életét nagymértékben megkönnyíti, hogy étkezési térítésmentességben részesülnek.

Évek óta emelkedik a migráns gyermekek száma, ami előtérbe helyezi az interkulturális nevelés igényét.

Minden évben nevelünk Szakértői Bizottság felkérése alapján SNI gyermeket. Utazó gyógypedagógus illetve a Nevelési Tanácsadó munkatársai mellett az óvoda fejlesztőpedagógusa folyamatosan foglalkozik velük.

A különböző társadalmi helyzetekből adódó hátrányok kompenzálására törekszünk sokirányú nevelőmunkánk során. A segítségnyújtás családokhoz illesztett megoldásait dolgoztuk ki. Az óvoda által készített felmérésből kitűnik, hogy a szülők a gyermekeiket önállóságra, kitartásra, kötelességteljesítésre nevelik. Fontosnak tartják, hogy értelmes, céltudatos, becsületes, szorgalmas, illemtudó, kapcsolatteremtő felnőttek legyenek. Szeretnék, ha gyermekük érdeklődő, segítőkész, figyelmes, igazságos lenne.

A nevelésben szoros együttműködés alakult ki a szülők egy része és az óvoda között. Összhangban tevékenykedünk a Szülői szervezettel. **Alapítvány működtetésével** a szülők támogatják a gyermekek egészséges életvitelét megalapozó sport és kulturális programokat, sportszerek, játékok vásárlását, kirándulások költségeit.

Mozogva ismerkedj, tapasztalj, türelemmel, együttérzéssel, szeretettel programunk alcíme nem csak a hitvallásunkat tükrözi, hanem a szavak kezdőbetűit összeolvasva nevezhetjük: **mit tesz programnak** is. Ez jelzi, hogy **a tevékenységre** helyezzük a hangsúlyt. A gyermek változatos tevékenységek során szerzett ismeretei, élményei, által válik egyre önállóbbá, egyre sokoldalúbb személyiséggé.

Programunk által megfogalmazott feladatokat indokoltá teszi az a tény, hogy gyermekeink többsége emeletes házban lakik, ahol kicsi a mozgásterük. Hétvégeket a gyermekek otthon, mozgásszegény körülmények között töltik.

Mindezek a tények szükségessé teszik a **mozgáshoz megfelelő feltételek biztosítását.**

1. 2. Gyermekkép

“... nevelni csak úgy tudunk, ha látjuk a gyermekben a felnőttet, akivé lesz” /1/

Legfontosabbnak tartjuk – adottságaink függvényében – testileg, lelkileg egészséges gyermek nevelését.

Célunk, hogy koruknak megfelelő testi fejlettséggel, nagy teherbírással, jó állóképességgel rendelkezzen. Legyen a betegségekkel szemben ellenálló. Tudja, hogy mi az, ami egészségét védi: utasítsa el a károsító dolgokat, életformát.

Szeretnénk elérni, hogy korának megfelelően jó mozgáskészséggel bírjon, szeresse a mozgást, alapvető igénye legyen a mindennapos testedzés.

Könnyedén tájékozódjon térben és síkban. Finommotorikája, manipulációja oly mértékben legyen fejlett, hogy megvalósíthassa elképzeléseit.

Legyen kiegyensúlyozott. Célunk, hogy ösztöneit, a környezet által sugallt és megkívánt viselkedési formákat összhangba hozzuk.

Igényelje a tisztaságot, gondozottságot, e téren legyen egyre önállóbb.

A testi-lelki egészség alapja az érzelem gazdagsága.

Célunk, hogy pozitív és negatív érzelmeit elfogadható formában tudja kifejezni, legyen önuralma. Törekvésünk, hogy önismerete legyen reális.

Legyen identitástudata. Nemzeti öntudatát népi hagyományok ápolásán keresztül is igyekszünk megalapozni. Szülőföldje szeretetét folyamatosan alakítjuk.

Szeresse az őt, körülvevő közösséget, illetve azok tagjait. Szívesen járjon óvodába, igényelje a társakat, tudjon kapcsolatot teremteni.

Szeretnénk elérni, hogy örüljön a sikeresen megoldott feladatoknak, helyes önismerete segítse a kudarcok elviselésében, pozitív énképe alakuljon ki.

Értékes tulajdonságai révén érezze mások tiszteletét, állja meg helyét a csoport-hierarchiában. Társakkal való kapcsolatában az együttműködés, segítőkészség jellemezze.

Fogadja el a másságot, legyen empatikus.

Fontos, hogy az őt érintő kérdésekben dönteni, választani tudjon.

Egészséges önérvényesítési törekvés jellemezze. Igyekezzen megvalósítani elképzeléseit, olyan akarati tulajdonságok mozgósításával, mint a türelem, kitartás, feladatvállalás, feladattartás.

Szívesen vállaljon munkát a közösségért.

Társas kapcsolatokban tudjon alkalmazkodni a helyzethez, problémákhoz oly módon, hogy mozgósítsa elképzeléseit, a konfliktusokat feloldja. Legyen aktív és kezdeményező.

Gondolkodása, kifejező készsége korának megfelelő legyen. Értelmesen fejezze ki gondolatait, legyen jó kontaktusteremtő, közlékeny.

Észlelése legyen differenciált, pontos.
Az időben közeli és távoli dolgokat fel tudja idézni.

Szeresse az őt körülvevő élő és élettelen környezetet. Természetszeretete cselekedetein keresztül mutakozzon meg. Aktívan vegyen részt környezete alakításában, tevékenységét igényesség jellemezze.

Legyen kíváncsi, nyitott, merész, kockázatvállaló, kísérletező. Rugalmas gondolkozású, magabiztos, energikus, humoros. Az őt, érdeklő dolgokat tudatosan figyelje meg. Szeresse és vegye észre környezetében a szépet (mese, vers, ének-zene, tárgyi világ). Legyen büszke lakóhelye létesítményeire.

Programunk alkalmazása feltételezi a tudatos, tervszerű munkát, amit csak jól felkészült, felelősségtudattal rendelkező pedagógusok, dajkák és segítő szakemberek a **szülőkkel összehangoltan** tudnak megvalósítani.

Ez nagyfokú munka és emberszeretet igényel.

“Milyen embert is akarunk formálni?
A válasz egyszerű: egészséges testű, akaraterős,
jó ítéletű, értelmes, tette kész,
szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet
és a nagyot minden téren,
akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal,
akik megértik a dolgok összefüggéseit,
akik érzik azt, hogy emberi közösségben élnek,
amely csak a közösségen, méltányosságon,
és a jóakaraton épülhet” /2/

1. 3. Pedagógiai céljaink

Valljuk, hogy a nevelés elsődleges és legfontosabb közege a család. Az intézményes nevelés, mint másodlagos szocializációs szintér kiegészítő szerepet vállal. Szakembereinek, az óvodapedagógusoknak felelőssége az optimális környezeti feltételek megszervezése, a **harmonikus, hatékony személyiségfejlesztés** megvalósítása.

Az óvodás kornak alapvető, meghatározó szerepe van a **személyiség kialakulásában, megalapozásában.** A gyermek ebben a korban **sok fontos érési folyamaton** megy keresztül, amelynek alapját a genetikailag determinált adottságok teszik ki, kibontakozását pedig a megfelelő feltételek, környezeti tényezők biztosítják

”Gyermekekben érlelődik a jövő” /3/ szem előtt tartásával. Az óvodai nevelés alkalmassá, a szülői nevelés pedig felkészíti a gyermeket az iskolai élet megkezdésére.

Minden nevelő átérzi, hogy a család segítőtársat keres a nevelésben.

A szülők és az óvodapedagógus feladata megtanítani a gyermekeket a problémák meglátására, és azok kezelésére, hogy alkotóképes, fogékony, kreatív tagja legyen a csoportnak, majd később a társadalomnak. Felnőve **önálló, ismereteiket alkalmazni tudó emberekké válhassanak.**

Éreztetve cselekedeteik határát szeretnénk megadni nekik a **kompetencia, a személyes szabadság, a hatni tudás biztonságát, jó érzését.**

A nevelést meghatározó emberi értékek közül a szülők által megfogalmazott kívánalmakat vesszük elsősorban figyelembe. Szívesen bízzák ránk gyermeküket, tudván, hogy **derűs, szeretetteljes légkör** és biztonság veszi itt körül őket.

Figyelmet fordítunk a gyermekek otthoni szokás-szabályrendszerének, “előéletének”, eddigi kapcsolatainak, érzelmi igényeinek megismerésére, és az ehhez való alkalmazkodásra. Tudjuk, hogy a **lelkiekben kiegyensúlyozott gyermek** képes figyelni a körülötte lévő világra.

Kiegyensúlyozott, egészséges gyermekek nevelése érdekében a **személyes biztonság megteremtése elsődleges szempont.** A **felnőtt tartós érzelmi kapcsolatot alakít ki a gyermekkel.** Fontosnak tartjuk a gyermek **aktuális személyiségének** környezete általi **feltétel nélküli elfogadását**, annak megismerését, hogy mi motiválja cselekedeteit. Ezek ismeretében nyújthat a nevelő **érzelmi biztonságot**, és segítheti az optimális fejlődési folyamatot.

Elfogadtatása, befogadása a közösségbe az óvodapedagógus körültekintő munkájának eredménye.

A **gyermeki személyiség tiszteletének** szem előtt tartásával végezzük munkánkat, tudva, hogy **minden gyermek** más adottságokat, lehetőségeket magában hordozó, **megismételhetetlen egyéniség**, akinek fejlődését szakértelemmel, az egyénhez

alkalmazottan kívánjuk kibontakoztatni. Konkrét, gyermekre szabott, neki adekvát cselekedtető feladatokat kínálunk fel.

Az óvodai élet szervezésekor a **gyermekközpontúság** az uralkodó elv: minden olyan tevékenység létjogosult, ami a gyermek fejlődését szolgálja.

Óvodánk nem ad helyt az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben. A hazájukat elhagyni kényszerülő migráns gyermekek nevelésében szem előtt tartjuk önazonosságuk megőrzését, ápolását, társadalmi integrálásukat, az emberi jogaik és szabadságuk védelmét.

Biztosítjuk az esélyegyenlőséget, hogy képességeik fejlődhessenek. Az óvoda hátránycsökkentő szerepet vállal.

Az EU tagállamok kiemelt célkitűzése a **tudás alapú társadalom**. Megteremtésének biztosítója a **tanulási képességek elsajátítása**, alapkészségek, kulcskompetenciák megfelelő szintű birtoklása.

Minden gyermeknek joga van a fejlődéshez. Érdeklődésükhöz, érzelmeikhez igazítjuk a mikro,- és makró-környezet felfedezését és megismerését, **szocializációjuk, lelki, értelmi** fejlesztésük folyamatát.

Minden gyermek saját képességei, és készségei adta lehetőségeikkel a közös tartalmú kooperatív tevékenységben aktívan együtt vegyen részt.

Külön hangsúllyal törekszünk a **pszichés klíma** alakítására.

Napirendben megvalósítjuk a **folyamatosságot** – mindenkinek időt hagyva, hogy önnön érési folyamatához igazodva legyen ideje minden tevékenységben **önállósodni**.

Harmonikus személyiségfejlesztés olyan **képességfejlesztő folyamat**, melynek eredményeként a gyermek **könnyedén alkalmazkodik** az új helyzethez.

Nevelőtestületünk szándéka az, hogy a gyermek a számára legkedvesebb tevékenységi formákon /a játék, munka, mozgás / keresztül megvalósított **képességfejlesztés** következtében **az iskolában könnyedén sajátítsák majd el az alapkultúrák** – olvasás, írás, számolás – **mindegyikét**.

Az óvodapedagógus napi tevékenysége szervezett, tudatos, a gyermek érdeklődésére, motiváltságára, életkori és egyéni sajátosságaira épülő. Fontosnak tartja a műveltségtartalmak és az emberi értékek közvetítését.

Az óvodapedagógus szabadsága abból fakad, hogy a **gyermekhez illesztett módszereket, eszközöket** sajátosan alkalmazza.

Mindez feltételezi a **gyermeki személyiség sokoldalú megismerését**, az **egyénre szabott eljárások**, módszerek alkalmazását, egyszerűvel szaktudást.

Porkolábné dr. Balogh Katalin vezetésével kidolgozott Komplex Prevenációs Program képezi munkánk alapját. A **tanulási nehézségek megelőzésére**, és **korai korrekciójára kidolgozott fejlesztő eljárásait** igyekszünk alkalmazni a gyakorlati munkában.

Ennek a pedagógiailag és pszichológiailag megalapozott **mozgásprogramnak** fokozatos megvalósítását vállaltuk fel, és eszközül használjuk célunk elérésére.

A zsúfoltság elkerülésével, a várakozás kiküszöbölésével, a csoportos közegből való "kilépés" lehetőségének megteremtésével, a szabad levegőn tartózkodás időtartamának növelésével az **idegrendszer érési folyamatának ártó tényezőket iktatjuk ki**. Figyelünk azokra, akik 9-10 órát töltenek az óvodában, és a család szemléletének formálásával igyekszünk rajta változtatni.

Gyermekek az óvodában kedvük, igényeik, elképzeléseik szerint játszhatnak, mozoghatnak, míg nem zavarják ezzel társaikat.

Feladatunk a **játék**, a vele rokon elemeket mutató **munka**, és a **mozgás feltételeinek a megteremtése**. A gyermek által választott, önként vállalt tevékenységeknek a nevelés szolgálatába állítása azt eredményezi, hogy gyermeki életüket vidáman, gondtalanul élhessék.

Játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai ismeret és tapasztalatszerzés útja. A sokféle változatos tevékenység közepette fény derül arra, hogy kinek mihez van tehetsége, affinitása.

Az óvodás évek alatt arra törekszünk, hogy minél több ismeretet szerezzünk a gyermekről, minél több természetes élethelyzetből merítve.

Feladatunk közvetett segítséget nyújtani **az iskolai életbe történő beilleszkedéshez**. Egyrészt az ehhez szükséges személyiségvonások kialakításával. Másrészt a tanulási képességeket meghatározó funkciók gyakoroltatásával. Testséma, lateralitás, térkonceptió, testdimenzió **a mozgás játékos fejlesztésével alakítható**. Beilleszkedési és magatartászavarok megelőzése érdekében a tanulási képességek fejlesztését, alakítását fontosnak tartjuk.

Mozgásos játékok megszerettetése, **napi rendszerességgel** való alkalmazása minden korcsoportban kötelező.

Az óvodapedagógusok mindezt az **integrált nevelést megvalósítva**, játékok biztosításával, szervezésével, a gyermek számára észrevétlen módon teszik, hogy egészséges embereket neveljünk a boldog gyermekkor megtartásával.

Minden nevelési törekvésünk az önazonosság megőrzését támasztja alá. Multikulturális nevelésen alapuló integráció során az etnikai kisebbség és a migráns gyermekek kultúrájának megismerését, ápolását és átörökítését segítjük.

Feladatunk a környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása.

Minőségi munkát csak jó közérzettel lehet végezni.

Az óvodában összetalálkozó csoportoknak – gyermekek, óvodapedagógusok, fejlesztőpedagógus, technikai dolgozók, szülők, védőnő, doktornő, logopédus,

pszichológus - a közös ügyért, a gyermekek **ideális fejlesztéséért együttműködő közösséget** kell alkotnia.

Munkatársi közösségünkben alapvető, követendő emberi értékek tartjuk a gyermekek "okos szeretetét", az értük végzett felelősségteljes munkát, a **korrekt emberi kapcsolatokat, az empátiát, a segítőkészséget, a különbözőség elfogadását.**

Célunk, hogy a családi és az óvodai nevelés hatására érdeklődővé, sokoldalúvá, tenni vágyó emberekké váljanak, akiknek örömük telik a munkájukban, alkotásaikban.

1. 4. Kiemelt nevelési elveink

- A gyermek személyiségét elfogadás, tisztelet és szeretet, megbecsülés és bizalom övezzé.
- Méltóság és tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyermek és gyermek közt.
- Nevelés folyamán mindig a gyermek aktuális személyiségét, képességeit, eltérő terhelhetőségét kell figyelembe venni, elfogadni azt, és onnan megszervezni a fejlesztés további lépéseit.
- Fontos az egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód megválasztása.
- Az elvárásokat a gyermek fejlődési üteméhez kell igazítani.
- Valósuljon meg, hogy a gyermek önmagához képest fejlődjön.
- Szükséges annak belátása, hogy a gyermek kiemelkedő tevékenységre is képes lehet.
- Biztosítani kell, hogy a fejlesztés során a gyermek sikerélményhez jusson.
- Törekedni kell arra, hogy a gyermek meg levő képességeire alapozva a transzferhatás érvényesüljön.
- A pedagógus türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító habitusa elengedhetetlen.
- Fontos, hogy kellő mennyiségű, változatos ingereket biztosítsunk az ismeretkör bővítése érdekében.
- A gyermek életkora függvényében egyre kitartóbban, figyelmesebben, igényes munkát készítve vegyen részt a tevékenységekben.
- Az óvodapedagógus folyamatosan nyomon követi a gyermek képességeinek alakulását. Megfigyeléseit folyamatosan dokumentálja.
- Az óvodapedagógus meglátásait mindig a gyermek érdeke felől közelítve igyekezzen elfogadtatni a szülővel.
- Az óvodapedagógus fokozatosan igyekezzen szemléletet formálni, nézeteket egyeztetni, ha kell, kérje szakember segítségét.
- Fejlesztés elengedhetetlen mozzanata az együttnevelés megvalósítása.
- A gyermekekre vonatkozó tapasztalatok rendszeres megbeszélése a szakemberekkel, szülőkkel.

1. 5. Inkluzív szemlélet, integráció

Integráció a többségtől bármilyen szempontból eltérő egyének elfogadását és a többséggel történő együttélését, az óvodában az együttnevelését jelenti.

- Integrációt kiterjesztjük a hátrányos helyzetűekre (szociális, illetve etnikai kisebbségekhez tartozókra).
- Szakértelmünket igényli a sajátos szükséglettel élők integrációja.
- Migráns gyermekek identitásának tiszteletben tarása, hagyományaik megismerése, átörökítése.
- Ebbe a szemléletbe és az ezen alapuló gyakorlatba a tehetséges gyermekek differenciált bánásmódja is beletartozik.

A sajátos nevelési igényű gyermek befogadásának szervezeti, személyi, tárgyi feltételei programunk tartalmazza. Célját, elveit, az óvodapedagógus feladatait ebben a fejezetben foglaljuk össze.

Feladatunk az integráltan nevelhető-oktatható autista és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása, és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása a szakértői bizottság véleménye alapján.

Szakértői bizottságok állapítják meg a többségtől valamilyen módon eltérő gyermek másságát. A probléma feltárása, a gyermek fejlettségi szintjének megállapítása után a gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatását írja elő az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, pszichológus és a szülő bevonásával.

Befogadó intézményként pedagógiai programunkban megfogalmazott nevelési feladatok által biztosítjuk minden gyermek fejlődését, az akadályozott, és a nem akadályozott gyermekek természetes együttélését.

SNI-s, etnikum, a migrációs, és a hátrányos helyzetű gyermekek esetében is **az óvodai nevelésünk általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.**

Célunk:

- A gyermek személyiségállapotának megismerése, fejlődésének elősegítése.
- Inkluzív, befogadó pedagógia kialakítására törekvés, amely kihat az alkalmazott eljárásokra, módszerekre, az óvodapedagógus szemléletére. Kiemelten fejlesztjük az érzelmi, akarati, szociális képességeket, készségeket.

- **Részképesség hiányok esetén** a fejlesztés rövidtávú céljait, a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai- orvosi- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.
- Különbözőség figyelembevételével az optimális terhelés biztosítása: a gyermek fejlesztésének megvalósítása a számukra megfelelő területeken úgy, hogy a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl a gyermeket.
- Minden segítség megadása a gyermek hátrányainak leküzdéséhez. Örömet szerző, sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- Gazdagító programok a gyermek tehetségének teljesebb kibontakoztatása érdekében.
- Szervezett nevelési folyamatban az egyes gyermekek igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazása.
- **Interkulturális nevelés megvalósítása:** sokszínű, sokféle kulturális háttérrel rendelkező társadalomban megfogalmazódó eltérő igények, szükségletek, értékek figyelembe vételével. Nemzeti önazonosságuk megőrzése, ápolása, erősítése. A különböző gondolkodásmódok értéként történő elfogadása.
- Élmeny dús tapasztalatok által, tevékenységeken keresztül a gyermekek személyisége a lehetőségekhez képest fejlődjön, és az iskolai életre alkalmassá váljon.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek tapasztalati világának, élményanyagának, tudásszintjének, képességeinek megismerése, dokumentálása.
- Elfogadó, eredményeket értékelő környezet biztosítása.
- Figyelmet fordítunk az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén való segítségnyújtásra.
- Már megtanult viselkedésminták élethelyzetekben való gyakorlására.
- Egyéni fejlesztés során vegye figyelembe a gyermek egyéni tulajdonságait, terhelhetőségét.
- Differenciáltan foglalkozunk a kiemelkedő képességű gyermekekkel.
- Együttműködünk a szakemberekkel, azok iránymutatásait beépítjük a pedagógiai folyamatokba. Diagnózisukra alapozva sokoldalú képességfejlesztést valósítunk meg.
- Alkalmazkodunk a gyermek képességeihez, viselkedésekhez.
- Családi nevelés megismerése, a gyermek közösségbe való beillesztése.
- Egyéni fejlesztési tervet készítünk, egy-egy problémás illetve hiányos részképességre, valamint a gyermek erősségére játék tevékenységeket tervezve.
- Rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki a sajátos nevelési igényű gyermek egyéni foglalkoztatásának megvalósításához.
- A diagnózisra építő sokoldalú képességfejlesztés.
- Speciális segédeszközök használata.

- Az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottjai és a szülők megfelelő tájékoztatását szükségesnek tartjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodába érkezése előtt, és a nevelés során folyamatosan.
- Ismerjük az etnikum, és más nemzetek hagyományait, szokásokat, a szociális hatásokat, amikben az óvodánkba járó gyermekek nevelkednek.
- Nyitottság más nemzetek kultúrája felé a továbbképzés, továbblépés iránt.

Sikerkritérium

- a gyermek beilleszkedése, fejlődése, együtt-haladása a többiekkel,
- a gyermek nevelésében részt vevő pedagógus az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal: elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség - rendelkezik,
- A pedagógus érzelmi támaszt biztosító habitusa / pl. kivárási képessége /,
- a gyermekek pozitív módon viszonyulnak az óvoda által közvetített értékekhez,
- családi nevelési környezetnek és az óvodai pedagógiai környezetnek közös pontjai vannak, amik felerősítik a nevelő-hatást,
- migráns gyermekek büszkék anyanyelvük használatára, kultúrájukra.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének elvei:

- elfogadó környezet biztosítása,
- egyéni adottságokhoz alkalmazkodó differenciált bánásmód alkalmazása,
- a gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük,
- minden gyermeknek egyenlő esélyt kell kapnia képességeinek maximális szintű fejlesztéséhez,
- annak belátása, hogy a gyermek kiemelkedő tevékenységre is képes lehet.
- tudástartalmakhoz való hozzájutást minden gyermek számára biztosítani kell
- a fejlesztést csak komplex vizsgálat után kezdjük meg, ha korai fejlesztésben részesült a gyermek, akkor erre építjük.
- az óvodai fejlesztés alapja a gyermek alapos ismerete. A fejlődési szint testi, lelki és szociális téren történő követése egyéni tervekkel történik.
- autisztikus tünetekkel bíró gyermeknél kommunikációs-, és szociális viselkedés tanítása, alternatív viselkedések kialakítása.

A fejlesztés eszközei: az óvodai eszköztár, és autisztikus gyermekek részére alternatív vizuális eszközök.

2. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

2. 1. Az óvodai élet megszervezésének alapját az alábbi tényezők nyújtják

- a magyar nemzeti kultúra hagyományai,
- a magyar óvodapedagógia eddigi progresszív eredményei,

- az ONAP (óvodai nevelés országos alapprogramja),
- a fejlődésléktan tudományos megállapításai,
- az inkluzív pedagógia cél és feladatrendszere,
- a játék, az érzelmek és az erkölcs meghatározó szerepe,
- a gyermeki fejlődés nyomon követésének szükségessége,
- az iskolai élet megkezdésére való alkalmasság megítélése, rugalmas iskolakezdés létjogosultsága.

2. 2. Személyi feltételek

Az óvodát független óvodavezető irányítja, helyettese csoportban dolgozik.

Két szakképzett óvodapedagógus és egy szakképzett dajka együttműködve látja el egy óvodai csoport nevelési feladatait. A pedagógiai asszisztens is közreműködik a nevelési és gondozási feladatok ellátásában.

Az óvodapedagógus: segítő, támogató, kiegyensúlyozott, nyugodt környezetet teremt, közreműködik a gyermekek elképzeléseinek megvalósításában, ismereteinek rendszerezésében.

Az óvodapedagógusok felsőfokú végzettségűek. Fejlesztőpedagógiai, tartásjavító és lábtorna, egészségvédelem, vizuális technikák, ének-zene, játék, bábozás vezetése terén szerzett képesítéssel rendelkeznek. Programunkban megfogalmazott célok eléréséhez a jövőben még egészségneveléssel, mozgás-, és beszéd-készség szakszerű fejlesztésével foglalkozó tanfolyamokat, sportok alapelemeinek elsajátításával, megszerettetésével kapcsolatos szakismeretek, megszerzését preferálja a nevelőtestület.

A dajkák szakképzettek. Az óvónők teljes értékű segítői és munkájukkal hozzájárulnak a jó munkaszervezéshez, a hatékonysághoz. Lépcsőzetes munkakezdésük folyamatos és kielégítő dajka ellátottságot biztosít.

A csoportos dajkák jó pedagógiai érzékkel kellő segítséget nyújtanak a mikro-csoportos és egyéni foglalkozás megvalósítása során.

Az óvónői párok kialakításánál fontos szempont a nevelői attitűd hasonlósága, és hogy az irányultság, az érdeklődési kör kiegészítse egymást.

Az óvodapedagógusok munkájának hatékonyságát a pedagógiai asszisztens is folyamatosan segíti. Bekapcsolódik a csoportok mindennapi életébe, tevékenységeket szervez, és fenntart.

Kollegáink polihisztorként végzik pedagógusi munkájukat, de egy-egy területnek szakértői is. Irányultságuk szerint a testi nevelésnek, vizuális nevelésnek, drámapedagógiának, népi táncnak, és az ének-zenének.

A kompetencia alapú nevelésről szerzett ismeretek birtokában szervezik meg a napi tevékenységeket.

Tudásukat házi bemutatókon, műhelymunkákban, tanfolyamok vezetésekor adják át kartársaiknak, illetve kamatoztatják.

A **műhelymunka** során a gyermekek érdeklődésük szerint választhatnak az óvodapedagógusok által felkínált tevékenységekből. Átmehetnek másik csoportba, hogy az egyes nevelési területen az óvónő által legjobban vezetett "foglalkozásból" a legtöbbet kapjanak. A gyermek és az óvodapedagógus érdeklődése egy közös, örömteli tevékenységben találkozik.

Az átjárhatóság ideje alatt fokozottabban érvényesíti az óvodapedagógus az egyéni bánásmódot, figyelembe veszi a másságot. Törekvése, hogy a gyermek számára sikerélménnyel záródjon az együttes tevékenység.

Az intézményben folyó továbbképzési lehetőségek a következők:

A nevelőtestület egy-egy nevelési terület elméleti és gyakorlati ismereteit dolgozza fel, tartalmi irányultságát a pedagógusok érdeklődése határozza meg. Eredménye a munka minőségi javítása.

A **beszámoló**k témája szakirodalom, szakdolgozat, tanfolyam, továbbképzés ismertetése, ezek gyakorlati alkalmazhatóságának megbeszélése.

Az eredményes gyakorlati munkát **bemutató** formájában ismeri meg a nevelőtestület. Az óvodapedagógus kiegészíti ezt a beszámolójával, amivel érzékelteti ennek a folyamatnak a jellegét.

Ennek színvonala függ az óvodapedagógusok felkészültségétől, ugyanakkor elősegíti ezek fejlődését. Mindenkinek öröm és megtiszteltetés, ha mások érdeklődnek munkája felől és elismerik, átveszik a nevelési gyakorlatát. Ennek érdekében fontos feladat az ismeretek korszerűsítése.

A nevelőtestület tagjai érdeklődéssel fordulnak a programunk magas szintű megvalósítását célzó szakirányú továbbképzések felé. Fontos a képzéseken szerzett kompetenciák hasznosítása, előre mutató szemléletű, innovatív jellegű megvalósítása.

Az intézményi költségvetés, a testület teherbíró képességének, érdeklődési körének figyelembe vételével az óvodapedagógusok rendszeres résztvevői **a fővárosi és a kerületi továbbképzéseknek.**

Jó gyakorlatok megismerésére, és átvételére törekszünk.

Az elmúlt időszakban az óvodapedagógusok többsége részt vett a kompetencia alapú óvodai programcsomag megismerésében és az elterjesztését célzó tanfolyamon. Követelmény az innovációra törekvés, és a kompetencia tartalmak fenntartása.

Az óvoda nevelőmunkáját külső szakemberek segítik, pl.: logopédus, pszichológus. A fejlesztőpedagógus a tanulási tevékenységet megalapozó képességek prevencióját, korrekcióját végzi közvetve vagy közvetlen módon.

Az óvodaköteles korba lépett gyermekek tanulási képességeinek szintjét szisztematikusan megfigyeljük. **Fejlesztőpedagógus** diagnosztizálás után tervezett foglalkozásokon célzott, mozgásos, játékos képességfejlesztést végez. Az

óvodapedagógusokat, a szülőket játékok ajánlásával bevonja a felzárkóztatásba.
Logopédus végzi a beszédjavítást, dyslexia prevenciót.

Pszichológus a lelkiileg sérült és korrekcióra szoruló gyerekekkel, és szüleikkel foglalkozik.

Pedagógiai asszisztens az óvodapedagógusok munkáját aktívan segíti.

Autista gyermekek fejlesztését utazó gyógypedagógus irányítja.

A takarítással, udvarrendezéssel, fűtéssel kapcsolatos feladatokat **kisegítő munkaerő** látja el. A gazdasági, beszerzési, szervezési tevékenységet a folyamatos üzemeltetés érdekében **az óvodatitkár** végzi.

2. 3. Tárgyi feltételek

Óvodánk felszereltsége a gyermekek egészséges, biztonságos nevelését szolgálja.

Biztonságos tárgyi környezetet a sérülés – specifikus szempontok figyelembe vételével a csoportszobában, a gyermekek által is látogatott helyiségekben, területen egyaránt biztosítottuk.

A fejlesztés speciális eszközei az óvoda és a fejlesztést végző szakember számára a gyermekek sérültségéhez megfelelően alakulnak.

Az esztétikus, higiénikus környezet minden dolgozónak igénye.

A gyermeket természetes anyagból készült berendezési tárgyakkal, és élő növényekkel vesszük körül.

Könnyen mozdítható bútorok, polcok, összeszerelhető közlekedési járművek, szerepjátékok eljátszását lehetővé tevő berendezések teszik otthonossá az óvodát.

Mozgásprogramunk végrehajtását segíti a nagy mozgásteret biztosító **tornaterem**.

A csoportszobákban a fokozottabb mozgásigényű gyermekek energiájának kulturált levezetésére, valamint a retardált gyermekek fejlesztésére különböző **torna- és sporteszközöket** biztosítunk /pl. mászó fal, füles labda, bordásfal, kötél, kötélletra, gumiasztal, gólyaláb, mászó alagút.../

Az egyéni és mikro-csoportos fejlesztésre a szenzomotoros terápia eszközeinek, pl.: Bobath labda, Bady - Roll, görli deszka, stb. használatához **fejlesztőpedagógusi szoba került kialakításra**.

Célirányos fejlesztést szolgáltat még a már meglévő játékaink, oktatástechnikai és egyensúlyérzéklet fejlesztő eszközeink. A gyermekek által használt eszközöket számukra hozzáférhető és biztonságos helyen tároljuk.

Novembertől márciusig üzemeltetjük a „sósobát”, ahol **somadrin oldat párologása** biztosít megfelelő klímát.

Az alak háttér megkülönböztetésére, a szem-kéz koordináció fejlesztésére az óvodapedagógusok sok ötletes feladatot rajzolnak meg – ismerve a gyermek érdeklődési körét, problémamegoldó gondolkodásának aktuális szintjét. A feladatok

fénymásoló géppel való sokszorosítása jelentősen megkönnyíti munkájukat. Az óvodapedagógusok adminisztrációs munkáját is leegyszerűsíti egy multi funkciós gép: anamnézisek, megfigyelési szempontok, fejlettségmérő lapok, csoportnapló, tervezések. Számítógépek, laptopok és projektor áll a rendelkezésükre.

A munkatársak számára megfelelő munkakörülményeket teremtünk.

Az egész alakot láttató **tükör** felületének növelése a gyermek testsémájának fejlődését nagymértékben segíti.

Az **Ayres** terápia valamennyi eszköze a korrekciós munkát támogatja.

Minden csoportban használnak lateritást jelző szalagot.

A kézi szerek választékának növelése csoportonként az óvodapedagógus igényességének, ötletességének a függvénye.

Az udvaron fából, kötélből, műanyagból készült **mászókák, hinták, csúszda, és a műfüves pálya** is a mozgásfejlesztést szolgálják. Változatosságuk révén különböző izomcsoportokat működtetnek. A különböző talajburkolók /bitumen, föld, fű.../ más-más mozgáslehetőséget kínálnak.

Az egyenletes bitumen a görkorcsolyázást, rollerezést, kerékpározást, a föld a verseny és szabályjátékok, a futkározás színtere, a fű a labdajátékok, tornázás területe.

Az egyensúlyérzék fejlesztését szolgáló járművek: **roller, kerékpár** minden évszakban kedvelt elfoglaltságot nyújtanak a gyermekeknek.

Gondozáshoz a testápolási eszközök minden gyermeknek rendelkezésére állnak. A higiéniai követelmények, betartását szolgálja a "Macitörülköző és fogmosó pohártartó" állvány, ami az elkülönítést biztosítja. Hasonló elkülönítést valósítottunk meg a levetett ruhaneműknél és az ágyaknál.

Az óvoda már meglévő gépparkja: tele-fax, számítógép, nyomtató megkönnyíti a munkánkat.

A tehetségek kibontakoztatásához különböző képességfejlesztő hangszereket, szerszámokat, pl. kerti- és barkácsoló eszközöket, agyag, bőr megmunkálást biztosítunk.

A mosdóban intimitást nyújtó műanyag függönyök tisztíthatók.

A HACCP követelménye szerint szükséges rovarháló felszerelése a gyermekek egészségét védi.

Az **ágyneműk beszerzése** az óvoda feladata, a pizsama a szülőké. Minden gyermeknek 3 ágynemű, 3 törülköző áll rendelkezésére.

Víz tisztító berendezéssel a gyermekek egészséges ivóvízhez jutnak.

Minden csoportban párologtató berendezés működik.

Kerti ivó kutat mindkét udvarra beszereztük.

A beteg gyermek elkülönítésére betegszobában van lehetőség.

Az intézmény helyiségei közül a nevelői szobában a szülőkkel egyéni beszélgetéseket folytatunk.

A gyermek ismereteit közvetlen tapasztalatszerzés útján szerzi. Ehhez nyújt segítséget, ha gyakran kirándulnak egy-egy napra, hogy élményekkel gazdagodjanak. **Autóbusz bérletét** a szülők által működtetett alapítvány finanszírozza.

Kapcsolatukat az élő környezettel, az udvari konyhakerttel, és ha megoldható kisállattartással (pl.: teknősbéka) igyekszünk növelni.

A TV, DVD lejátszó annak szemléltetését teszi lehetővé, amit fontosnak tartunk, és élő környezetben nem tudunk megmutatni.

Nevelési munkánkat segíti mások gyakorlatának, előremutató elképzeléseinek megtekintése, elemzése.

Kötelező felszerelésekkel, eszköznormában meghatározottakkal rendelkezünk.

A szakkönyvtár fejlesztése folyamatos. Saját, belső módszertani gyűjteményünk bővítjük.

Az óvodapedagógusoknak **számítógép** és **laptop** áll a rendelkezésére, internet használatával. Minden csoportnak **CD lejátszója** van, lemezek beszerzését önállóan végzik.

Játékeszköz vásárlása is az ő kompetenciájuk.

Sokféle játékeszköz áll a gyermekek rendelkezésére a csoportszobákban és az udvaron is.

Az óvoda megfelelő munkakörnyezetet biztosít a munkatársaknak, és lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Tornaszerekkel **ügyességük**, testnevelési játékokkal **állóképességük**, **teherbírásuk**, **edzettségük** fokozható. Kialakított képességeik más, kitartással párosuló tevékenységben éreztetik jótékony hatásukat.

Többlepcsős védőövezet /magasság szerinti / telepítése növényekből a környezet levegőjének toxikus tisztítását szolgálja.

Térelváltatók, lugasok ültetése – fa és kúszónövény kombinációjával – amellyel, hogy árnyékot adnak kuckók, búvóhelyek, kialakítását teszi lehetővé.

A veteményes kert a növények fejlődésének megfigyelésén túl a málna, ribizli, ringló, eper szüretelésének örömét nyújtja.

Az állatokkal kapcsolatos megfigyelésekre terrárium, madárkeltető áll a gyermekek rendelkezésére.

A komposztáló, az elemgyűjtés is a környezettudatos magatartást hivatott szolgálni.

2. 4. Az óvodai élet szervezési keretei

2. 4. 1. A nevelési év felépítése

A nevelési év a folyó év szeptember. 1-től a következő év augusztus. 31-ig tart.

Az aktív nevelés szeptember 1. - május 31. közötti időszakban történik.

Nyári, kötetlenebb napirendet biztosító időszak: június 1. és augusztus 31. közé esik.

Mindkét időszakra külön napirendet tervezünk.

Megvalósítását rugalmasan kezeljük. Tág időintervallumokat határozzunk meg.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekek tevékenységeit óvodapedagógus irányítja.

2. 4. 1. 1. Napirend

Kialakítására a mindennapi élet megszervezése érdekében kerül sor. Figyelembe vesszük, hogy játék kapjon legtöbb időt, ezen kívül a csoport összetételét, a gyermekek egyéni sajátosságait, igényeit. Jellemzője, hogy párhuzamos tevékenykedtetés folyik: szabad játék, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek, folyamatos tízórai, és a mozgásfejlesztés. Meghatározza a szabadban történő játék, az étkezés, a tisztálkodás, és a pihenés tervezett időintervallumát. Az érzelmi biztonságot a napi élet során a rendszeresség, az azonos időpontban visszatérő tevékenységek adják.

6.00 – 11.45-ig	Játék, szabadon választott tevékenység, reggeli, foglalkozások, mindennapi torna, tisztálkodás, öltözködés, udvari játék, séta, levegőzés.
11.45 – 12.30-ig	Öltözködés, testápolás, készülődés az ebédhez, ebéd
12.30 – 14.45-ig	Testápolás, pihenés.
14.45 – 15.30-ig	Tisztálkodás, mindennapi torna, uzsonna
15.30 – 18.00-ig	Játék, szabadon választott tevékenység, levegőzés

A tág időintervallumok, rugalmas megoldások a gyermek egyéni igényeihez, szükségleteihez, képességeihez való alkalmazkodást, és egyben a nevelői szabadság elvének érvényesítését teszik lehetővé.

Lehetőséget teremt, hogy a váratlan eseményeket zökkenőmentesen be tudjuk építeni a napi tevékenységek közé.

A délután folyó tanfolyamok a külön terem biztosításával nem zavarják a csoport életét, a tehetséggondozást, a korrekciót, a prevenciót szolgálják.

Az időintervallumok megtartásával, a dajkák lépcsőzetes munkakezdésével, a csoportok folyamatos dajkaellátottsága biztosított. A párhuzamosan zajló tevékenységek a csoportban dolgozók egymás közötti feladatmegosztását igénylik, amit az óvónők irányítanak.

Autisztikus tünetekkel bíró gyermekeknél a napirend ritmusát, kiszámíthatóságát biztosítani kell, hogy váratlan események ne ériék a gyermeket.

2. 4. 1. 2. Heti rend

Kialakításáról a csoportok óvodapedagógusai döntenek, amikor figyelembe veszik a gyermekek életkorát, fejlődésük ütemét, a családok sajátosságait.

Tevékenységi formák komplexitását tartjuk a megfelelőnek.

A tornaterem beosztása meghatározó szempont.

A heti rend anyagának összeállításánál az időszerűség, a képességfejlesztés feladatai, a változatos, gazdag tevékenységi rendszer, az élményszerűség és az esztétikum dominál.

A tevékenységi formák kötött vagy kötetlen formában, a gyermek aktivitására építve, ennek függvényében zajlanak.

Kötött a külső helyszínen zajló séták, kirándulások, és a mindennapi testnevelés.

A szervezeti forma megválasztásakor befolyásoló tényező a feldolgozandó téma, a meglévő feltételek, a képességfejlesztés megvalósíthatósága. A gyermek egyéni érdeklődéséhez jobban lehet kötetlen tevékenység vezetésekor alkalmazkodni, mert figyelemmel lehet kísérni az egyéni ötleteket, feladatmegoldásokat, és a fejlődést is.

Óvodai csoportjainkban a projekt módszer az óvodapedagógusok módszertani szabadságára építve illetve a gyermekek igényeihez igazodva alkalmazzuk. Nagycsoportban a kötött szervezésű tevékenységekkel a megfelelő tempójú feladatvégzést, a többiekhez való alkalmazkodást gyakoroltatjuk.

Az óvodapedagógus visszajelzést kap, hogy kialakult-e a gyermek feladattudata, megértése, feladattartása, önfegyelme csoportos helyzetben. Késleltetni tudja-e bizonyos szükségleteit.

Mindezek az iskolai életre való alkalmasságról nyújtanak információt.

2. 4. 2. Csoportok szervezése

A csoportszervezés szempontjai:

- a jelentkező gyermekek aránya
- a szülők teljesíthető kívánsága /testvérek, barátok együtt, vagy külön, óvodapedagógus választás/
- a csoportvezető óvodapedagógusok speciális felkészültsége

Nevelőtestületünk homogén csoportok működtetésére törekszik, az életkori sajátosságok figyelembevételének elvét igyekszik megvalósítani.

Törekvésünk, hogy a gyermek azokkal töltsen az óvodás éveit, akivel iskolába megy. A vele egykorúak viszonylatában fejlődjön önértékelése.

A gyermek kérésének, hogy másik csoportban szeretne egy délelőttöt játszani / többnyire a testvérével /, mindig helyt adunk.

A csoportok részlegesen átjárhatóak, ami azt jelenti, hogy reggel a gyermekek az udvaron, vagy ügyeleti csoportban találkoznak, illetve alkalomszerűen meghívják az óvónők más csoportokat egy-egy foglalkozásra, játéokra.

2. 4. 2. 1. Ügyeleti rend

Az ügyelet időintervallumát a szülők igényeit felmérve / hogy milyen mértékben veszik igénybe reggel és este az óvodát /, állapítjuk meg.

Reggel mindig a kiscsoportban van, hogy ők "otthon érezzék magukat."

2. 4. 2. 2. A műhelyek szervezése

Műhelymunka alkalmával a gyermekek érdeklődésének függvényében választhatják meg, hol szeretnének tevékenykedni, tehetségüket kamatoztatni.

2. 4. 2. 3. Sport nap alkalmából az egész óvoda gyermekei együtt tornáznak, ami az állóképesség fejlesztését, a nagyok modellszerepét hangsúlyozza.

2. 5. Az óvodai élet dokumentumai

Az óvoda a nevelőtestület által megírt és az óvodavezető által elfogadott **Pedagógiai program** alapján dolgozik, amit a Szülői szervezet véleményez. Az óvodavezető felelőssége, hogy a törvényi előírásoknak megfeleljen.

Óvodavezető kompetenciája a Felvételi előjegyzési napló, a Törzskönyv, az Óvodai szakvélemények kitöltése.

Az óvodapedagógusok a Felvételi mulasztási naplót, Csoportnaplót, az Egyéni lapok (IV. sz. melléklet) megfigyeléseit vezetik folyamatosan. A fejlesztőpedagógus naplót vezet a megvalósult egyéni foglalkozásokról.

Csoportnapló

- a gyermekek nevét, jelét, a csoport: kor és nem szerinti összetételét, október 1-i statisztikáját, nevelési évben tankötelessé váló gyermekek névsorát, a TAJ számot, egészségügyileg figyelmet igénylő gyermekek nevét, problémájuk okát, a velük szükséges bánásmódot tartalmazza.
- a szülők elérhetőségét, rendelkezését, hogy a gyermek kinek adható ki.
- napirendet, heti rendet,
- nevelési tervet,
- szervezési feladatokat,
- tervezett programokat / gyermeknek és szülőknek /időpont megjelöléssel,
- tanítási tervet az óvodai élet tevékenységformáiról,
- az éves tervezés értékelését,
- hivatalos látogatások dokumentálását.
- balesetvédelmi oktatások dátummal ellátott igazolását.
- szervezési feladatokat
- a projektek megvalósítását, szülők segítségét igénylő gyűjtőmunkát.
- a csoport egy havi időszakra vonatkozó programtervét / a faliújságra is/

Egyéni lapok:

- anamnézis: a szülő tölti ki (III. sz. melléklet).
- egyéni fejlettségmérő lapon az óvodapedagógusok nyomon követik a gyermek fejlődését, folyamatos megfigyeléseiket mérik, értékelik, ami a további fejlesztés alapja. Szempontjait a nevelőtestület alakítja ki.
- fejlesztési tervet az óvodapedagógus (az 5. életévét betöltött gyermeknél a fejlesztőpedagógussal való konzultációt követve) készíti el. Olyan fejlesztő játékokat tervezünk, amelyekkel fejlődést tudunk elérni. Januárban és júniusban a nevelés során **bekövetkezett változásokat** írásban rögzítjük a szülőkkel fogadó óra keretében megbeszéljük és aláírjuk.
- **Szakvélemények: Szakértői Bizottságok** meghatározzák a fejlesztés területeit.

- esetleges Baleseti jegyzőkönyv.
- követő vizsgálatok gyermekre vonatkozó részét is csatoljuk.

2.6. A nevelés tervezése

2.6.1. Nevelési terv

Nevelési tervet az aktuális nevelési év elején írunk, amiben:

- az egészséges életmód
- az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés
- anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés megvalósításával kapcsolatos óvodapedagógusi **feladatokat**, és a **sikerkritériumokat** tervezzük meg egy évre vonatkozóan. A nevelési terv által meghatározott célok és feladatok megvalósításának eredményeit januárban és június elején értékeljük, és írásban rögzítjük.

2.6.2. Tanulás tervezése

A tanulási terv elkészítését anyaggyűjtés előzi meg.

A gyermekek érdeklődésének függvényében hetente tervezzük a nevelés tevékenységi formáinak, műveltség tartalmaknak átadását.

Külön tervezzük a sporteszközökkel való ismerkedést, hogy minden sporteszköz használatára sor kerüljön, készség szintjén kezeljék azokat a gyermekek.

2.6.2.1. Projekttervezés és megvalósítása

Gyermekközpontúság hangsúlyozása mellett azért van létjogosultsága, mert a gyermekek tapasztalatai, ismeretei, szükségletei, elgondolásai, problémamegoldásai kerülnek előtérbe játékos cselekedtetések alkalmával.

A projektben megvalósuló elemek:

- A fejlődési szintnek megfelelő fejlesztés, ami az egyéni eltérésekre épül. Ez a záloga a projektek egyediségének.
- Progresszív nevelés: olyan környezet megteremtése, ahol az egyes gyermek saját képességeinek, érdeklődési körének megfelelően fejlődik. A gyermekek, csoportok között interakciókat hoz elő, amelyek a tanulást segítik.

A projekt sikerének alapelvei:

Konstruktivizmus: a gyermekek maguk építik fel a világról alkotott elképzelésüket. Megtapasztalják az eseményeket és hozzákapcsolják előző ismereteikhez.

Az újrakapcsolás megjelenítési formái:

- szabályokhoz kapcsolódó ismeretek: kreatív megvalósítása a belsővé vált szabályoknak,
- kognitív ismeretek: az ismeretek újbóli alkalmazása más kontextusban. A gyermekek a felnőtt közreműködésével fedezik fel a projektben rejlő tanulási lehetőséget, amelynek alapja az előzetes tudásuk.

Sikerkritériumok:

- cél, téma kijelölésénél a gyermek spontaneitása érvényesül
- a tartalom megválasztásának szabadsága kimutatható
- a gyermek érdeklődése a zárásig fenntartható
- a kompetenciák mozgósítása mellett a gyermek kreatív, ötletes, aktív: van véleménye, ötlete, részt vesz a közös gondolkodásban, feladatmegosztásban.
- kitartóan tevékenykedik.
- a produktumot saját sikerének érzi.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

3.1. A rendszer modellképe

Cél
Feladat
Egészséges életmód alakítása; Érzelmi, erkölcsi, és közösségi nevelés; Anyanyelvi nevelés és értelmi fejlesztés, nevelés
A gyermek tevékenységi formái
Játék Mozgás Munka jellegű tevékenység Mesélés, verselés Tevékenységben megvalósuló tanulás Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Sikerkritériumok

Nevelési alapelvek

3. 2. A rendszer elemeinek rövid felvázolása

Az óvodai nevelés **célja**: a gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, változatos tevékenységek biztosításával elősegíteni. Szeretnénk intelligens embereket nevelni, akikre rugalmas gondolkodás, embertársaikhoz, feltételekhez való alkalmazkodás, és a tanulási képességek fejlettsége jellemző.

Az inkluzív, befogadó pedagógia jellemzi tevékenységünket, amely kihat az alkalmazott eljárásokra, módszerekre, az óvodapedagógus személyiségére.

Feladatunk speciális gondozó, prevenciós és korrekciós nevelési feladatok ellátása. Biztosítani a gyermek szellemi, biológiai fejlődést, elősegítő feltételeket, irányítani önállóvá válásukat. A szülők és a szakemberek bevonásával megteremteni testi-lelki jólétüket.

A nevelés feladata az élet első 3-6 évében “az ösztönadottságoknak, cselekvéseknek az irányítása útján a gyermeki személyiség helyes mederbe terelése” /4/

Egészségfejlesztési program működtetése, az egészséges életmód alakítása ebben a korban – amit erőteljes testi fejlődés jellemez – kiemelt jelentőségű feladat, az egész óvodai nevelést átható, **keret jellegű** tevékenység.

Az egészséges, biztonságos környezet megteremtése az intézmény feladata. Fontos, hogy megfelelő biztonságos mozgást és életteret alakítsunk ki, figyelembe véve az önállóságra nevelés elvét.

Folyamatos nevelőmunkánkkal megalapozzuk a gyermek **életvitelét, életszemléletét, egészségvédelmét**, olyan szokások kialakításával, hogy egészségüket karban tartásuk, javítsák. Folyamatosan egyeztetünk a szülőkkel, hogy mit helyeselnek.

Ebben kiemelt jelentőségű az egész személyiségre pozitívan ható **mozgásfejlesztés**.

A körülmények megteremtése /hely, idő, eszköz / az óvónő állandó feladata.

Napirendbe épített mindennapi testmozgás, lábtorna, Delecató, gerinctorna. A törzs feszítő izomerejének fejlesztésére nagy gondot fordítunk.

Testi neveléssel, a természetes mozgáskedv fenntartásával, mozgásfejlesztéssel, a testi képességek és a fizikai erőnlét, edzettség fokozására törekszünk.

Fontos a **sérült gyermek** fizikai terhelhetőségének, korlátainak a figyelembe vétele, különös tekintettel az adott orvosi szakvéleményre. A különbözőség tudatával az optimális terhelhetőség betartásával kell differenciált feladatadásra törekedni.

Egészségmegőrző, egészséges életmódot kialakító, támogató nézeteink azonosságára révén **aktív tagjai vagyunk az Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózatának**. Minden alkalmat megragadunk elveink, törekvéseink, népszerűsítésére, az általunk képviselt értékeknek való megfelelésre, működésünk jobbítására egy **egészségesebb nemzedék felnövekedése érdekében**.

Elsődleges feladataink közé tartozik a gyermek **érzelmi, erkölcsi nevelésének, közösségbe való beilleszkedésének** segítése, a mindennapi élet szituációinak, a gyermeki tevékenységeknek, az óvónői kezdeményezéseknek keretein belül.

Ebben a folyamatban elsődleges, hogy **bizalommal fordulhat minden felnőtthez**.

A nevelő viselkedésével éreztesse, hogy minden gyermek egyformán fontos.

Türelmes, elfogadó magatartása mindenkor példa a gyermekek előtt. Feladata elérni, hogy a gyermekek megismerjék, elfogadják egymást.

Az első 3-6 év az **erkölcsi jellemzők** kialakulásának az időszaka, életre szólóan lerakódnak a későbbi, felnőtt személyiség alapjai. Az alapnormák közvetítésével kialakítjuk az együttélés szokásait. A **szokásrend kialakítása** az erkölcsi nevelés alapja, ami az egymásra figyelésben, az együttműködésben, a segítségadásban, az együttélési szabály betartásában nyilvánul meg.

Az általunk képviselt nevelésben kiemelt helyet kap a **humánium**.

Az érzelmi nevelés, egymás érzelmeinek megismerése, a kontaktusteremtés, **az empátia fejlesztése** érdekében hangsúlyos.

Kiegyensúlyozott lelkű ember nevelését tűztük ki célul, "aki tud szeretni és dolgozni" /5/.

Az gyermek értelmi nevelése változatos, élményszerű cselekvések közben, érdekes feladatokon, felfedezéseken keresztül valósul meg. **Értelmi képességeik fejlesztését** olyan feladatokkal kell segítenie, amelyek a kreativitást, problémamegoldó gondolkodást serkentik.

Építeni kell a gyermek meglévő tapasztalataira, kísérletező tapogatózásaira, kérdéseire. Fontos feladat a spontán szerzett ismeretek rendezése, ezek célirányos bővítése, cselekvéshez kötöten.

Az értelmi képességek fejlesztését közvetve **tervszerű mozgásprogrammal**, közvetlenül **játék- és munkatevékenységek közben** valósítjuk meg.

Részben

- a gyermek önként vállalt tevékenységein: játék, munka, mozgás,
- másrészt az óvodapedagógus által kezdeményezett, a gyermek érdeklődésétől vezérelt tevékenységek által: külső világ tevékeny megismerésére nevelés, ének, zene, dalos játék, mese, vers, rajzolás, mintázás, kézimunka, mozgás fejlesztjük gondolkodási képességeiket. Teret adunk az önkifejezés szabad kibontakozásának.
- Így megalapozzuk a későbbi információszerző, feldolgozó, alkalmazó **tanulási stratégiákat** is.

A gyermek által **önként vállalt legkedvesebb tevékenységek** /a játék, munka, mozgás /nevelés szolgálatába állításakor érvényesülnie kell a pedagógus tudatosságának, aki a hely, idő, eszköz, megfelelő légkör biztosítása, és tudatos átgondolása révén közvetve befolyásolja a folyamatot. **A játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás** maradandó ismeretet nyújt.

A gyermek motiváltsága a biztosítéka az akarati tulajdonságok /türelem, kitartás, céltudatosság, feladattudat/ fejlődésének.

Az óvodapedagógus által átgondolt és felajánlott tevékenységek **kötött és kötetlen formában** elősegítik a gyermek megismerkedését a világgal és egyben a **kultúraátadás, a művészetekbe való bevezetés** változatos formáit adják.

Környezetünk szépségeinek, /benne az ember tevékenységeinek megláttatásával/ a népművészetek, a népmesei kincs megismertetésével, a néptánc elemeinek elsajátíttatásával, a népzenei alapismeretek bemutatásával **az identitástudatot** erősítjük a gyermekben. Ünnepekre való készülés élményével, néphagyományok hangulati elemeinek megkedveltetésével **érzelmi viszonyulásukat** formáljuk, szülőföldjük szeretetére nevelünk.

A tanulás tág értelmezése **az értelmi képességek fejlődése, fejlesztése**, az információk beépülése, a természeti, társadalmi jelenségek közötti tájékozódás szintje, a pszichikus funkciók/ figyelem, emlékezés, érdeklődés iránya, terjedelme, feladattartás/ fejlesztése. A gyermek fejlettsége a gondolkodási szint alakulásán, a beszédkészségen, **az anyanyelv fejlettségén** keresztül mérhető. 3-6 éves kor az anyanyelvi nevelés intenzív időszaka. Beszélő környezet biztosításával, helyes mintaadással, szabálykövetítéssel segítjük fejlesztését.

Az egész nevelési folyamatot átfogó **keret jellegű tevékenység**.

Az óvodában a tanulás folyamatos, utánzásos, spontán tevékenység. Feladatunk a tanulást támogató környezet megszervezése.

Az értékek kiemelése, **sikerkritériumok megfogalmazása**, ezek elérésének folyamatos figyelemmel kísérése, elemzése, értékelése **tudatos nevelőmunkát feltételez**.

A nevelési folyamatban fontosnak tartottuk **az óvodapedagógus feladatainak**, a **gyermek tevékenységeinek** meghatározását. A nevelés eredményeinek egységes szemléletéhez fontosnak tartottuk **6-7 éves korú gyermek neveltségi szintjének** körvonalazását, **sikerkritériumok** megfogalmazását. Ezeknek, az értékeknek elérésére törekszünk, és alakulását **az egyes gyermek esetében figyelemmel kísérjük**, mérjük, elemezzük.

Az együttgondolkodás, együttnevelés érdekében nevelési **alapelveket** fogalmaztunk meg. Ezeket elfogadtatjuk azokkal, akik gyermekeinkkel kapcsolatba lépnek.

“Hozzon a gyerekeknek mindenki, amit tud
Játékot, zenét, örömet.
Hogy mit fogad el, azt bízunk rá.
Az a szellemi táplálék válik javára
Amit maga is kíván” /6/

3. 3. Az óvodai nevelés feladatai

3. 3. 1. *Egészségfejlesztési program működtetése, egészséges életmód alakítása*

Célja: a gyermek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése. A gyermek **gondozottságának biztosítása keretében**, - ami alapja a jó közérzetének – el kell érni, hogy a tisztaság a gyerek igényévé váljon, és, hogy ebben fokozatosan önállósodjon. Az egészségmegőrző program része a **betegségek megelőzésére törekvés, a károsító tényezők kiküszöbölése, enyhítése, ellensúlyozása.**

Az óvodapedagógus feladatai:

- Alakítsa ki a gyermekben a tisztaság igényét.
- Ügyeljen arra, hogy a gyermek a saját tisztálkodó eszközeit használja.
- Törekedjen betegségmegelőzésre: szájápolás, helyes orrfújás, WC-papír, körömkefe, szappanhasználat megtanítására.
- Ismertesse meg a gyermekekkel az egészséget veszélyeztető dohányzás károságát.
- Figyeljen fel a kényelmetlen ruhadarabokra, egészségtelen lábbelikre.
- Törekedjen a családi és az óvodai szokások összehangolására.
- Érezze át az intézkedés felelősségét a gyermek egészségét veszélyeztető tényezők megléte esetén. Pl.: ha a gyerek túlóltózott, haja a szemébe lóg, körmei ápolatlanok, nem hajlandó rágni, stb.
- Tevékenységek megkezdése előtt gondolja át a veszélyeztető tényezőket, és minden esetben tartson balesetvédelmi oktatást.
- **Egészségügyi szokások kialakítása során** intimitás legyen jellemző.
- Egészségügyi vizsgálatok szervezése pl. általános, fogászati, szemészeti.
- Biztosítson derűs légkört, ahol a gyermekek a kulturált étkezés szabályait elsajátítják.
- Tálalásnál tartsa szem előtt a gyermek egyéni igényeit.
- Kedveltesse meg velük az új ízeket.
- Kísérje figyelemmel az étel tápanyag összetételét. Segítse a szülőket abban, hogy összehangolhassák az otthoni étrendet az óvodaival, ill. táplálóbbá tehessék. Faliújságon rendszeresen és folyamatosan tájékoztassa szülőket az óvodai menüről, pirossal jelezve, mi az, ami a szülők összefogásával, alapítványi hozzájárulással valósult meg.
- Különös gonddal ügyeljenek a betegség után visszatérő gyerek étkezésére.

- Étkezési problémák esetén /étvágytalanság, habzsolás/ a szülővel együtt keressék a megoldást.
- Az óvodapedagógus a gyermekek egyéni igényeinek figyelembe vételével étkeztet. Nagycsoportban az étkezés lehet alkalmazkodást kívánó közös tevékenység.
- Szervezze meg, hogy többféle, egészséget nem veszélyeztető folyadék álljon egész nap a gyermekek rendelkezésére.
- A **pihenést** életkori és egyéb igények figyelembe vételével, az alvás körülményeinek megteremtésével /kényelmes pizsama, fektető, légcseré, árnyékolás, nyugalom, altató, mese/ szervezze meg.
- Érje el, hogy a gyermekek edzettebbé váljanak.
- Fokozatosan növelje erejüket, állóképességüket, ügyességüket.
- A mindennapi mozgás a csoportszobába is bevihető, kisebb tornatermi eszközök, a nagymozgások koordinálását segítő elemek, felhasználásával segítse.
- A szabadban való tartózkodást tegye a gyermek igényévé.
- Használja ki az udvari egyensúlyozók, mászóakák, járművek adta lehetőségeket a mozgás különböző formáinak gyakorlására, levegőzésre, napfűdőzésre, hűsülésre és játéokra.
- Természetgyógyászati ismeretek szerzése, alkalmazása, módszerek tanulása.
- Beteg gyermeket azonnal el kell különíteni a többitől, a szülőket értesíteni kell.
- Baleset esetén a dajka, vagy az egyik óvónő vigye gyermeket orvoshoz.
- A csoportnapló tartalmazza azoknak a nevét, akik jogosultak elvinni a gyermeket az óvodából.

A gyermek tevékenysége

- Korának egyéni érettségének megfelelő önállósággal végzi a tisztálkodási teendőket /WC-használat, mosdózás, fésülködés, orrfújás, fogmosás/
- Tisztálkodó szereit gondosan kezeli. Otthonosan mozog öltözőbe, mosdóban.
- Egyéni igényének megfelelően fogyaszt a felkínált ételekből. Szereti a változatos ízeket.
- Kulturáltan étkezik. Biztosan használja az evőeszközöket, amelyekkel érettségének megfelelően gyakorolja az evést. Ügyel arra, hogy a másik étvágyát kedvezőtlenül ne befolyásolja.
- Igénye szerinti mennyiségben változatos mozgásformákat gyakorol, élvezti tudását, biztos mozgását a vízben is.
- Vállalja az óvodapedagógus által felkínált mozgássort, szabályokat, terhelést.
- Alvásiigényének megfelelően pihen, alszik.
- Az időjárásnak, egyéni igényeinek megfelelően öltözködik a csoportszobában és az udvaron.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Testileg fejlett, erős, edzett, jól táplált.
- Szívesen mozog, szeret futni, labdajátékokat, mozgásos szabályjátékokat játszani, amiben kipróbálhatja erejét.
- Tudja, hogy melyik mozgásforma milyen viselkedést kíván. Tud vigyázni önmagára és társaira.
- Szeret gyalogolni, túrázni, kirándulni.
- Tudja, hogy mi az egészséget elősegítő, mi a károsító étel.
- Az egészségre ártalmas dolgokat elutasítja.
- Szereti a változatos ízeket, ő is segít egyes ételek elkészítésében.
- Tudja, hogy milyen ételféleséget milyen evőeszközzel célszerű elfogyasztani.
- Mit lehet kézzel megfogni.
- Az evés számára öröm.
- Önmaga körüli teendőket /testápolás, terítés, öltözés/ természetes módon, teljes önállósággal végzi.
- Felismeri szükségleteit, és kielégíti azokat.
- Igényli: önmaga és környezete rendjét. Megszünteti, ha rendetlenséget tapasztal.
- Jelzi, ha nincs rendben az egészsége, ha fáj valamije.

Az értékekből meghatározott sikerkritériumok

- önállóan végzi testápolási teendőit
- önállóan képes ruhaneműi rendben tartására
- önállóan rakja el játék és tisztálkodási eszközeit
- rendszeretete kialakult
- önállóan öltözködik
- öltözködési szokásokat betartja
- tud kötni, fűzni, gombolni
- önállóan eszik
- helyes evőeszköz használat jellemzi
- étkezési szokásokat betartja
- minden ételt megkóstol
- az egészségre ártalmas dolgokat ismeri, elutasítja, ill. kevesebbet fogyaszt belőle
- gondozási teendőkben a nap folyamán teljesen kiszolgálja magát
- tud nyugodtan pihenni, nem zavarja társait
- biztonságosan mozog

Módszertani alapelvek

- A szokás- és szabályrendszer kialakítását a gyermekek életkori fejlettségén túl egyéni érettségének, egyéni igényeinek megfelelően kell kialakítani.

- A tisztálkodást olyan alapossággal, technikával végeztessék, hogy az egészségmegőrzést szolgálja.
- Az óvodapedagógus legyen alkalmazkodó a családban kialakult, a gyermek fejlődését segítő szokások átvételében.
- A szülő igényeinek figyelembevételével lehetőséget adunk (pl. hajviselés, öltözködés terén/ az egyéniséget erősítő kéréseknek).
- Az óvodapedagógus kompetenciáját meghaladó kérdésekben előbb a szülővel konzultáljon, majd kérjék szakorvos segítségét, pl. lúdtalp, kancsalság esetén.
- A szülőkkel együtt igyekezzünk kiiktatni a gyermek étkezéséből az egészségkárosító ételeket, helyette megfelelőket javasolva.
- A fogyasztandó gyógynövények, és a párologtatásra kerülő aromák tekintetében a szülők véleményét ki kell kérni.
- Ha a gyermek, betegség tünetével távozott az óvodából, csak az egészségét igazoló orvosi papírral vehető vissza a közösségbe.
- A gyermeknek joga van teljesen gyógyultan járni az óvodába, olyan közegben tölteni a napját, ahol akarattal nem fertőződik.
- Minden gyermeknek joga van a nyugodt pihenéshez. Amennyiben nem tud aludni, a többieket nem zavarva pihenjen.
- A mozgással járó tevékenységhez úgy kell helyet, időt, eszközt biztosítani, hogy a baleseti forrásokat minimálisra csökkentsük.
- Az edzettséget fokozatosan érjük el.

Nevelőmunkát segítő eszközök: tisztálkodási eszközök elkülönítve, párologtató, légtisztító, víztisztító, kerti zuhany, ivó kutak, fektetők, ágyneműk, pizsamák, homokozó takaró háló, krómozott kancsók, tálak, ételhőmérő, mozgásfejlesztő eszközök: részletezve a mozgásnál. Speciális eszközök az SNI-s gyermekek számára.

3. 3. 2. Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés

Célunk, hogy a ránk bízott gyermekeket életvezetésükhöz szükséges érzelmi és társas készségek elsajátítására neveljük. Az értő figyelem, védelmezés, kísérés, vigasztalás, és az érzelmek gyógyító erejének megtapasztalására adunk alkalmat előbb saját személyével kapcsolatban, majd a társak, más emberek vonatkozásában is.

Az óvodapedagógus által megszervezett, támogatott, érzélem gazdag tevékenységek alkalmával, egymás jó tulajdonságainak megismerése után, az együttlétek, együttjátások, a sok közös élmény segíti alkalmazkodását, beilleszkedését.

Átérezzük annak jelentőségét, hogy sokszor az óvoda az első közeg, amikor a gyermek kikerül a család védettségből. Elfogadottsága, önértékelésének alakulása meghatározó lehet az egész életére.

A kisgyermek viselkedése, magatartása, alkalmazkodás az élethez. Fontos, hogy értékes tulajdonságait kibontakoztatva érezze mások tiszteletét, találja meg helyét az óvodai csoportban.

Az egyén hat a csoport többi tagjára, érték ítéletei alakítóan vesznek részt a közvélemény befolyásolásában. Erkölcsi érzéke fokozatosan alakuljon ki.

Reális énképének kialakítása, önértékelésének, önbizalmának fejlesztése alkalmassá teszi, hogy mások érdekében cselekedjen, hogy elismerjék őt.

Ennek a folyamatnak a vezérlése az óvodapedagógus kezében van, aki megerősíti a közösség szempontjából helyes, és kioltja a helytelen, nem kívánatos magatartást.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítson barátságos, derűs, nyugodt tevékeny légkört.
- Magatartása türelmes, elfogadó legyen, ugyanakkor következetes az elemi viselkedési szabályok betartásában.
- Törekedjen a sajátos nevelési igényű gyermekek szociális viselkedéséhez szükséges komponensfajták /szükségletek, hajlamok, pozitív attitűdök, meggyőződések, rutinok, szokások, minták, készségek, ismeretek / erősítésére.
- Legyen érzékeny a problémák iránt: segítőkész, érdeklődő, példamutató tagja legyen a kialakuló közösségnek.
- Érzelmi labilitásból, elhanyagolásból származó tünetek csökkentése.
- A gyermek igényeinek megfelelő lelki törődés biztosítása.
- A napirend rugalmas alakításával, jó szervezéssel érje el, hogy tétlen várakozás és sietős kapkodás nélkül, elmélyülten cselekedhessenek.
- A változatos érdekes tevékenységek biztosításával érje el, hogy a gyermekek egyre több vonatkozásban kipróbálhassák magukat, kreativitásukat, ügyességüket, kitartásukat.
- Folyamatosan figyelje meg a gyermek viselkedését, elemezze, a fejlesztés módját tervezze meg.
- Értékelje a gyermek teljesítményét, növelve a gyermek kompetencia élményét. Érje el, hogy önbizalmuk, önértékelésük fejlődjön.
- Az életkor függvényében egyre több lehetőséget adjon arra, hogy a gyermekek másokért, másokkal összefogva, egy célért tevékenykedjenek.
- Reális meglátásaival, tapintatos útmutatásaival segítse a gyermek viselkedésének alakulását.
- Tanítsa meg a gyermeket az egészséges emóciók kialakítására, a pszichés funkciók helyes gyakorlására.
- Segítse a gyermeket sikerélményhez, és neveljen a kudarcok elviselésére is. Az érzelmek megfelelő módon való kimutatására neveljen.
- Az óvodapedagógus éreztesse meg, hogy számára minden gyermek fontos.
- Tudatosan számoljon a közös élmények, távlatok érzelmi többletével, közösségformáló hatásával.
- A gyermekhez érzelmileg közel álló eseményekből alakítsa ki a csoport hagyományait, ünnepeit.
- Az ünnepeket töltsse meg örömmel, tartalommal.

- Vonja be a szülőket a közösségi élet alakításába. Pl. élményszerző kirándulások megszervezésébe, hobby ismertetésébe, ünnepek előkészületébe, barátságok ápolásába, hiányzók látogatásába...
- Tevékenységeken keresztül éreztesse meg, hogy mennyi öröm rejlik a másoknak nyújtott figyelmességben, pl.: meglepetés készítés, segítése.
- A taníthatóságot megalapozó szociális készségek megtanítása
- Önmagáról való tudás tanítása
- Kapcsolatteremtés, fenntartás

A gyermek tevékenysége

- Ismerkedik az óvodával, pajtásaival, az óvoda dolgozóival.
- Otthonosan mozog a csoportszobában, mosdóban, öltözőben. Tudja mit hova kell tennie, mit hol talál meg.
- Érzelmi szálak fűzik az óvoda dolgozóihoz. Bizalommal fordul hozzájuk. Örömmel éli át azt az érzést, hogy ő fontos.
- Korának megfelelő szinten alkalmazkodik pajtásaihoz. Tiszteletben tartja mások dolgait, beszédét, alkotásait, játékát.
- Betartja a szokásokat, majd másokkal is betartatja.
- Tevékenységeit egyedül, majd társsal végzi.
- Fokozatosan azonosul a felnőtt által közvetített értékítéletekkel. Tudja, hogy melyik cselekedete helyes, melyik nem.
- Bekapcsolódik a felkínált tevékenységekbe: választ, dönt, problémát old meg, miközben aktívan részt vesz a környezete alakításában.
- Fejlődése folyamán egyre helyesebben ítéli meg, hogy melyik tevékenység milyen magatartást kíván.
- Egyre inkább vigyáz az eszközökre, ruhaneműkre, játékokra.
- Rájön, hogy a közös munkavégzés eredményeként olyan produktumokra képes, amit egyedül nem tudott volna. Tiszteli társait.
- Kapcsolatfelvétele, - tartása fokozatosan fejlődik.
- Óvodába érkezve köszönti a felnőtteket és a gyermekeket egyaránt.
- Apró meglepetésekkel örömet szerez másoknak.
- Érdeklődik társai iránt, várja hiányzó pajtásait.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Kialakult szokások a gyermek igényévé válnak.
- Érzelmi kapcsolat fűzi az óvoda dolgozóihoz és pajtásaihoz.
- Minden felnőtthez bizalommal közelít.
- Tud alkalmazkodni emberhez, helyzethez. Megpróbálja feloldani a konfliktusokat,
- kiiktatni a zavaró tényezőket, legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Tiszteli mások alkotását, munkáját, igyekszik elérni, hogy ő is hasznos lehessen.

- Érdeklődik a közös dolgok iránt, igényli a közös tevékenységet.
- Büszke a közös teljesítményre.
- Felelősséget érez a felvállalt feladatért. Kitartóan tevékenykedik, aktívan, alkotó módon, alá-fölrendeltségi viszonyok elfogadásával a cél érdekében.
- Megpróbálja elképzeléseit elfogadtatni másokkal, törekvéseit módosítja, esetleg lemond róluk.
- Önálló véleményalkotásra, döntésre képes ismert helyzetekben.
- Dicséri a másik jó cselekedeteit, elítéli a csoport szempontjából helytelen magatartást.
- Tud másoknak örömet szerezni.
- Tisztában van magyarságával. Ismeri a magyar nép szokásait, hagyományait, azokat a dolgokat, amire mi magyarok büszkék vagyunk.
- Becsüli a magyar nép egyszerűségét, leleményességét, ügyességét. Ismerkedik más népek kultúrájával.
- Tudja, mivel szépítheti környezetét, mi az, ami károsítja azt.
- Fejlettsége függvényében részt vesz a rendezett, kulturált környezet alakításában.

Az értékekből meghatározott sikerkritériumok

- Türelmesen meghallgatja mások közléseit.
- Alkalmazkodik a felnőttekhez, gyermekekhez.
- Igényli a csoportban kialakult szokásrendszer betartását.
- Ötleteit megvalósítja.
- Segít, együttműködik.
- Irányítást elfogad.
- Önállóan, kitartóan tevékenykedik.
- Udvarias.
- Mások munkáját megbecsüli.
- Konfliktusait megoldja, az akadályokat elhárítja.

Módszertani alapelvek

- Az óvodapedagógus tekintse meghatározónak minden gyermek fejlődése szempontjából a közösség és az egyén egymásra hatását.
- Törekedjen arra, hogy minden gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságokhoz igazodva bánjék.
- Pozitív életszemléletet közvetítsen, és így álljon a problémák megoldásához.
- Viselkedés rendezéses eljárás alkalmával pontosan, érthetően fogalmazza meg, hogy mit vár a gyermektől.
- Az óvodapedagógus a helyes magatartás kiemelésével, példaként a csoport elé állításával érje el, hogy ez a magatartás terjedjen a csoportban. A gyermek

pozitív tulajdonságainak felfedezésével kötelessége segíteni az elfogadási folyamatot, megszüntetni a gyerek peremhelyzetét.

- Szülő kérdésére konkrét, érdemleges, időszerű választ kell adnia. A szülőnek joga van tudni, hogy gyermeke egyéni sajátosságai hogyan illeszkednek a közösségbe.
- Az óvodapedagógus mindig a gyermek cselekedeteit értékeli és ne őt. A gyermek reális önértékelésének alakulását az elfogadható tulajdonságok kiemelésével, pozitív megerősítéssel segítsé elő.
- Az óvodapedagógus mindvégig keresse a tapintatos együttműködés lehetőségét a szülővel, a gyerek magatartásának alakítását illetően.
- Az élmények és a távlatok megszervezésénél a gyerek érdeklődése és a szülők ötlete is meghatározó.
- Az óvodapedagógus vegye figyelembe, hogy a gyermek a felnőttel való kapcsolatán nem tud változtatni: a felnőttnek kell kezdeményezőként fellépni.
- Az óvodapedagógus akadályozza meg, hogy a gyermeket olyan hatások ériék, amik szellemi, lelki fejlődését negatív irányba befolyásolják.
- A gyermeknek joga van a nevéhez. Minden gyermeket a nevének kell szólítani, ebben az óvodapedagógus példaként járjon elől.
- A gyermek és a felnőtt munka elismerésre, védelemre késztesse bennünket. A gyermek alkotásainak tárolását meg kell szervezni.

Nevelést segítő eszközök: jeles tábla, fotók a csoporttal történekekről, játék és munkaeszközök.

3. 3. 3. Értelmi nevelés megvalósítása

Célja: az egyéni képességekhez igazodó tevékenység tartalmak közvetítése, a differenciálás lehetőségeinek feltárásával. Közvetett úton elősegíteni, hogy az iskolai életet a tanulási képességek, akarati tulajdonságok birtokában, megfelelő érzelmi hozzáállással kezdje meg a gyermek.

A játékba integrált tanulás minél sokrétűbb tevékenységgé váljon.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Spontán szerzett tapasztalataira, élményeire építve bővítse a gyermek ismereteit, változatos módszerek alkalmazásával.
- Tegye lehetővé ezeknek, az ismereteknek különböző tevékenységekben, és élethelyzetekben való gyakorlását.
- Szervezze meg a gyermek ismereteinek a **bővítését** a kognitív képességek fejlesztésén keresztül.
- Adaptív viselkedési és munkavégzési formák elsajátíttatása.
- A leghosszabb távú fejlesztési cél a gyermekek környezetébe és a társadalomba való felnőttkori beilleszkedésének megsegítése.

- Törekedjen az egyre **valósághebb észlelés** kialakítására, és a tapasztalok **szóbeli megfogalmazására**:
 - a szemmozgás kontrolljának fejlesztésére,
 - a szem fixációs működésének erősítésére,
 - a vizuális látás, egészlegesség észlelésének kialakítására,
 - a vizuális időrendiség felismerésére,
 - a vizuális ritmus megértésére, megláttatására,
 - a vizuális pozíció felismertetésére,
 - a memória fejlesztésére.
- Fektessen hangsúlyt a **tapintásos észlelés** tökéletesítésére a különböző anyagokkal végzett manipuláció során. Pl.: gyurmázás, kézimunka, barkácsolás, a környezet tárgyaival való ismerkedés kapcsán, stb. Szervezze meg a gyermek tapasztalatszerzését a formák, méretek alakítására, és megváltoztatására vonatkozóan.
- Segítse elő a **mozgásos észlelés** fejlődését.
- Saját testrészek közvetítésével, majd a környező tárgyak bevonásával a gyermek számára tegye érthetővé a **térbeli viszonyok** felismerését, megnevezését.
- Fordítson gondot a **hallási észlelés** fejlesztésére, az emberi hangok, a természet hangjai, testünk hangjai, a környezet zörejei, zenei eszközök és hangszerek által.
- Fejlessze a gyermek **alaklátását, formaállandóságát** minél több alak, forma, méret felismerésével, motoros kialakításával, előállításával. Pl. formák végigmozgatása, keresése, párosítása, csoportosítása, kirakása, festése, rajzolása, elemekből összeállítása... stb. során.
- A látás, hallás, mozgás, tapintás összekapcsolásával a **keresztcsatornák működését** segítse elő.
 - **látás-tapintás** fejlesztése
 - pl. tapintással felismert tárgy keresése vizuális mintában, látott tárgy tapintás utáni azonosítása,
 - **látás-hallás** összekapcsolása
 - pl. összetartozó kép és hang azonosítása, hangforrás helyének megnevezése,
 - **látás-mozgás** fejlesztése
 - Látás kikapcsolásával formák, mozdulatok visszaadására késztetés.
 - **hallás-tapintás** együttes fejlesztése
 - Látás kikapcsolásával a tárgy főbb ismérveinek elmondatása, vagy a szóban jellemzett tárgyat a gyermek kitapintja, és kiemeli a többi közül.
- **Időészlelés** előkészítése, megalapozása céljából használja ki a spontán adódó lehetőségeket, szem előtt tartva a gyermek konkrét, szemléletes gondolkodását.
- Fordítson gondot a **figyelem összpontosítás** képességének fejlesztésére.

- A koncentráció képességet érdekes feladatokon keresztül növelje. Vezesse a gyermek figyelmét. Segítse a figyelemmegosztás képességének fejlődését.
- Vegye észre a gyermek figyelmének elterelődését, segítse a visszatalálását.
- Fejlessze a gyermek **reproduktív emlékezetét**, a megfigyelt dolgok visszaadására késztetéssel.
- Érdekes, változatos feladat- és élethelyzetekkel segítse elő a **problémamegoldó gondolkodás** fejlődését.
- Közvetve - a környezet aktivitásra, kereső, kutató, felfedező magatartásra készítő hatásával segítse elő a **kreatív gondolkodás** fejlődését.
- Intellektuális, mozgásos tapasztalatok többszöri átélésével a **gyermek egyéni ötleteinek kibontakozása**.
- **Részképesség zavaroknál folyamatosan biztosítson speciális fejlesztést.**
- Ismerje fel a kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekeket. Aktívan vegyen részt továbbfejlődésének elősegítésében.
- A gyermek képességeinek, viselkedésének reális, folyamatos szakmai elemzése legyen alapja a gyerekekkel való foglalkozásnak.

A gyermek tevékenysége

- Szabadon választott és irányított tevékenységei közben felfigyel a motoros viselkedése következményeire, az előidézett változásokra.
- Összefüggések felfedezésével rendszerezi ismereteit.
- A megismerés szándéka vezérli kutató tevékenységét.
- Mozgó tárgyakat szemével követ, és megnevezi a haladás irányát.
- Szemfixáció eredményeként meghatározott tárgyat kiemel, 10 mp-ig néz.
- Ismert tárgynak, ill. képének egy részletét megkeresi, és 10 mp-ig fixálja.
- Ismert tárgy, vagy a kép hiányzó részletét megnevezi.
- Rejtett dolgokat megtalál.
- Időrendileg sorba rakja az eseményeket, történéseket, ezeket verbálisan megfogalmazza
- Legkülönbözőbb vizuális, akusztikus ritmusokat alakít ki, folytat, rendez.
- Vizuális helyzetet, pozíciót felismer /pl. szimmetria/ ugyanoda helyez, vagy más pozícióba forgat.
- Vizuális mintában mozgásos élményt felismer, megfogalmaz.
- Látott dolgokat, pl. különböző formát, alakot, méretet, testmozgást emlékezetéből visszaad, létrehoz / pl., mintáz, fest, rajzol, részletekből összerak/
- Látott mintát rövid bemutatás után felismer, felsorol, kirak fokozatosan növekvő elemszámmal, ill. egyre rövidülő bemutatási idővel.
- Megfigyeli környezetét /élő és élettelen/ hangjait.
- Ritmust visszatapsol /behunyt szemmel is/ dallamtöredéket, dallamot megismétel.
- A keresztcsatornák fejlettsége függvényében:

- tapintással felismer dolgokat-méret, anyag, forma, felület alapján. Tulajdonságaik szerint csoportosít, sorba rendez, párosít, megtalál a vizuális mintában. Szóban is jellemezni tudja. Megfigyelési szempontok alapján analizál és szintetizál
- látás kikapcsolásával is képes mozgásokra, majd nyitott szemmel ismétli, a hátára rajzolt forma ábráját felismeri, mozgással reprodukálja.
- mozgásos mintát összeköti a képpel. Különböző mozgással – egész testtel vagy csak a testrészrel – sokféle mozgást alakít ki.
- előre rajzolt alakzatot bemozog. Ennek vizuális képét felismeri, szóban visszaadja.
- hangokat az emlékezetében elraktároz, felidéz,
- összetartozó képet, hangot felismer,
- hangforrást megtalál,
- a betűk, hangok közti finom különbségre felfigyel.
- téri irányokat ismer saját testrészei közvetítésével, a jobb és a bal megkülönböztetésével, középvonal megjelölésével.
- a négy fő irányt, - alatt, fölött, előtt, mögött – különböző feladatok végzése közben szemlélethez kötötten gyakorolja.
- tárgyak egymáshoz való viszonyát megfigyeli /szögeket, sarkokat/
- kirakja, megnevezi, vízszintes, függőleges irányban is.
- tevékenység közben összpontosít, egyre több dologra is figyel.
- életkora és egyéni érdeklődése függvényében képes akaratlagos bevézésre, felidézésre is.
- egyre bonyolultabb problémahelyzeteket old meg.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Vizuális észlelése pontos, differenciált.

Alakot, méretet, szint pontosan felfog.

Értelmes egészként észlel összetartozó részeket.

Képi környezetben megtalál, önmagán kiemel megadott formát, szint.

Adott tárgy térbeli helyzetét helyesen felismeri, megítéli.

Térben, síkban érti az információkat.

Vizuális információkat síkban, térben sorba rendez, összekapcsol.

Hallott információkat pontosan észlel.

Megadott hangot kiemel.

Hangcsoportokat egységbe foglal, felismer.

Adott hangok helyes egymásutánjának felismerésével értelmes szavakat alkot.

Képes összekapcsolni, és motorosan visszaadni a látott, hallott információkat.

Időrendi relációkat az ok-okozati összefüggések felismerésével helyesen használ.
Rövid idejű vizuális és verbális memória jellemzi.
Képes 10 percig szándékosan figyelni.

Az értékekből meghatározott sikerkritériumok:

- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei iránt.
- A feladatot megérti. Kitartóan, megfelelő tempóban végzi.
- Szándékos figyelme korának megfelelő, összpontosításra képes.
- A tárgyakat szín, forma, méret szerint csoportosítja.
- Tevékenységének eredményeit reálisan értékeli.
- Képes a már megfigyelt dolgok szándékos felidézésére, azonosságok, különbözőségek megnevezésére.
- Észlelési apparátusa jó, lényeges mozzanatok észrevesz, visszaad.
- Időrendi relációkat az ok- okozati összefüggések felismerésével helyesen használ.
- Türelmes, kiváráásra képes.
- Testséma fejlettségi mutatói megfelelőek.
- Téri tájékozódása jó, irányokat helyesen használ.

Nevelési alapelvek

- Jól átgondoltan tervezze meg a gyermek tevékenységét. Az első és a második jelzőrendszer összekapcsolásával segítse a bevésést.
- Cselekvő, manipulatív gondolkodást helyezze előtérbe. A gyermek ismeretében az óvónő a megfelelő nehézségű feladatokkal aktivitásra késztesse.
- Érvényesítse a szemléletesség elvét. Konkrét szemlélethez kötötten haladjon a fogalmi gondolkodás felé.
- A gyermek figyelmét a nagyobb különbségek észrevételétől a kisebbek, meglátásáig vezesse.
- Támaszkodjon a gyermek által elért fejlettségi szintre, kiindulópont a gyermek tudása legyen.
- Alkalmazkodjon a spontán érési folyamatokhoz.
- Saját képességeinek megfelelő ütemű haladást eredményesnek ítélje meg. A gyermek önmagához mért fejlődését ismerje el.
- Optimális fejlettségi fok elérését tűzze ki célul.
- Mutasson rá, ha többféle feladatmegoldás létezik. Keressék ennek lehetőségét.

Nevelőmunkát segítő eszközök: értelemfejlesztő játékok, hangszerek, játék kellékek, kézi szerek, lateralitást jelző szalagok, munkalapok, egyéni fejlettségi lapok.

3. 3. 4. Anyanyelvi nevelés

Célja: A gyermekek képesek legyenek természetes kíváncsiságukat, gondolataikat, vágyaikat, érzéseiket szabadon kifejezni. Beszédhallás, beszédmotórikum fejlesztése, szókincsbővítés, és az alap – kultúrtechnikák elsajátításához szükséges anyanyelvi bázis kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtsen oldott, derűs csoportléggkört, hogy a gyermekek bátran, gátlás nélkül megnyíljanak.
- A gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának elősegítése.
- Beszédkedv ébrentartása.
- A gyermek egyéni kommunikációs formáinak kezdeti elfogadása.
- Nyelvi hátrányok megszüntetését tudatosan végezze.
- Állandó kommunikációval érje el, hogy értsék és használják az óvodai életben előforduló kifejezéseket.
- Kérdésekre érthető válaszokat adjon, szükséges figyelmet fordítson a gyermekekre.
- A gyermek fejlettségéhez igazított beszédtempót használjon.
- Beszédével a magyar nyelv hagyományait ápolja, tolmácsolja a gyermekeknek.
- Törekedjen helyes nyelvi mintaadásra: beszédét tömörség, világosság, képszerűség jellemezze. Anyanyelvünk formai sajátosságai közül a zeneiség, dallamosság érvényesüljön.
- Igyekezzon tisztán artikulálni.
- Művelt nyelvhasználat jellemezze. Különböző szituációban találja meg az odaillo hangnemet, fogalmakat, a kommunikáció megfelelő funkcióit: közlés érzelmi kifejezés, felhívás, gyönyörködtetés, kontaktusteremtés...
- Kontaktusteremtése legyen példa környezete előtt: így érdeklődés-felkeltése, témával való azonosulása, saját gondolatai, véleménye elmondása...
- Beszédszituációban a gyermeket egyenrangú partnerként kezelje, tartsa tiszteletben gondolatait. Tartson vele szemkontaktust. A gyermek mindvégig érezze a felnőtt figyelmét. Gyakran győződjön meg róla, hogy a szavak, kifejezések jelentésével tisztában van –e a gyermek.
- Étkezés közben az óvodapedagógus a nyelvi etikett különböző szabályaira adjon követendő példát: a mellettünk ülővel társalgunk, a beszélgetés menetét, ritmusát, tartalmát hozzáigazítjuk az étkezéshez, hogyan kell kérni, ha ízlik valami, hogyan kell udvariasan kifejezni, ha nem.
- Nyelvi formába önteni, ha már nem kérjük az ételt, hogyan kell kínálni a másikat.
- Sokféle lehetőséget biztosítson tevékenykedés közben a szituatív beszéd gazdagítására, az érzelmek pontos, árnyalt, színes kifejezésére.
- Törekedjen a gyermek szövegalkotó, lényegkiemelő képességének fejlesztésére.

- Szabályjáték ismertetésénél támaszkodjon a gyermek aktív szókincsére. Rövid, tömör, érdeklődést felkeltő magyarázata a gyermek fejlettségéhez igazodjon.
- Az értelmi képesség fejlesztését célzó beszédszituációban az érthetőségnek, a logikának, a gondolkodási figyelemnek, az egyértelműségnek, a határozottságnak kell érvényesülnie.
- Az óvodapedagógus tudatosan használja a stílusjegyeket az érdeklődés felkeltése, fenntartása érdekében: a hangsúlyozást, a hangmagasságot, hanglejtést, a beszéd tagolását, a szüneteket, a beszédsebességet.
- Éljen a beszéd akusztikai jellemzőivel: hangszín, hangképzés, beszéd dallamossága, beszédtempó.
- Fejlessze az előadókészségét. Ügyeljen a megfelelő hangerő használatára.
- Metakommunikációs eszközökre /arckifejezés, tekintet.../ gondolatai, érzelmei, kifejezésére irányítsa a gyermek figyelmét.
- Ügyeljen a beszéd tartalmi vonatkozásaira: szerkezeti felépítésére, logikájára, szókincs mennyiségére, milyenségére, mondatszerkesztésére, kérdései fajtájára...
- Mutasson példát érzelmi jellemzők, pl. bánat, harag, fájdalom, öröm, szánalom, együttérzés nyelvi megnyilvánulásainak példájára.
- Tanítsa meg a gyermekkel a helyes légzést.
- A hangképző szervekkel való játékot folyamatosan – a logopédussal konzultálva végezze a gyermekcsoportban.
- A nyelv érdekességére, szépségére hívja fel a gyermekek figyelmét.
- Törekedjen arra, hogy a hangulatfestő, hangutánzó, ikerszavak a gyermek aktív szókincsét gyarapítsák. Találós kérdések, nyelvtörők, szólások nyelvünk játékosságát érzékeltessék.
- Az autisztikus tünetekkel bíró gyermekeknél beszéd hiánya esetén alternatív vizuális eszközökkel történő kommunikáció tanítása.

A gyermek tevékenysége

Fejlettsége függvényében:

- Sok tevékenységet beszéddel kísér.
- A környezete személyeit, tárgyait megnevezi.
- Szituatív beszéddel, helyzethez alkalmazkodva közli gondolatait, fogalmazza meg kérdéseit, kéréseit, érzelmeit...
- Részt vesz a hangképzést segítő játékokban.
- Nyelvi játékok játszása közben gyakorol, fejlődik.
- Mesélés, képnézegetés, képolvasás közben gondolatait igyekszik különböző szerkezetű és tartalmú mondatokban megfogalmazni.
- Dramatizálás, bábozás során érzelmeit kivetíti, empátiája is kibontakozik.
- Megismeri a beszéd, tárgy, hangszer keltette zörejeket.
- Helyesen használja a névutókat.
- Azonosságokat, különbözőségeket meglát, megfogalmaz.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Bátran, gátlás nélkül beszél.
- Érti, és használja az óvodai életben előforduló kifejezéseket.
- A környezete tárgyait emlékezet után megnevezi.
- Hallási figyelmét fejlett, differenciált hallás jellemzi.
- Használ hangutánzó, hangulatfestő szavakat.
- Külső és egyes belső tulajdonságokat elemezni tud.
- A viszonyításokat és a kötőszavakat helyesen használja.
- A hallott nyelvi formulákat helyesen alkalmazza.
- A névutókat érti, és helyesen alkalmazza.
- Helyes szórend jellemzi beszédét.
- A környezete megismerésére vonatkozó kérdéseit helyesen fogalmazza meg.
- Helyesen használja a névmásokat, igeidőket, igemódokat.
- Képek, szimbólumok, szavak alapján előhív emlékezetéből egy-egy meserészletet, amit aztán összefüggő mondatokban, tagoltan, érthetően mond el.
- Beszédét a helyes hangsúlyozás, hanglejtés, beszédritmus jellemzi.
- Természetes hanghordozással beszél, mond verset, mondókát.
- Szereti a nyelvi játékokat.
- Megválasztja az adott tevékenységnek megfelelő beszéd intenzitást.
- Beszédfegyelem jellemzi.

Értékekből meghatározott sikerkritériumok

- szókincse gazdag,
- gyakran használ elvont kifejezéseket,
- beszédritmusa folyamatos,
- képolvasás során egyszerű összefüggéseket felismer, megfogalmaz
- hallott dolgokat korának megfelelő terjedelemben visszaad,
- Érti, és helyesen használja a névutókat,
- hallási differenciálásra képes,
- motoros feladat verbális visszaadására képes,
- érthetően, nyelvi formulákat helyesen alkalmazva beszél.

Nevelési alapelvek:

- Az óvodapedagógus alkalmazza az egyéni bánásmód elvét.
- Figyeljen fel a nem beszélő gyerekekre. A szülővel való konzultálás után kérje szakember segítségét.
- A gyermek közléseit érdeklődéssel, teljes odafordulással hallgassa.
- Törekedjen arra, hogy a nap folyamán többször szóban is pozitív erősítés érje a gyereket.

- Eligazítása, kérése, magyarázata érthető, nyelvileg helyesen megfogalmazott, határozott legyen.
- Szülői értekezletre vázlattal készüljön, és szabadon adja elő a gondolatait.
- Sok beszédhibával rendelkező gyermekkel logopédus foglalkozzon.

Nevelőmunkát segítő eszközök

Bábok, bábparaván, fejdíszek, jelmezek, mesekönyvek, térképek, albumok, lottókártyák, képes tablók. Emberek, állatok, növények, közlekedés világa sorozat képei

4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI, ÉS A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

4.1. Játék

A játék a gyermek alapvető szüksége. Spontán tevékenység, melynek fontos indítékai a kíváncsiság és a tevékenységvágy. A gyermeki tevékenység összetett. Miközben játszik olyan készségeket sajátít el, amelyek lehetővé teszik a világ dolgainak megismerését. Az óvónő által kezdeményezett játék erre épít, és részképeségek fejlesztését valósít meg a gyermek számára észrevétlen módon. A játék színtere a tapasztalatszerzésnek, ismeretfeldolgozásnak. Az óvónő a gyerek játékát figyelve **megismeri aktuális személyiségét.**

Célunk: a gyermek szabad képzelettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermek egyéni vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása.

Az óvodapedagógus feladata

Szabad játék során:

- Biztosítson megfelelő körülményeket a nyugodt, elmélyült játékhoz /hely, idő, eszköz/. A gyermekek minél hosszabb ideig megszakítás nélkül játszhatnak.
- Hosszantartó, egybefüggő játékidőt biztosítson.
- Adjon lehetőséget a játék befejezésére, a játékhoz való visszatérésre. A gyermek életkorához, aktuális szükségeihez illeszkedő eszközállományt bocsájtson a gyermekek rendelkezésére. Készítsen játékeszközöket, szerep-kellékeket. Olyan szokás- és szabályrendszert alakítson ki, ami a nyugodt, alkotószellemű játékokra ösztönöz, szervezéssel érje el, hogy a csoportszobai játékok az udvaron is folytatódhassanak.
- Akadálymentes, biztonságos játékkörnyezetet alakítson ki. Mutasson példát a játéktér kialakításához, bátorítsa a gyermek kezdeményezéseit. Rugalmasan kezelje az aktuális játszóhelyek létesítését. Őrizze meg a gyermeki döntés szabadságát, hogy mit, mikor, hogyan akarnak játszani. Játéktámogató magatartásával növelje a gyerekek biztonságérzetét.

- Megértéssel fogadja, és adjon teret a negatív élmények kijátszására, a frusztráció feldolgozására, mindaddig, míg a többi gyermekre nem hat károsan.
- A kibontakozó játékot figyelve vegye észre, hogy a gyermeknek mikor van szükségük: megerősítésre, metakommunikációs jelzésekre, a játék megsegítésére, ill. bekapcsolódásra. A játék kibontakozását igény szerint segítse elő a játékban való aktív részvétellel.
- Alkalmazkodjon a gyermek által teremtett „mintha” helyzethez. Használja ki az adódó lehetőségeket a gyermekek közötti játékkapcsolat erősítésére. Modellnyújtó szerepe érvényesüljön a zavaró tényezők kiiktatásakor, konfliktusok megoldásakor.
- Használja ki a szituációkból adódó lehetőséget az erkölcsi érzékük, viselkedésük alakítására, az emberi viszonyok jobbítására. Mutasson példát érzelmeinek társadalmilag elfogadott módon történő kimutatására.
- Irányításával folyamatosan bővüljön az eszközkészlet. Szimbolikus, félkész, többfunkciós játékeszközökkel segítse fantáziájuk fejlődését
- Tervezze meg a gyermek élményszerzését, a helyi adottságok figyelembevételével. Szervezze meg a tapasztalatszerzési folyamatot, a gyermek aktivitásának biztosításával.
- Személyes és közös élményeket, előhívó eszközöket helyezzen el a csoportban.
- Fogadja el az eszközök játékbeli funkcióját.
- Legyen nyitott a gyermeket körülvevő környezet változásaira, történéseire, információira, lehetőségekre, szituációkra, és reakciókra.
- Kreatív magatartás jellemezze: problémaérzékenység, leleményesség, rugalmasság, a gyermek ötleteinek az elfogadása.
- Fejtse ki érdeklődését, kíváncsiságát a gyermek játéka iránt.
- Mutasson példát az értő figyelemre, együttérzésre, megértésre, különösen az SNI-s gyermekek vonatkozásában.
- Természetes élethelyzetben adjon példát a másik ember érzésvilágának figyelembevételére. **Elfogadó** attitűd jellemezze.
- Az óvodapedagógus legyen tekintettel a gyermek érzéseire, “felvevő” képességére. Alkalmazkodjon a helyzethez, személyes igényekhez, az SNI- s gyermek esetében fokozottabban.
- Az óvodapedagógus által **kezdeményezett** játékok alkalmazkodjanak a helyzethez, a gyermekek életkorához, képességeihez, fejlettségéhez. Helyesen válassza meg időpontjukat. A heti tervben jelölje a fejlesztés területét.
- Játék során **felkínált** speciális eszközökkel, ötletekkel biztosítson lehetőségeket, megfigyelésekre, vizsgálódásokra.
- A gyermek önkéntességének biztosítása mellett **a játékra épülő tanulás alkalmával** tervszerűség, tudatosság jellemezze játéktámogató, feltételeket, biztosító magatartását.
- Építsen a gyermeki kíváncsiságra. Használja ki a gyermeki aktivitást.
- Értékelje a kreatív megoldásokat.
- Örömteliséget biztosítsa. Használja ki a gyermek meglévő ismereteit.

- Játékos vonások érvényesítésével segítse elő a tanulási folyamatot.
- Az óvodapedagógus szóbeli megfogalmazásaival segítse a gyermeket a lényeglátásban, tapasztalataik összegzésében, változatos szabályok felállításában. Tegye lehetővé, hogy különböző méretű, anyagú változatos játékeszközökkel sokrétű tapasztalatokat szerezzenek. Tegye lehetővé, hogy különböző terményekkel játszhasanak, megtapasztalhassák ezek tulajdonságait. Matematikai alapfogalmak, megláttatására használja ki az adódó szituációkat. Az udvaron rendszeresen kezdeményezett mozgásos játékokkal növelje a gyermek kedvenc játékainak repertoárját.
- Törekedjen minimális eszközszükségletet igénylő játékok megismertetésére is.
- Végezzen megfigyeléseket játékidőben a gyermeki érdeklődés irányultságát illetően. Elemezze egyes gyermek esetében játék elmélyültségét, a gyermek alkalmazkodását, közösségben betöltött szerepét, mozgásfejlettségének, értelmi képességeinek fejlődésére vonatkozóan. Figyelje meg, hogy ötleteit megvalósítja – e, különös tekintettel az SNI-s gyermekekre.

A gyermek tevékenysége

- Szerepjáték közben a gyermek szubjektív módon játssza el tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, és az ezekhez fűződő érzelmeit.
- Utánozza a hozzá érzelmileg közel álló embereket, azonosul velük a szerepben, miközben átélési képessége fejlődik.
- Önállóan **választ** témát, életkori fejlettség függvényében megszervezi játékát. **Dönt, helyzeteket old meg, ami során megtanulja irányítani saját érzelmeit.**
- A játék-tárgyakat felruhazza alkotó fantáziája mozgósításával, különböző tulajdonságokkal. Szimbolikus gondolkodása fejlődik.
- A játékeszköz szerepvállalásra ösztönzi.
- Játékok során ismerkedik az őt körülvevő világgal, észrevétlenül gyűjt tapasztalatokat tárgyakról, jelenségekről, az anyagok tulajdonságairól. Játékát a kíváncsiság motiválja, a felfedezés, a művelet öröme, a viszonylatok sokszínűsége. A másik ember kedélyállapotából, gesztusaiból való olvasás, az arra való reagálás során fejlődik érzékenységük, empátiájuk.
- A játékban megjelenítik a társas kapcsolatokat, alá-, fölé-, mellérendeltségi viszonyok elfogadásával tevékenykednek. Megtanulják, hogy mások is irányíthatják a játékukat és az alárendelt szerepeket is bevállalják.
- Tapasztalják, hogy az érzelmeiken kívül más szempontok is vannak, ami a felelősségérzet kialakulását eredményezi
- Begyakorolják a különböző mozgásformákat. Ismerkednek testükkel, testi képességeikkel.
- Megismernek új játék- és munkaeszközöket, megtanulják használatukat.
- Játsszanak a szavakkal, ritmusokkal.
- Vizuális ritmus kialakítása, vizuális memóriát fejlesztő játékok játszása is örömet jelent számukra.

- Szabályjátékok során megtanulják a szociális viselkedés formáit, önuralmuk, türelmük fejlődik, érzelmeiket megfelelő formában fejezik ki.
- Megismerkednek stratégiai játékokkal.
- Drámajáték során, amikor mindannyian egy adott szituáció részesei, a biztonságérzetük és a mások helyzetébe való beleélő képességük erősödik, finomulnak az érzékszervek, kreativitásuk kibontakozódik.
- Mimetikus játékokban figyelmük, reakciókészségük, és a pontos utánzásra való készségük alakul kedvezően.
- Szimulációs játék során a cselekedetek, érzetek bemutatásával ön- és társismeretük fejlődik.
- Megtanulják az építő, konstruáló eszközök használatát.
- Az alkotás vágy ösztönzi a tevékenységüket.
- Megtapasztalják a rész és egész viszonyait.
- Bonyolultabb játékelemeket egyre biztosabban kezelnek.
- Modellekről való építés során fejlődik megfigyelőképességük, gondolkodásuk, finommotorikájuk.
- A konstrukciós elemekből készített modell egyre valóságosabbá válik.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Igényli a közös játékot.
- Beilleszkedik más játékába, a szabályokhoz alkalmazkodik.
- Megtervezi a játékát, berendez a teret, biztosítja a játékeszközöket, egyeztet a szimbólumokat.
- Elfogadja társai játékkal kapcsolatos elgondolásait.
- Főszerepet és mellékszerepet egyaránt vállal.
- Le tud mondani a játékszerről.
- Tudja: melyik játék milyen viselkedést feltételez - ennek aláveti magát - játék alakulása az ő viselkedésének függvénye.
- Tud játékszabályokat alkotni, betartani, ill. betartatni.
- Szívesen próbálja ki testi és értelmi képességeit a játékban.
- Önismerete, önmegvalósítása, siker és kudarc-tűrő képessége hozzásegíti, hogy jól érezze magát a gyermekek közt.
- Játékban önálló, kezdeményező. Társaival, ötleteit elfogadtatja, vagy kompromisszumot köt.
- Önmegvalósítási, önérvényesítési stratégiái segítik az önálló döntésekben.
- Törekszik a játék befejezésére. Felelősségérzet jellemzi.

Az értékekből meghatározott sikerkritériumok

- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.
- Kreatív, jó ötletei vannak.
- Figyelembe veszi mások ötleteit, elgondolásait, el tudja fogadtatni a sajátját.

- Megszervezi a játékot: szerepeket oszt, akadályokat elhárít, problémát megold, kiválasztja a játékszereket.
- Képzelete fejlett, szimbolikus eszközöket használ.
- Lemond a játékszerről.
- Tud várni, türelmes.
- Képes szerepváltásra.
- Mindenkit beenged a játékba, Mások által megkezdett játékba beilleszkedik.
- Felelősségérzet, és empátia jellemzi.

Módszertani alapelvek

- Az óvodapedagógus gondoskodik a játék tartalmi előkészítéséről, alkalmazkodik a helyzethez és a gyermek személyes igényeihez.
- Játék vezetése során vegye figyelembe a korosztály általános pszichés tulajdonságait: mozgás fejlettségét, észlelését, érzelmi, akarati életét, gondolkodásának jellemzőit.
- Ismerje és tartsa tiszteletben az egyén fejlettségét, érdeklődését, irányultságát.
- Közvetett játékirányítással segítse a játék kibontakozását.
- Sokféle játékeszközt helyezzen el a csoportban, hogy különböző korú és érdeklődésű, fejlettségű gyerekek megtalálják a számukra megfelelőt.
- Ha a szituáció úgy kívánja, legyen társ, partner a játékban.
- Tartsa tiszteletben a gyermek elgondolásait, segítse fantáziáját, érzelmeinek, hangulatának szabad megnyilvánulását.
- Törekedjen arra, hogy minden gyermek képességeinek legmegfelelőbb szintjén bontakozzon ki.
- Fejlessze a gyermek gondolkodási stratégiáit, keltse fel érdeklődését a fejlesztési céloknak megfelelő játékeszköz iránt.
- Az óvodapedagógus igyekezzon elérni, hogy változatos játékokkal gyakorolhassák azokat a funkciókat, amelyek aktuális fejlődésüket elősegítik.
- A gyermek önkéntes vállalásának, az óvodapedagógus tudatos fejlesztő munkájának együtt kell érvényesülnie. Nem a végeredmény a fontos, hanem a közösen alakított játékfolyam.
- Konfliktus esetén élje bele magát a problémába, hogy sikerüljön a rávezetés a megoldásra.
- Az ismeretfeldolgozás folyamatában hangsúlyt kap az önálló problémamegoldás, a tévedés joga, a többféle megoldás keresése.
- A tanulásnak szeretetre és bizalomra épülő, örömteliséget, önállóságot és önmegvalósítást biztosító, alkotó pedagógiai légkörben kell megvalósulnia.
- Az óvodapedagógus folyamatosan és fokozatosan várja el az együttműködést, a feladattartást és az irányíthatóságot.

Nevelést segítő eszközök

Babák, babaápolási kellékek, babaágy, babakocsi, fodrász, boltos, várjáték kellékei, modellek, szerepjátékhoz fejdíszek, jelmezek, barkácsolt kiegészítők, konstrukciós játékok.

4. 2. Munka

A gyermek életében legfontosabb a játék, de minden elfoglaltság éppen olyan élvezetet jelent számára. A gyermekek munka jellegű tevékenységei önként vállalt, játékos cselekedetek, amik örömet jelentenek, és önállóságukat fejlesztik. A munka jellegű tevékenységek cselekvéses tanulások.

Célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül készségek, tulajdonságok kialakítása, ismeretek szerzése, rendszerezése, közösségi kapcsolatok formálása. Természetszerető, környezettudatos viselkedés megalapozása. Kompetenciák fejlesztése, attitűdök erősítése, képességek fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítson ingerekben gazdag környezetet, ami lehetővé teszi a felfedezést, a kísérletezést, az önálló megfigyeléseket, és a szabad önkifejezést.
- Hozza élet közelbe a gyermek számára a természetet.
- Tervezze meg a veteményes kertbe ültetendő növényeket, veteményeztessen, palántáztasson. Szervezze meg ápolásukat.
- Évszakonként mindig más tartalommal töltsen meg az élősarkot.
- Figyeltesse meg az állat- és növényvilággal harmonikus együttélést.
- Növelje felelősségérzetüket.
- Gyűjtsön az ismert növény- és állatvilághoz kapcsolódó szépirodalmi anyagot.
- Feladata legyen felnőttek munkájának elismertetése, megbecsülése.
- Biztosítson a gyermekeknek elérhető helyre és magasságban különböző anyagokat, eszközöket munkavégzéshez, kísérletezéshez, ötleteik megvalósításához.
- Korosztály függvényében vonja be őket a gyűjtőmunkába.
- Ébressze rá a gyermeket arra, hogy minden anyag jó valamire, minden hasznos, becsülendő.
- Tanítsa őket különböző technikai fogásokra. Csak annyi segítséget nyújtson, amennyi szükséges, hogy a sikerélmény, az alkotás öröme további próbálkozásra serkentse, különösen az SNI-s gyermeket.
- A munkaeszközök megválasztásánál a célszerűség, a méret, és az anyag domináljon. Mindez kellő számban álljon a gyermek rendelkezésére.
- Érje el, hogy az elkészült tárgyakkal másoknak örömet kívánjon szerezni.
- Az óvodapedagógus teremtsen kulturált környezetet, ahol a gyermekek is tehetnek a rendért, a higiéniaért, az esztétikumért.

- A gyermekek cselekvően vegyenek részt saját személyükkel kapcsolatos teendőkben. Ezen a téren is fokozatosan fejlessze igényességüket.
- Az óvodapedagógus tegye vonzóvá a munkát, lehetőleg a gyermek önkéntessége domináljon.
- Ügyeljen arra, hogy mindig határozott célja legyen a munkának. Ha kell, segítsen megtervezni és biztosítsa, hogy a siker ne maradjon el.
- Ügyeljen arra, hogy a gyermekek elmélyülhessenek a munkában, örömmel végezzék, majd gyönyörködjenek munkájuk eredményében.
- Értékelje a gyermek munkáját, ami legyen konkrét, differenciált.
- Érje el, hogy a gyermek kezdeményezzen, tervezzen és döntsön.

A gyermek tevékenysége

Érettsége függvényében:

- Olyan tapasztalatot szerez, hogy környezete változtatható.
- Fokozatosan felfedezi a környezet higiéniáját, esztétikumát, tudja, hogy mit tehet a fenntartásáért.
- Ismereteket szerez, felfedez. Tevékenységét a válaszkeresés motiválja.
- Megfogalmazza a látottakat, hallottakat, ami jelzés, hogy mit észlel a világból.
- Rendszerezi, rendezi a megfigyelteket.
- Megtanulja azokat a készségeket, képességeket, amiket a társadalom elvár.
- Munkafolyamatok révén az élővilággal kapcsolatot tart, pl.: kertészkedés, állatgondozás, gyűjtemények készítése.
- Művelt kert, gondozott, park, és ennek ellentéte láttán eljut a rendetlenség, a rongálás elítéléséhez.
- Elképzeléseiknek, igényeiknek megfelelően barkácsolnak.
- Gyűjt különböző dolgokat, amiket rendszerezhet, amiből alkothat, ajándékozhat.
- Megismerik az anyagok megmunkálhatóságát és egyéb hasznos tulajdonságait. Élő és élettelen dolgok sokféle tulajdonságával ismerkedik.
- Önmagával kapcsolatos teendőket egyre önállóbban, alaposabban végzi.
- Fejlettsége függvényében képes együtt dolgozni másokkal egy célért, másokért tevékenykedni.
- A csoportszobai élősarkot az óvodapedagógus segítségével évszakonként átrendezi, folyamatosan gazdagítja.
- Érzelmi kapocs révén az általa gondozott növényeket, állatokat még jobban védi. Igényévé válik a gondozásuk, valamit tenni értük.
- Az általa termesztetteket folyamatosan felhasználja, feldolgozza, így felismeri munkája hasznosságát.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Tevékeny a környezet szépítésében, esztétikumának fokozásában.
- Saját személyével kapcsolatos feladatokat önállóan végzi.

- Gondoskodik a környezetében élő állatokról.
- Tudja, hogy kell egyes konyhakerti növényeket ültetni, gondozni. A növénynek mely részét hasznosítjuk.
- Ismeri az eszközök célszerű használatát, a munkafogásokat.
- Tudja, hogy kinek mi a feladata, mi a munkája, kinek miben segíthet. Pl. a kertésznek a levélsöprésben, hólapátolásban, a dajkának a tízórai elkészítésében...
- A csoport érdekében is vállal munkát. Tudja, hogy kinek mivel szerez örömet.
- Tudja, hogy melyik munka milyen magatartás kíván.
- Megtervezi a munkamenetet, kiosztja a részfeladatokat. Több napig képes dolgozni a sikerért.
- A munkát felelősséggel, kitartóan végzi.
- Kialakul a feladattudata, feladattartása.
- Elfogadja a természetet a maga valóságában. Tudja, hogy mit tehet a védelméért, mi hat rá károsan.

Az értékekből meghatározott sikerkritériumok

- Szívesen vállal munka jellegű megbízatásokat.
- Óvatosan bánik a munkaeszközökkel.
- Az eszközöket készség szintjén használja.
- Takarékosan bánik mindennel.
- Szerszámokat, anyagokat esztétikusan rakja el.
- Másokért végzett munkát felelősséggel végzi.
- Ügyel saját személyének gondozására
- Környezete rendjére,
- Igényes munkavégzés jellemzi.
- Tevékeny a környezet szépítésében
- Részt vesz a szelektív hulladékgyűjtésben

Módszertani alapelvek

- Munkára nevelésénél az óvodapedagógus törekedjen a játékkal egyező vonások erősítésére
- A tágabb és szűkebb környezet tapasztalati úton történő megismerése közben bátran tevékenykedjenek, anélkül, hogy kárt okoznának benne.
- Munkavégzés közben érvényesítse az egyéni bánásmód elvét. Csak annyit segítsen, ami a sikeres elvégzéséhez feltétlenül szükséges.
- Tartsa szem előtt a gyermekek egyéni különbségeit a munkafajták megismertetésénél, és a munkamennyiségi növelésénél.
- Alkalmazza a fokozatosság elvét.
- A növények termesztésénél érvényesüljön a magtól magig elv, hogy a folyamatot meg tudják figyelni.

- A növények ültetésekor a felhasználhatóság elve alapján válogassanak. Olyan zöldségféléket ültessenek, amit nyersen is elfogyaszthatnak. Virágokkal szépítsék környezetüket.
- Sokféle tartósítási formát ismertessen az óvodapedagógus: szárítás, aszalás, befőzés, fagyasztás.
- Minden munkavégzésnél valósítsa meg a komplexitás elvét.
- Az eszközhasználat bemutatásakor a helytelen használat veszélyeire is hívja fel a gyermek figyelmét.
- Az óvodapedagógus kellő számú eszköz és a motiváltság biztosításával érje el, hogy az önkéntesség elve érvényesüljön, és mindenki addig dolgozzon, ameddig belső késztetése diktálja.
- A kirándulás, természetjárás színhelyét az óvodapedagógus előre ismerje meg, hogy a nevelő hatásával tudatosan élhessen. Az ott töltött időt fokozatosan növelje.
- A gyermek saját személyével kapcsolatos munkavégzése közben tiszteletbe kell tartani a család által kialakított szokásokat Pl.: frizurakészítés, ruhanemű tárolás...
- Az otthonosság érzésének fokozásán kell minden óvónőnek dolgoznia.
- Pl.: a "kincses doboz", amelyben a gyermek a gyűjteményét tartja, ezt a célt szolgálja.
- A gyűjtőmunkát a természetvédelem elveinek megtartásával végezzék. Azt lehet gyűjteni, amit a természet "elengedett".
- Tervszerűség, fokozatosság, egymásra épültség jellemezze az ünnepi készülődést. A tevékenység kiváltotta érzelm, az ünnep felé haladva mindig magasabb hatásfokú legyen.
- A kitűzött távlatok, amik a munkavégzéssel kapcsolatosak tegyék örömtelivé az óvodai életet.
- Személyes példaadással közvetítse a munka szeretetét.
- Az óvodapedagógus teremtsen meg az önállóság és az irányítás harmóniáját. A gyermek kutató, spontán kíváncsisága vezérelje a megismerési folyamatot. "Segíts, hogy magam készíthessem" elvét érvényesítse.

Nevelést segítő eszközök:

Csírázató edény, virágcserepek, - ládák, a gyermek méretének megfelelő kerti szerszámok, süteményformázók, gyúrotábla, nyújtófa, bőrlukasztó, csigafúró, kalapács, harapófogó, satu, gyalu, reszelő, vágódeszka, kés, locsoló, szállítóeszközök, napos-kötény, napostábla.

4. 3. Mozgás

Célja: motoros ügyességgel rendelkező gyermekek nevelése: nagymozgások fejlesztése, amelynek tempója, ritmusa, iránya változik egyensúlygyakorlatok, finommotorika fejlesztése, szem-kéz, szem- láb koordináció fejlesztése.

Testi képességek, erőnlét, akarati képességek fejlesztése. Test deformitások prevenciója, korrekciója. Mozgás szeretet kialakítása, sportok megkedveltetése. Iskolai életre való alkalmasság, állóképesség, és a törzsfeszítő izomerejének növelése.

Az óvodapedagógus feladata

- A gyermek biológiai fejlődését rendszeres testmozgással, testedzéssel biztosítsa.
- Megfelelő gyakorlási alkalom megteremtésével a reflexkapcsolatok kialakulását segítse elő.
- A rendszeres testedzés szokásrendszerének kialakítását tekintse fő feladatának. Mindennapos tornát a szervezet felfrissítése, megmozgatása érdekében a tornateremben, ill. az udvaron vezesse.
- A gyermek mozgásigényét kötött és kötetlen formában sok játékkal és egyéb természetes mozgáslehetőség biztosításával igyekezzen kielégíteni.
- Hely, idő, eszköz biztosításával, tudatos neveléssel törekedjen a motoros képességek, mozgáskészségek kibontakoztatására.
- Tegye lehetővé, hogy az egész nap folyamán mozgásos tapasztalatokat szerezhessenek. Ennek érdekében maximálisan használja ki az óvoda lehetőségeit.
- Önképzéssel érje el, hogy kötött és kötetlen jellegű mozgástevékenységet korszerűen irányítsa.
- Kiemelten kezelje az SNI-s gyermekek auditív, vizuális, verbális rövid idejű emlékezetének fejlesztését. A gyerek észlelését sok-sok feladaton át tegye egyre pontosabbá.
- Minden tornagyakorlatot, mozdulatot két kézzel végeztessen el, hogy a laterális dominancia fejlődését elősegítse.
- Különösen SNI-s gyermekek esetében törekedjen arra, hogy a nagymozgások tempójának, ritmusának, irányításának egyre tudatosabb kontrollja alakuljon ki a gyermekben.
- Jártasságok és készségek, fejlesztésével érje el, hogy a tevékenység ritmusa egyre gyorsuló legyen.
- A téli időszakokban is rendszeresen szervezzen a szabad levegőn testmozgást.
- Tervezze meg, hogy minden mozgáskészség fejlesztését szolgáló eszközt megismerjenek, biztosan használjanak a gyerekek.
- Tervezzen a szülőkkel közös programjainkra is mozgásos játékokat, melyek által a mozgás szeretetére és az egészséges életvitel kialakítására nevel.
- Indokolt esetben tartson balesetvédelmi oktatást, ennek tényét a csoportnaplóban rögzítse.

- Tervszerű, rendszeres ráhatással, a testgyakorlatok tudatos alkalmazásával fejlessze:
 - a kondicionális képességeket /erő, gyorsaság, állóképesség/,
 - a koordinációs képességeket /téri tájékozódás, egyensúly, ritmuskészség/,
 - a légző és keringési rendszere teljesítőképességét,
- a gyermek mozgékonyágát és hajlékonyágát a test-deformitások megelőzése, és ellensúlyozása érdekében.
- Fokozatosan nehezített feladatokkal növelje a csont- és izomrendszer teherbíró képességét.
- Egész nap ügyeljen a gyermek helyes testtartására.
- A gyakorlatok végzése közben nevezze meg a testrészeket.
- Végeztessen csukott szemmel is a mozdulatokat, melyek gyakorlása elősegíti a testkép kialakítását.
- Élményekben gazdag testnevelési játékokat szervezzen.

A gyermek tevékenysége

- Spontán és irányítottan vállal mozgásos feladatot.
- Különböző formákat, méreteket motorosan kialakít, bemozog.
- A környezetről érzékszervein és mozgásán keresztül kap információt.
- Mozgásos feladatok, és kézi-szerekkel történő gyakorlatvégzés közben fejlődik nagymozgása és finommotorikája.
- Mozgáson keresztül megismeri a testrészei nevét, funkcióját.
- Tapasztalatokat szerez a test függőleges és vízszintes zónájáról, az oldaliságról.
- Megnevezi testrészeit.
- Alapvető téri irányokat a saját testrészeihez viszonyítottan, a testrészekkel végzett mozgásokon keresztül megismer.
- Hallott és bemutatott vizuális mintákat motorosan visszaad.
- Sok tevékenységet beszéddel kísér, hogy a szavak aktív szókincsévé váljanak.

Fejlettsége függvényében:

- Egyenletesen, ütemre jár.
- Szívesen végez utánzó járásgyakorlatokat.
- Kedvelt mozgásformája a kúszás, csúszás, mászás.
- Függőgyakorlatok végzése közben testképe, térérzékelése alakul.
- Testrészek mozgatásával, azok funkciójának megnevezésével testsémája tökéletesedik.
- Csukott szemmel végzett feladatok a testképét fejlesztik.
- Felugrások, célba dobások, a labda és kézi-szergyakorlatok végzése közben koordinációs képességeik fejlődnek.

- Fogó- és futójátékok során bővül, fejlődnek érzékleteik

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Totális érzékelő apparátusa van, ami a tárgyi világ pontos megismerését lehetővé teszi.
- A látott, hallott, tapasztalt dolgokat meg tudja fogalmazni.
- A nagymozgások pontosabbá, finomabbá válnak.
- Mozgásának tempóját, ritmusát, irányát megfelelően tudja irányítani, kialakul a mozgás feletti szándékos uralom.
- Egyensúlyérzéke kialakult.
- Mozgása összerendezett.
- Finommotorika fejlettsége alkotási vágyának kibontakozását segíti.
- Kézdominanciája letisztult.

Tud járni:

- tempóváltoztatással,
- akadály megkerülésével,
- galopp- és keresztlépéssel,
- ütemre, zenére.

Fut:

- akadály kerülgetésével,
- belegyorsuló futással,
- különböző irányokba,
- térdemeléssel, saroklendítéssel,
- versenyszerűen.

Ugrások:

- ismeri a célba ugrást,
- mélyugrást,
- repülést,
- zsinóron túl ugrást,
- sorozatugrásokat páros és fél lábon,
- támaszugrást,
- magasugrást nekifutással végez,
- akadályugrást 5-6 akadállyal,
- ugróiskolákat bemozog.
- tud csúszni, mászni, kúszni, neheztett körülmények között, testrészek kiiktatásával is. Tud függeszkedni.
- gurulásokat végez a test különböző tengelyei körül.

Az értékekből meghatározott sikerkritériumok

- Tud egyenletes iramban, versenyszerűen futni.
- Ütemtartással, akadály megkerülésével járni,
- Egyensúlyozni
- Helyben labdát vezetni,
- Egykezes felsődobással célba dobni
- Csúszni, mászni, függeszkedni
- Ugróiskolát játszani
- Versenyjátékot játszani
- Szabályjátékot felnőtt irányítása nélkül, a szabályok betartásával játszani.
- Finommotorikája a koordinált izomműködésnek köszönhetően a szem, kéz összerendezettség következtében fejlett.
- Mozgása térben, időben integrált.
- Testsémája kialakult.
- Téri irányokat ismeri.
- Laterális dominanciája kialakult.
- Kialakul a helyes légzésritmusa.
- Tud mozgása ritmusán, tempóján, irányán változtatni.

Módszertani alapelvek

- Az óvodapedagógus keltse fel a gyermek érdeklődését a mozgás iránt, hogy önkéntesen részt vegyen benne.
- Különös tekintettel az SNI-s gyermek egyéni mozgásigényét tartsa tiszteletben az óvodapedagógus. Ne korlátozza, míg önmaga és társai testi épségét nem veszélyezteti, nem zavarja mások nyugalmát.
- Motoros képességeket életkorhoz kötötten a szenzitív fázisok figyelembe vételével fejlessze.
- Az eszközök és módszerek megválasztásakor a csoport és az egyén fejlettségét vegye figyelembe. Az eljárások illeszkedjenek az életkori, és az érési sajátosságokhoz.
- Az egyéni fejlesztés során az adottságok, és készségek figyelembevétele mellett érvényesítse a fokozatosság elvét.
- Gyakran tájékozódjon a gyerek alap-állóképességéről, testi erejéről.
- A nevelés folyamat jellegének biztosítása érdekében az óvodapedagógusok tervezzék a mindennapos mozgáshoz a játékokat.
- Nem hiányozhat a játék, tartásjavító-, lábtorna, a nagymozgást, és az egyensúlyérzéklet fejlesztő gyakorlat sem.
- Kis és középső csoportban a nagymozgás heti egy, nagy csoportban a heti egy alkalom kibővül az úszással esetleg a korcsolyázással.
- A foglalkozások az időjárástól függően a szabadban legyenek megtartva.

- Kiegészítő mozgástevékenységet a gyermeki igények figyelembe vételével, a helyi lehetőségek kihasználásával szervezzük.
- A tervezésnél vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, melyik mozgás kivitelezésének van szenzitív szakasza.
- Különös tekintettel az SNI-s gyermekek esetében kövesse az egyéni sajátosságokat. A segítségadást, a gyakorlatok pontos kivitelezésének igényét ehhez igazítsa.
- A gyakorlatok változatosságát, játékoságát kézi szerek alkalmazásával érje el az óvodapedagógus
- A mindennapi mozgás játéka a nagymozgás főgyakorlatára rávezető gyakorlatok alkalmazására adjanak lehetőséget.
- A fokozatosság elvének érvényesítése érdekében nagyobb erőfeszítéseket, igénylő feladatokat is ütemezzen be. Ugyanakkor ügyeljen arra, hogy ne okozzon kifáradást.
- A foglalkozáson az óvodapedagógus érje el, hogy a gyermekek a lehető legkevesebb időt töltsék várakozással. A gyakorlás folyamatos legyen.
- A szabályjáték megszerettetésére neveljen. Gyakran alkalmazza, hiszen ez visszajelzés a gyermek képességeiről, alkalmazkodásáról.
- Neveljen általa önzetlenségre, segítő magatartásra, humánusra.
- A tornát önbizalmuk, önértékelésük alakítására használja.
- Reális értékelésével, változatos feladatokkal érje el, hogy mindenki legyen tisztában a képességeivel. Az óvodapedagógus visszajelzései jobb teljesítményre serkentsenek, és segítsék elő, hogy a mozgást jó hangulatban, kedvvel végezzék. Igényessége, értékteremtő, bizakodást sugalló támpont legyen.
- Beszélgessen sportokról, sportteljesítményekről. Korcsoport függvényében legyenek példaképek.
- Kiegészítő mozgástevékenység szervezésénél az óvoda adottságait, a gyermek igényeit, és a mozgást irányító szakember meglétét vesszük figyelembe.
- A szerekkel való ismerkedés során, új helyzetben, ha szükséges, az óvodapedagógus tartson balesetvédelmi oktatást.
- A mozgást használja fel a gyermek fejlettségének megismerésére, a részfunkció zavarok kiszűrésére, a részképességek befolyásolására, fejlesztésére különös tekintettel az SNI-s gyermekekre.
- Kísérje figyelemmel, és fejlettségmérő lapon jegyezze a gyermek aktuális érettségét. Állapítsa meg a lemaradás területét, mértékét.
- Globális diagnosztika után megfelelő mozgásos eszközök megválasztásával tervezze meg, érjen el fejlesztő hatást.
- Kis lépésekben tervezze meg a korrekciót.
- A végzett mozgást általában beszéddel kíséresse.

Testi nevelést, a mozgáskészség fejlesztését segítő eszközök: mászó fal, füles labda, kötélletra, trambulín, mászó alagút, gördeszka, Ayres terápia eszközei. Továbbá: karika, gumiszalag, talpmasszírozó, ugráló kötél, különböző nagyságú labdák,

szivacskezilabda, túske, medicin labda, Bobath, füleslabda, zsámoly, szekrény, gyűrű, láberősítő, bója, gát téglá, Bady roll, Greifswald. Valamint kötélből, fából készült udvari mászóakák, hinták, csúszdák, rollerek, kerékpárok, korcsolyák, gólyaláb, térhágcsók.

4. 4. Külső világ tevékeny megismerése

Célja:

A közvetlen környezet és a tágabb világ megismerése során a gyermek pozitív érzelmi viszonyulásának kialakítása az emberi, természeti, tárgyi világ értékei iránt.

Az óvodai élet mindennapjaiban ezeket több oldalról megvilágítva, összefüggéseiben dolgozzuk fel. A változatos körülményeket teremtünk, élethelyzeteket tárva a gyermekek elé. A projektek problémák megoldásával, a gyermekek által használható módszerekkel lehetővé tesszük az információszerzést és feldolgozást, a kompetencia alapú tanulást. Eközben mennyiségi, alaki, nagyságbeli, téri, és síkbeli szemléletüket alakítjuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tegye lehetővé a gyermekek számára a szűkebb, majd tágabb környezet tevékeny megismerését.
- Biztosítson alkalmas időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalatszerzésre.
- Használja ki a környezet adta lehetőségeket. Programtervében látogatások is szerepeljenek.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek emlékezetükben rögzíthessék a környezet színeit, formáit, hangjait, illatait...
- A gyermekek érdeklődésének, igényeinek függvényében tervezze és szervezze meg a változatos tevékenységeket.
- Vegye figyelembe a gyermekek eltérő szocio-kulturális háttéréből adódó különbözőségeket.
- Tegye lehetővé a családi tárgyi kultúra beépülését, értékeinek megismerését.
- Körültekintően szervezze meg az élményszerzést, a gyermekek tevékeny részvételét ebben, hogy az ismeret maradandó, felidézhető, addigi tapasztalataihoz kapcsolható legyen.
- Adjon minél több lehetőséget az érzékszervekkel történő tapasztalatszerzésre.
- Természettudatos gondolkodást alapozza meg. Alakítsa ki a gyermekekben a környezet iránti érzékenységet.
- Érje el, hogy a gyermekek óvják, védjék környezetüket. Takarékosan bánjanak az energiával.
- Vetesse észre az esztétikus környezet érdekében végzett emberi alakító, szépítő tevékenységet.

- Az óvodapedagógus törekedjen a biztonságos életvitel szokásainak kialakítására, különösen az SNI-s gyermek esetében.
- Fogyasztóvá nevelés során tudatos vásárlási szokások, elsajátíttatására törekedjen.
- Egészségfejlesztő magatartás minden vonatkozását ismertesse meg a gyermekkel.
- A nemek egyenlőségének szemléletét közvetítse.
- Az óvodapedagógus keltse fel a gyermekek matematikai érdeklődését. Az aktuális fejlettségi szintjüknek megfelelő matematikai ismeretek megszerzését segítse elő.
- Használja ki a helyzet adta lehetőségeket, a gyermekek megállapításait, a matematikai fogalmak tisztázására, rögzítésére.
- Természetes játékhelyzetekbe ágyazva fogalmazza meg a problémákat.
- Hozzon létre több érdekes problémahelyzetet.

A projektek témaválasztásának alapja lehet:

- A gyermek konkrét igényei, érdeklődésük egy-egy tárgy, élőlény, jelenség, téma iránt.
- Játékhelyzetek, amelyben valamely téma gyakorisága megfigyelhető. A gyermekek érdeklődésének középpontjában álló téma, probléma, amelyről feltételezhető, hogy tartósan fenn tudja tartani a gyerekek érdeklődését.
- Irányítsa úgy a gyermekek ismeretszerzését, hogy tevékenységüket a válaszkérés motiválja.
- Biztosítson olyan játékszereket, amelyekkel meglévő ismereteiket felidézhetik, gyakorolhatják.
- Az óvodapedagógus a természet megszerettetésével érje el, hogy érzelmi alapon óvják az értékeinket.
- Érvényesítse, hogy a gyermekek felnőttekkel és társaikkal, valamint más élőlényekkel szemben is gondoskodóak, tapintatosak legyenek.
- Élmények adásával érje el, hogy büszkék legyenek a népi kultúra örökségeire, értékeire. A gyermekekben legyen meg az igyekezet a népi hagyományok ápolására. Aktívan vegyenek részt az ünnepek előkészületeiben.
- Cselekedeteikkel, ötleteikkel tegyék maradandóvá ezeket, az alkalmakat.
- Érje el, hogy minél több emberi foglalkozással megismerkedhessenek.
- Az óvodapedagógus érje el, hogy a szülők tevékenyen vegyenek részt a gyermekek környezeti nevelésének folyamatában. Érezzék példamutató szerepüket.

A gyermek tevékenységei

Fejlettsége függvényében:

- Tevékenyen részt vesz a környezete megismerésében, gyűjt, válogat, rendez.

- Folyamatosan – az óvodapedagógus vezetésével is – megfigyeli az időjárás változásait, a növények fejlődését...
- Részt vesz a növények ápolásában, a termés begyűjtésében, feldolgozásában, valamint az állatgondozásban.
- Épít, konstruál, alkot, barkácsol, megmunkál, díszít.
- Munkahelyeket látogat, foglalkozások lényegét, hasznosságát figyeli meg.
- Szerep játékok során kiemeli foglalkozások, tevékenységek vonzó tulajdonságait.
- Ismerkedik régi tárgyakkal, építményekkel, népviselettel, népi hangszerekkel, népi zenével, néptáncokkal.
- Értelmi képességeinek fejlettsége függvényében összefüggéseket keres, tapasztal, emlékezik megért, konstruál, fejlődik logikus problémamegoldó gondolkodása.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett élethelyzetek, problémahelyzetek, kísérletekben aktív, illetve saját elgondolásai, szabályai szerint oldja meg, kísérletezik, ismételi, gyakorol.
- Kirándulások alkalmával megfigyeli a természet képződményeit, pl.: hegy, völgy, patak...
- Múzeum-látogatáson, tárlatokon a magyar népi kultúra egy-egy érdekes, értékes darabját is megismeri.

A fejlődés jellemzői

- Ismeri saját, szülei, testvérei nevét, lakóhelyét, szülei foglalkozását, testvére korát, a családi kapcsolatokat. Óvodája, az óvodapedagógus, dajkái nevét. Lakókörnyezete fontosabb intézményeit, és azok funkcióit.
- Ismerje testének felépítését, a testrészek funkcióját, az érzékszervek szerepét.
- Problémákat, élethelyzeteket, saját elgondolásait közölve megold: tervez, együttműködik, akadályokat elhárít, kezdeményez, kipróbál, kísérletezik.
- Ismert tárgyakat külső jegye, rendeltetése szerint összehasonlítja, a feltűnő jelenségek közti összefüggéseket felismer.
- Gyakorlott az elemi közlekedési szabályokban. Ismeri a közlekedési eszközöket.
- Ismeri a napszakokat, eligazodik a napirendben.
- Tudja az évszakokat, azok legfontosabb jellemzőit felsorolja.
- Érti a napok egymásutánját.
- Felismeri, megnevezi a színek sötétebb, világosabb árnyalatait. Felidézi emlékezetéből a környezet tárgyainak színeit.
- Tisztában van a növény fogalmával. Tudja fejlődésének legfontosabb feltételeit.
- Ismeri az egészségre gyakorolt jótékony hatását a gyógynövényeknek, gyümölcsöknek, zöldségeknek.
- Tudja, hogy mi az egészségre ártalmas dolog, életmód.
- Képes: ismert tulajdonság szerint válogatni, sorba rendezni, összehasonlítani.
- Érti, és helyesen használja a viszonyfogalmakat, ellentétpárokat.
- Méri, mennyiségeket összehasonlít akár alkalmi egységgel is.

- Tud párosítani.
- Különböző elemekből, többféle elrendezéssel, bontással előállít többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- Érzékelése, észlelése differenciált.
- Tud azonosítani különböző elrendezésű, de hasonló tulajdonságú tárgyakat.
- Másol megadott elrendezésű, színű, elemszámú mintát.(szerialitás)
- Rendelkezik a tanuláshoz szükséges képességekkel.
- Képi gondolkodás, elemi fogalmi gondolkodás jellemzi.
- Helyesen használja az irányok megjelölésére a névutókat. Térben, síkban jól tájékozódik.
- Képes tükörképet létrehozni térben, síkban.
- Tíz-es számkörben eligazodik.
- Tapasztalatait szóban is megfogalmazza.
- Tiszteli az emberi munkát, megnevezi annak hasznosságát.
- Ismer foglalkozásokat, kiemeli értékeiket
- Van elképzelése, hogy ő mi szeretne lenni.

Az értékekből meghatározott sikerkritériumok

- Látja a dolgok összefüggéseit.
- Problémahelyzeteket kreatívan old meg. Megtervezi, majd aktívan, alkalmazkodva részt vesz a teendőkben. Mozgósítja tapasztalatait, készségeit, képességeit, és ezeket más élethelyzetben is tudja alkalmazni.
- Megnevezi családtagjait, ismeri a családban elfoglalt helyüket,
- Lakcímét.
- Megkülönbözteti az évszakokat, napszakokat.
- Ismeri környezetének növényeit, állatait,
- Részt vesz gondozásukban.
- Ismeri, és betartja a közlekedési szabályokat.
- Megnevezi közintézményeket, tudja mi a funkciójuk.
- Ismeri szülei foglalkozását, megnevezi más hasznos munkaköröket.
- Ismeri a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatait.
- Tudja mi az egészséges, mi az ártalmas. Védi egészségét, épségét.
- Ügyel környezetének tisztántartására.
- Energiával körültekintően bánik.
- Fontosnak tartja az újrahasznosítást, szelektív hulladékgyűjtést.
- A tárgyakat 10-ig megszámlálja,
- Összehasonlít mennyiség, nagyság, forma, szín alapján.
- Képes két mennyiséget ugyanannyivá tenni, kevesebbet, többet létrehozni.
- Helyesen használja a tő- és sorszámneveket.
- Tud 10-es számkörben bontani, párosítani.

Módszertani alapelvek

- Az óvodapedagógus változatosan alkalmazza a természettudományos megismerési módszereket: megfigyelést, leírást, kísérletet, összehasonlítást, rendezést, csoportosítást, mérést.
- Törekedjen arra, hogy a gyermek kérdése, érdeklődése vezérelje a megismerési folyamatot. Az óvodapedagógus teremtsen alkalmat, hogy a gyermek érdeklődésének függvényében választhasson a tevékenységek között, dönthessen az őt érintő kérdésekben.
- Találjon olyan megoldásokat, amelyek a gyermekek elgondolásait, tapasztalatait, kísérleti eredményét rögzítik, szemléletessé teszik.
- A természetes környezetben való megfigyelés domináljon, amihez kapcsolódjon a gyermek tevékenysége. Az óvodapedagógus, érvényesítse a szemléletesség elvét. A gyermekek cselekedve szerezzék ismereteiket, ne verbális síkon oldják meg a problémát, hanem konkrét szemlélethez kapcsolva.
- Az óvodapedagógus sok egyéni és mikro-csoportos foglalkozást szervezzen az egyéni tudás és fejlődés nyomon követése érdekében.
- Látogatásokat úgy szervezze, hogy az élményszerű, maradandó legyen a gyerekek számára.
- Tudatosan tervezze meg a gondolkodás képességének fejlesztését. Alkalmazkodjon az egyéni jellemzőkhöz.
- Minden évszakban kiránduljanak. Állandó kirándulóhelyükön figyeltesse meg az óvodapedagógus az évszakok közötti különbségeket.
- Rendszeresen gyűjtögessenek az évszakok adta lehetőségek kihasználásával.
- Különböző játékkal segítse elő a tanulási folyamatot.
- Amit nem tud közvetlenül megfigyelteni, annak szemléltetésére audiovizuális könyvtárat hozzon létre. Ennek alkalmazásánál se feledje, hogy a gyermek figyelmének tartóssága 10 perc.
- Változatos módszerek alkalmazásával /pl. könyv, látogatás, makett, rajzolás/ tegye lehetővé, hogy a gyermek többször találkozzon a témával. A gondolkodási képesség hajlékonyságának alakulását tegye lehetővé.
- Kutató érdeklődésük fokozása érdekében mindig több feladat-megoldási lehetőséget fogadjon el.
- Az óvodapedagógus fejlesztő munkája során fogadja el és építsen a gyerek aktuális fejlettségére: módszerének kiválasztásakor vegye figyelembe a témát, a gyermek érdeklődését, meglévő ismereteit, képességeit, fejlettségét, mozgáskészségét és igényét.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek átfogó tapasztalatszerzésben részesüljenek, többször találkozhassanak más-más megközelítésből a jelenségekkel, problémákkal.

Nevelést segítő eszközök:

Állatok világa, Emberek világa, Növények világa, Közlekedés világa sorozat képei, video természetfilmek, nagyító, MINIMAT, Kincses doboz, hossz- és úrmértékek, térképek, tablók, öltöztető babák, gyümölcsaszaló, gyümölcscentrifuga, tükör, földgömb, vizes asztal.

4. 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka**Célja:**

Lehetőséget adni a gyermek egyéni élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésére. A gyermek tér, forma színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítására. Támogatni a népi kultúra felfedezését.

Az óvodapedagógus feladata

- Keltse fel a gyermekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát.
- Változatos anyagokkal, azok tulajdonságainak, felhasználhatóságának variációival ismertesse meg a gyermeket.
- Biztosítsa az ábrázoló tevékenység eszközeit az egész nap folyamán.
- Következésképpen, tervszerűen alakítsa ki az eszközök használatának szokás-szabályrendszerét.
- Egyénileg tanítsa meg az eszközök biztonságos kezelését.
- Törekedjen jó minőségű eszközök használatára.
- Rácsodálkozással, figyelem irányítással biztosítsa a külvilág élményszerű megismerését.
- Törekedjen a gyermekbelső képi világának gazdagítására.
- Fedeztesse fel egy-egy tájegység formáit, nap és évszakonként változó színeit.
- Ismertesse meg a gyermekeket a színek előállításával.
- Érzékeltesse a környezet esztétikumát. Vetesse észre a rendezettséget, a szimmetriát, a ritmust a díszítésben
- Érdeklődésével nyitott, érzékeny, befogadó gyermekeket neveljen.
- Mozgósítsa a gyermek érzelmeit, érzékeltesse a felfedezés, az alkotás, az alakító tevékenység adta örömeit.
- Segítse a kezdeményező, kreatív gyermek kibontakozását.
- Legyen igényes a környezet megformálásában. Alakítson esztétikus környezetet a csoportszoba ízléses, mértéktartó díszítésével.
- Segítse a gyermek esztétikai értékítéletének alakítását.
- Segítse a gyermeket a látott élmény átéléséhez. Olyan témákat jelöljön meg, ami az élményeket aktivizálja, motivál az esemény újraélésére a megjelenítés során. Fejlessze a vizuális emlékezetet.

- Érdekes témákon keresztül érzékeltesse, hogy minden megjeleníthető. Pl.: ünnepek eseményei, mesék, versek, énekek, elképzelt dolgok...
- Alakítsa ki a gyermek igényét az önkifejezésre.
- Ismertesse meg a gyermeket néhány műalkotással, ünnepek, hangulatok, évszakok érzékeltetésére a komplexitás jegyében.
- Teremtsen megfelelő légkört az ábrázoláshoz. A gyermekek érezzék, hogy valami örömteli, érdekes esemény fog következni.
- Az ábrázolás változatos technikái közül ismertessen meg minél többet.
- Tegye lehetővé, hogy választhassanak közülük, illetve kombinálhassák őket.
- Építéshez különböző méretű, minőségű és anyagú dolgokat biztosítson.
- Tegye lehetővé a népi kultúra megismerését, népművészeti elemek felfedeztetését
- Kismesterségek gyakorlásához gyűjtsön anyagokat.
- A gyermekmunkákat figyelve határozzon meg fejlesztési feladatokat.
- Teremtsen alkalmat arra, hogy a gyermekek egymás munkáját nézegethessék.

A gyermek tevékenységei:

Fejlettsége függvényében:

- Különböző eszközöket használ: ceruza, zsírkréta, festék, papír, ragasztó, viasz
- Képalakító tevékenysége során a környezetet, a cselekményeket saját elképzelés alapján jeleníti meg.
- Építéshez, téralakításhoz dobozokat, takarókat, berendezési tárgyakat különböző anyagú elemeket alkalmaz.
- Természetes anyagokkal ismerkedik.
- Vizuális ismereteket szerez, pl. alak-, forma-, színlátás, amit kreatív módon használ.
- Papírt gyúr, gyúr, tépeget, vág, ragaszt, hajtogat, fest, luggat, dűcot készít
- Agyagozik, gyurmázik.
- Természetben található anyagokat gyűjt, formáz.
- Különböző anyagokat, textil, pamut, spárga, stb. munkál meg.
- A textilt tépi, varrja, vágja, elköti, festi, ragasztja.
- A fát szögeli, csiszolja, fűrészeli
- Műalkotásokat, szép épületeket, berendezési tárgyakat szemlél.
- Bábot, díszletet, játékeszközöket, kellékeket készít.
- Tapasztalatokat szerez az anyagok tulajdonságairól, megmunkálhatóságáról, ízléses, célszerű variálhatóságáról.
- Ilyen anyagok a papír, bőr, fa, textil, pamut, agyag, termések, gyöngy
- Igénye a rend és tesz is érte.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Térben, síkban, mozgásban megjelenít különböző dolgokat.

- Élménye, elképzelése, képzele kivetítésében biztonsággal használja a képi kifejezés eszközeit.
- Változatos témaválasztás jellemzi.
- Formaábrázolás alkalmával képes hangsúlyozni a megkülönböztető jeleket.
- A különféle technikák alkalmazásával, ezek kombinálásával alkot.
- Igényli a kollektív munkát, az együttes alkotásokat. Büszke ezekre.
- Szívesen vesz részt a környezet alakításában, díszítésében.
- Fejlett esztétikai értékítéletének köszönhetően észreveszi a szépet, a csúnyát.
- Alkotásai az "én készítettem" öröme jegyében születnek.
- Óvja mások alkotásait, értékiként őrzi.
- Kedvelt színeit előállítja, megnevezi a kevert színeket.
- Ismeri a színek világos és sötét árnyalatait.
- Plasztikai munkája tagolt. Több alakos kompozíciókat is alkot.
- Játékához kellékeket állít elő kreatív módon.
- Az általa készített ajándékokkal fokozza az ünnepek érzelmi hatását.
- Variálja, és elgondolásainak megfelelően berendezzi a teret.
- Műalkotásokról, saját és más munkájáról véleményt tud mondani.
- Alkotásai érzelmeiről, élményeiről, emberi viszonyulásairól szólnak.

Az értékekből meghatározott sikerkritériumok

- Örömmel, saját kezdeményezésből ábrázol.
- Képzalkotásában kifejezi gondolatait, élményeit, viszonyulásait.
- Elképzelése után hangulatot, érzelmeket is kifejez.
- Jellegzetes színekkel, formákkal... ábrázol.
- Tud egyszerű formákat különböző technikákkal létrehozni.
- Tárgyakat készít,
- Kollektív munkára is képes.
- Téralkotásban is tud másokkal együttműködni.
- Emlékezet utáni témákban részleteket is ábrázol.
- Díszítést változatos színekkel, formákkal, technikával old meg.
- Különböző technikával képet alkot úgy, hogy az anyagokat ő választja meg.

Módszertani alapelvek

- Az óvodapedagógus hagyja a gyermeket, hogy próbálkozzon, gyakoroljon: gyakorló játék legyen számára az eszközökkel való ismerkedés.
- Fokozatosan ismertesse meg a gyermeket az ábrázolási technikákkal.
- Irányításában mindig alkalmazkodjon a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez.
- Segítő magatartása ötletadó, gondolat-továbbvivő, vizuális emlékezetet felidéző legyen.

- Segítse a gyermek esztétikai érzelmeinek kibontakozását. A megfigyelés alapossága, a néprajzi ismeretek: az érdekes és régi tárgyak praktikuma, egyszerű díszítése hathasson a gyerek alkotásaira.

Nevelést segítő eszközök

Festék, ecset, égetőkemence, agyag, gyurma, színes ceruzák, zsírkréták, ollók, tűk, cérnák, fonalak, gyöngyök, szövőkeretek, textíliák, különböző papírok, ragasztók, rajzlaptartók, gyermekmunkák kiállításához szükséges eszközök.

4. 6. Verselés, mesélés

Célja: A gyermek értelmi, érzelmi erkölcsi fejlődésének elősegítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása, a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, a magyar nyelv szépségének, ízességének érzékeltetésével.

Az óvodapedagógus feladata:

- Olyan irodalmi műveket válasszon ki, amelyek felkeltik a gyermek kíváncsiságát, szórakoztatja őket, mozgásba hozza képzeletüket.
- Népi, klasszikus és kortárs művekkel is ismertesse meg a gyermekeket.
- A gyermek elé tárt irodalmi művek jelezzék az erkölcsös viselkedés előnyeit, segítse a gyermeket az érzelmeiben eligazodni.
- Az irodalmi mű optimizmust, erkölcsi normákat sugalljon: aki kitartóan küzd és vállalja a nehézségeket, az legyőz minden akadályt. Ezáltal erősítse önbizalmukat, az étellel szembeni bizalomérzést, és azt hogy az élet problémái megoldhatók.
- Tudja a mondókákat, verseket, találós kérdéseket, szólásokat, meséket a hangulatnak, alkalomnak megfelelően emlékezetből tolmácsolni.
- Beszoktatás idejére, a kontaktusteremtés érdekében, testközelséget, biztosító mondókákat, verseket tartogasson a repertoárjában.
- Az irodalmi műveket természetes hanghordozással, tagoltan, érthetően mondja, segítve a gyermek képszerű látásmódját. Mozdulatokkal kísérve segítse a gyermek emlékezetének, mozgáskészségének fejlődését.
- A gyermekben felmerülő spontán kérdésekre válaszoljon.
- Az irodalmi művet készítse elő hangulati és tartalmi vonatkozásban.
- Változatos kezdeményezési módokat alkalmazzon. A gyermekek kérésére ismétlje meg az előadást. A kedvelt irodalmi alkotások így bevésődnek az emlékezetükbe.
- Biztosítsa a kedvelt mesék, történetek felidézését.
- A mesehallgatást tegye meghitté. Szokásait alakítsa ki.
- Törekedjen arra, hogy az irodalmi mű élményadó legyen.
- Tájékoztassa a szülőket az óvodai irodalmi nevelésről. Keressen alkalmat arra, hogy ők is megismerjék a gyermekek által kedvelt műveket.

- Ajánljon a gyermekeknek megfelelő műveket.
- Az óvodapedagógus bízson a mese: nevelő hatásában. Lehetőleg minden nap mondjon mesét.
- Hívja fel a szülők figyelmét a lefekvés előtti élő mese fontosságára.
- Érdeklődést keltő bábjátékkal, napi meséléssel, színes történetekkel, elbeszéléssel biztosítson élményanyagot.
- A bábokat, kellékeket úgy válogassa össze, hogy a kedvenc meséiket eljátszhassák, helyezze el úgy a csoportszobában, hogy felhívó jellegűek legyenek, ezáltal inspiráljanak játékra. A báb: nevelő hatását kiemelten kezeljük SNI-s gyermek esetében.
- Teremtsen olyan játékhelyzeteket, amelyek alkalmasak a gyermek képzeletének intenzív mozgósítására.
- Támogassa és segítse elő a gyermek saját vers és mesealkotását.
- Legyen kezdeményező olyan szituációk létrehozásában, amelyben a gyermekek érdeklődve vesznek részt, és közben tanulhatnak.
- Szimulációs játékokkal fejlessze a gyermek kontaktus-teremtő képességét, beleélő-képességét, mozgását, reakciókészségét.
- A nyelvi hátrány megszüntetésére anyanyelvi játékokkal, járuljon hozzá.

A gyermek tevékenysége

Fejlettsége függvényében:

- alkalomhoz illő ritmikus mondókákat felidéz,
- szívesen hallgat irodalmi műveket,
- vannak kedvelt irodalmi alkotása, amiket ismételtén kér,
- kedve szerint mesél, báboz, dramatizál,
- a mese élményét újra éli: lerajzolja, eljátssza, elmondja
- a dramatizáláshoz, bábozáshoz kellékeket, díszletet, eszközöket barkácsol,
- saját kedvtelésére mesét sző, verset farag,
- szívesen nézeget mesekönyveket, vigyáz rájuk,
- beszélget a mesében elhangzottokról, megjegyzi a szófordulatokat, szimbólumok, kellékek, képek alapján felidézi az ismert irodalmi műveket.
- dramatizálás, bábozás során különböző élményeik alapján, szándékaik szerint, szubjektív módon formálják át, viszik tovább a történetet, választják ki a szereplőket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Játék közben odailő mondókákat mondogat.
- Az ismert irodalmi művekből szívesen idéz hangulathoz, tartalomhoz illő szöveget,
- rigmust.
- Ismer 10-12 mondókát, 6-8 verset, 5-10 mesét.

- Bekapcsolódik a kezdeményezésekbe.
- Hangzás, hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdi megérteni versek témáját,
- költői képeit.
- A mesemondás feltételeinek megteremtésében aktívan részt vesz.
- Igényli a mesét, érdeklődve, figyelmesen hallgatja.
- Szívesen hallgat folytatásos mesét, részeit össze tudja kötni.
- Szerepeket vállal, részt vesz a mesék reprodukálásában.

Értékekből meghatározott sikerkritériumok

- Szívesen mesél, versel, báboz, dramatizál.
- Gondosan bánik a könyvekkel.
- Vannak kedvenc meséi, aminek el tudja mondani a lényegét.
- Örömmel idézi kedvenc verseit.
- Ismer mondókákat, szólásokat, találós kérdéseket, nyelvtörőket.
- Várja, igényli a mesehallgatást.
- Tud történeteket, verset kitalálni,
- Elmondani, megjeleníteni.

Módszertani alapelvek

- Az óvodapedagógus szabad előadásmódja segítse az irodalmi mű visszaadását, az élményszerűséget.
- A tolmácsolt mű a gyermek befogadóképességének, értelmi képességeinek függvénye legyen.
- A gyermekek többször találkozzanak egy irodalmi művel, hogy a ráismerés örömét átélhessék. Ennek érdekében az óvodapedagógus tartózkodjon a mesék átfogalmazásától.
- Gyakran választhassanak, hogy melyik irodalmi művet tolmácsolja az óvodapedagógus
- Az óvodapedagógus figyelje meg, hogy melyik gyermeknek mi a kedvence. Használja jutalomként, ajándékként, figyelmességként.
- A meséléssel kapcsolatos rituálék, pl.: gyertyagyújtás, hangszerjáték, dal... hangulatos előkészítése legyen a történet befogadásának.
- Válaszoljon a gyermek betűkkel kapcsolatos kérdéseire. A gyermek ilyen jellegű tudását elismeréssel nyugtázza.
- Évzárók, műsorok, ünnepek tartalmának összeállításánál a hétköznapiakban megismert kedvelt versek, dramatizált irodalmi művek, énekes, dalos játékok szerepeljenek. A gyermekek aktívak legyenek, lehetőség szerint mindent mozgással kísérjenek. Amikor lehet, vonják be a szülőket. Együttjátás növelje az élményt.

Nevelőmunkát segítő eszközök:

Bábszínház, bábozók, fejdíszek, jelmezek, mesekönyvek, albumok, díszletek, mesegyertya, párnák, CD-k

4. 7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célja: a közös éneklés, az énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. Az éneklés és a zenehallgatás napi tevékenységeinkhez gyakran kapcsolódik hangulati elemként. Zenei anyanyelvük megalapozása többnyire magyar népzene és műzene által. Elkötelezettség Kodály Zoltán és Forrai Katalin munkássága mellett.

Az óvodapedagógus feladata

- Teremtse meg a zenei nevelés alapvető feltételeit.
- Tudatosan tervezze meg a folyamatos fejlesztő hatásokat. Innovatív magatartás, előrevívó fejlesztési törekvések jellemezzék.
- Biztosítson minden nap zenei élményt, ami az egész személyiség kedvező alakulását eredményezi.
- A zenei nevelés anyagát a népi hagyományok ápolására, megértésére, érzelmi alapú elfogadására használja fel, migráns gyermekek esetében is.
- Ismertesse meg a gyermekeket mondókákkal. Kísérjék ritmikus mozgással ezeket.
- Kezdeményezzen olyan mondókákat, amelyek az anyai közelséget pótolják, a gyermek testérzet fejlődését segítik.
- Szerettesse meg a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat.
- Szoktassa őket szép, tiszta éneklésre. Zenei hallás fejlődése érdekében tudatosan tervezze meg a nevelési folyamatot.
- A szabadban is teremtse meg az énekes játékok eljátszásának lehetőségét.
- Serkentsen improvizációra. Hallgassa érdeklődéssel a gyermeknek ez irányú kezdeményezéseit. Biztosítsa a kreativitáshoz nélkülözhetetlen, oldott légkört.
- Tegye lehetővé, hogy felfedezzék a környezet hangjait, tárgyait, a hangkeltő eszközöket, a testhangokat.
- Biztosítson ritmikus mozgásra alkalmas eszközöket, amelyek csoportos vagy egyéni mozgásra készítetnek.
- Készítsen a gyermekkel egyszerű ritmuseszközöket /dob, diódob, köcsögduda, levélsíp.../
- Nagy gonddal végezze a ritmusérzék fejlesztését.
- A foglalkozások anyagába tudatosan építse be a mozgáskészséget fejlesztő feladatokat.
- Esztétikus, szép mozgással mutasson be, biztonsággal irányítsa a gyermek mozgáskészség fejlődését.
- Fordítson gondot a tánc-készség kibontakoztatására.

- Szervezzen készítő, kedvformáló alkalmakat, ahol a példa ereje, a gyermek utánzókézsége érvényesülhet.
- Az énekes játékok megszerettetése érdekében változatos játékokat tervezzen be: fogás, egyensúly, ugrókészség, együttézés, együttmozgás játékaik szerepeljenek.
- Fordítson gondot az esztétikai intelligencia: emlékezeten alapuló megfigyelőképességük, térérzékelésük fejlesztésére.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásánál törekedjen a zenei szépségre, művészi értékre. Alkalmazzon komolyzenei szemelvényeket hangulatkeltésre. Migráns és etnikai hovatartozás figyelembe vételével állítsa össze az éves anyagot.
- A szülők körében végezzen meggyőző munkát a népzene érdekében.
- Legyen igénye önművelésre, önnevelésre.
- A gyermekek egyéni képességeinek ismeretében szervezze meg a tehetséggondozást és a korrekciót, ha valakinél részképesség- funkciózavart lát.
- Egész nap folyamán törekedjen a gyermek zenei ízlésének alakítására.
- Az értékőrző szerepet hitelesen vállalja.

A gyermek tevékenysége

Fejlettsége függvényében:

- Érdeklődik az ének, a zene, az énekes játék, és a tánc iránt.
- Aktívan bekapcsolódik az óvónő által kezdeményezett tevékenységekbe.
- Testérzet fejlődését elősegítő mondókákat játszik előbb az óvodapedagógussal, majd társaival. Ennek következtében mozgásbiztonsága fejlődik.
- Szívesen énekelget saját kedvére ismert dalokat, dallammotívumokat.
- Kitalál különböző dallamokat, énekbeszédet. Játsszik a hangjával, a szavakkal.
- Spontán mozgáskedv jellemzi, ami a zene iránti fogékonyságát jelzi.
- Különböző mozgásokat végez mondókákra, dalokra.
- Dallamokat, ritmusokat visszaad.
- Dallamot, szöveget bújtat.
- Különböző hangmagassággal, hangerősséggel, hangszínekkel ismerkedik, próbálkozik. Rájön, hogy a zene hangulatok, érzelmek, kifejezését szolgálja.
- Hangszereket, ritmushangszereket használ.
- Megfigyeli a hangforrás anyagát, méretét, hangszínét és ezek összefüggéseit.
- Az óvónő segítségével egyszerűbb ritmushangszereket barkácsol, felfedezi a környezet hangkeltő eszközeit.
- Különböző mozgással kíséri az egyenletes lüktetést, a ritmust.
- Látott mozgást visszaad, utánoz.
- Saját belső tempóját egyezteti a többiekkel, összhangban énekel és táncol a többi társával

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Tisztán, szép szövegkiejtéssel énekel, hat hangterjedelmű dalt.

- Öt-hat alkalmi dalt egyvonalas C és kétvonalas C abszolút magasságok között.
- Zenei- és mozgásemlékezete bőséges.
- Tíz dalt biztonságosan tud egyénileg és csoportosan énekelni, úgy, hogy elkezdni
- is tudja.
- Ismert dalt dúdolni is tud.
- Egyszerűbb dallammotívumot tisztán visszaénekel egyedül.
- Ismeri a magas és mély hangok közötti különbséget. Ennek megfelelően elkezdi a dalt.
- Dallamvonalat térben kézzel megmutat.
- Felismeri a halk és hangos közötti különbséget.
- Tud eszerint beszélni, tapsolni, énekelni.
- Dalt felismer dúdolásról, jellegzetes motívumról.
- Tud dallamot jelre, hangosan, halkán énekelni, dallamot bújtatni.
- Észreveszi a hangforrás anyaga, mérete, hangszíne közötti összefüggéseket.
- Felismeri társai, óvodapedagógus hangját hangszínéről, környezete hangjait, zörejeit.
- Meg tudja különböztetni az egyenletes lüktetést a ritmustól.
- Ritmus alapján felismeri a jól begyakorolt dalokat, mondókákat.
- Ritmust visszatapsolja.
- Egyszerű ritmushangszereket megszólaltat.
- A zenei motívum hosszát érzi kezdő hangsúly nélkül is.
- Önállóan tud játékot szervezni.
- Szeret táncolni. A zenével azonosul ritmikus mozgásban.
- Normál tempónál gyorsabbat, lassúbbat észreveszi, mozgásban érzékelteti.
- Egyre hosszabb ideig képes koncentráltan figyelni a zenére.
- Szép testtartással körbejár, mozgástempóját társaihoz tudja igazítani.
- Járás közben különböző térbeli alakzatokat tudnak létrehozni, pl. csiga, hullámvonal, járás átlós irányba. Ismer különböző lépéseket.

Értékekből meghatározott sikerkritériumok

- Egy nevelési évben 12- 18 dalos játékot, 5-7 mondókát, 10- 15 dalt ismer meg, amit segítséggel vagy önállóan reprodukál.
- Tud dallamot, mozgást, ritmust rögtönözni.
- Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
- Tud dallamot, ritmusmotívumot egyedül is visszaénekelni, tapsolni.
- Tud társaival térformákat kialakítani.
- Tud irányítás nélkül kedvenc énekes játékot eljátszani.
- Az éneklést hangszerekkel tudja kíséni.
- Ismeri a halk, hangost, tud úgy beszélni, énekelni.
- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a ritmustól.
- Élvezettel hallgat zenét.

Módszertani alapelvek

- Az óvodapedagógus a fokozatosság elvét tartsa szem előtt a zenei anyag feldolgozásában, a zenei képességek fejlesztésében.
- Tekintettel kell lenni a játékok hangterjedelmére, típusára.
- Tervezésnél vegye figyelembe az újabb és ismert játékok arányát.
- Fokozatosan bővítse a mozgássorokat. Legyen tekintettel a mozgások kivitelezésének nehézségeire.
- Vegye figyelembe a gyermekek hangterjedelmét.
- Változatos módszerekkel tegye érdekesebbé a foglalkozást.
- Alkalmazza az egyéni bánásmód elvét. Minden gyermeket saját képességeihez viszonyítva fejlesszen.
- Az érdeklődő, jó zenei képességekkel rendelkező gyermek tehetséggondozását segítse elő.
- Foglalkozás-vezetésében a gyermekek aktivitására építsen.
- Az óvodapedagógus vegye figyelembe az évkör ünnepeit, hagyományait, játékait.
- Tervezésnél ez legyen az egyik válogatási szempont a kultúra átszarmaztatásának folyamatában.

Nevelőmunkát segítő eszközök

Hangszerek, bábok, fejdíszek, jelmezek, népviseleti ruhák, kiegészítők, CD-k, CD lejátszó, felnőtt méretű furulya.

5. FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A részképességek fejlesztése a fejlesztőpedagógiai ismeretekkel rendelkező óvodapedagógus irányításával végezzük. 2002. Szeptemberétől rendelkezik önálló státusszal az intézmény.

A fejlesztőpedagógia célja: a gyermekek képességeinek fejlesztése, részképesség zavarok, figyelem-, viselkedészavarok, későbbi tanulási tevékenységet megalapozó részképesség zavarok csökkenjenek, ellensúlyozásra kerüljenek. Magába foglalja a prevenciót, korrekciót és a kompenzációt.

A fejlesztőpedagógus feladatai:

- Részképesség- zavarokkal, későbbi tanulási tevékenységet megalapozó képességek zavaraival küzdő gyermek kiszűrése, aktuális fejlettségi szintjének meghatározása az óvoda pedagógiai programjában jóváhagyott mérőeszközökkel.
- A kiemelkedő képességű gyermek számára az óvónők és szülők bevonásával játékokat, tevékenységeket ajánl.

- A többiekétől eltérő fejlődési ütemű gyermekek megismerését a szülők és a gyermeket ismerő szakemberek - logopédus, pszichológus - bevonásával szorgalmazza.
- Folyamatos kapcsolattartás, kölcsönös tájékoztatás jellemzi munkáját.
- Egyéni fejlesztési tervet készít, tartalmi egyeztetést végez a gyermeket nevelőkkel.
- Egyéni, páros, kiscsoportos formában is végez fejlesztést.
- A gyermek egyéni érzelmi szükségleteinek megismerése, kielégítése a mindenkori aktuális állapotának figyelembevételével.
- A gyermek fejlődésének tényszerű nyomon követése, írásos rögzítése.
- Szükség esetén kapcsolatfelvétel, és kapcsolattartás más szakmák, és intézmények képviselőivel.
- Segítségnyújtás a szülőknek a beiskolázás optimális időpontjának meghatározásában, a gyermek számára legmegfelelőbb iskolatípus kiválasztásában.
- Autista gyermekek esetén elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések megértetése.

A gyermek tevékenysége:

- Eseményeket időrendi sorrendbe rak.
- Térben, majd síkban 3-4 egymást követő eseményt sorba rak.
- Fejlettségéhez képest elemi mozgásokat beépít a mozgássorba.
- Tírányokkal, testsémával kapcsolatos tudnivalókat elsajátítja.
- Irányított tevékenységei közben összefüggéseket fedez fel, ismereteket rendez.
- Ismert tárgy hiányzó részletét megnevezi: analizál, szintetizál.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Az értelmi képességeknél megfogalmazottak.

Sikerkritériumok

- önmagához képest fejlődjön,
- transzferhatás minél jobban érvényesüljön,
- iskolai életre alkalmassá váljon.

A fejlesztőpedagógiai tevékenység alapelvei:

- a fejlesztőpedagógiai tevékenység a neuro- pszichológia és a fejlődéslélektan eredményeire támaszkodva a mozgás és a pszicho-szociális fejlődés kapcsolatának elismerésével, óvodapedagógiai elveinek érvényesítésével történik.
- gyermekközpontúság jellemzi. Sokféle fejlesztő technika ismeretében határozza meg az eredményes fejlesztő hatást.

- a gyermekek egymásra ösztönzően hatnak, ezért az egyéni fejlesztés mellett a párokban, kisebb, nagyobb csoportokban történő foglalkozás is előfordul.
- megértő, segítő attitűdöt feltételez mind a gyermek, mind a család vonatkozásában.

A foglalkozások szervezésében fontos:

- A nyugodt, kellemes közérzet biztosítása,
- Érzelmi, értelmi motiváltság biztosítása,
- Terhelhetőség, és mozgásigény figyelembe vétele,
- Az egyén érési, fejlődési ütemének szem előtt tartása,
- A gyermek napirendjében szereplő egyéb tevékenységek figyelembe vétele, alkalmazkodás a gyermek alapszükségleteihez.
- Egymásra ösztönzően hatnak, ezért az egyéni fejlesztés mellett párokban, kisebb csoportokban történő foglalkozás is előfordul.
- Megértő, segítő attitűd feltételezése a gyermek és a szülők vonatkozásában.

Nevelést segítő eszközök:

Tükör, lateralitást jelző szalag, tornaszerek, érzékelő játékok, barkácsolás, rajzolás eszközei, társas játékok, LOGICO, LÜCK, fejlesztő játékok, táblás játékok, munkalapok.

6. ÓVODA PSZICHOLÓGUS

Célja: A gyermekek személyiség fejlesztése és a lelki egészségvédelme, valamint a nevelőmunka hatékonyságának növelése.

Feladata:

- szűréseket, vizsgálatokat végez,
- krízishelyzeteket kezel,
- egyéni és csoportos foglalkozásokat szervez (beilleszkedési, társas kapcsolati, kommunikációs, szorongásos, önértékelési nehézségek kezelésére)
- segíti a tehetség gondozást,
- kapcsolatot tart a szakszolgálatokkal,
- tájékoztatja a szülőket a gyermekek fejlődéséről, a vizsgálatok eredményeiről, a fejlesztés tapasztalatairól,
- aktívan közreműködik az óvoda egészségfejlesztő tevékenységének megvalósításában,
- részt vesz az óvodai programokon (szülői értekezletek, fogadóórák, esetmegbeszélők)
- segíti a pszichológiai ismeretek intézményen belüli elsajátítását.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- jól érzi magát, és szívesen jár az óvodai közösségbe,
- az udvariassági formákat alkalmazza,
- alkalmazkodik a csoport szokás-szabályrendszeréhez,
- együttműködik társaival és a felnőttekkel,
- konfliktusait békésen oldja meg,
- szívesen és aktívan vesz részt a közös tevékenységekben,
- érti a metakommunikációs jelzéseket,
- érzelmeit kontrollálja,
- kudarctűrő képessége korának megfelelő szintű kezelése.

Sikerkritériumai:

- A gyermek pszichés fejlődése kiegyensúlyozottá válik.
- A gyermek személyiség struktúrája rendezetté válik.
- a gyermek társas kapcsolatai és teljesítménye javul.
- A gyermek kommunikációs és teljesítmény szorongásos tünetei rendeződnek.
- A gyermek mentálhigiénés állapota javul, sajátos élethelyzetek után.
- A tehetséges gyermek a tehetség gondozás során tovább fejlődik.

Pszichológus tevékenységeinek alapelvei:

Alkalmazza a pszichológus a gyermekek egyéni és életkori sajátosságainak, képességeinek ismeretében a differenciált egyéni bánásmód elveit a helyes és helytelen viselkedést körültekintően kezelje, a gyermeki jogokat és kötelességeket figyelembe véve.

7. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEKKEL VALÓ FOGLALKOZÁS

A nevelés célja: különleges gondozás keretében saját ütemüknek megfelelően fejlődjön személyiségük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan pedagógiai környezetet alakítunk ki, ahol a másság, a különbözőségek mindenkinek természetessé válik.
- A fejlesztés szervezeti kereteinek, módszereinek, eszközeinek megválasztása.
- Fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs célú pedagógiai eljárások alkalmazása.
- A vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés a motoros képességek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztése.
- A diagnózisra építő sokoldalú képesség fejlesztés
- Az elvárásoknak a súlyosság mértékéhez, valamint a gyermekfejlődési üteméhez való igazítása segítségnyújtás mértéke minden esetben az egyéni

- fejlesztést támassza alá
- Kiemelt figyelmet fordít az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra
- törekevés, együttműködő készség terén való segítségnyújtásra.
- Kompenzációs lehetőségek körének bővítése.
- Kiemelkedő teljesítmények megismerése.
- Speciális segédeszközök használata.
- Szülők, munkatársak tájékoztatása.
- Együttműködés a szakemberrel.
- Az óvodapedagógus a nevelés során érzékenyen vegye tekintetbe az autista gyermeket
- nevelő család szempontjait, figyelembe véve annak makro- és mikrotársadalmi pozícióit, valamint belső struktúráját.
- Segítő tanácsadás, szülőgondozás, helyes szülői attitűd kialakítása, amelynek fő területei:
- A gyermek problémáinak feltérképezése és ismertetése a szülőkkel, a probléma megláttatása és elfogadtatása a sikeres együttnevelés érdekében.
- A természetes szülő-gyermek kommunikáció támogatása.
- A szülők bátorítása, önbizalmuk erősítése.
- A fejlesztő program egészének, és apróbb lépéseinek magyarázata.

A család bevonásának lehetőségei:

- A közös programokon részvétel, szervezési munkákba bekapcsolódás.
- Az óvoda mindennapi életében való részvétel.
- A családok számára biztosítjuk a lehetőséget, hogy aktívabban vegyenek részt az otthoni fejlesztésben (módszer, eszköz, tanácsok biztosítása).

A feltételek megteremtése:

Szubjektív feltételek:

- Megállapítja a szakember az érintett kisgyermekről az integrációra való alkalmasságát. Diagnózisa érthető, feladatorientált.
- A differenciálásban jártas óvodapedagógus, aki magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel és az együtt neveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkezik. Azonosuljon az integrációval, elveit fogadja el. Az adott sérülés típusáról tájékozódjon.
- Alakítsa a gyermekközösség és az érintett gyermek kapcsolatát, magát az együttélést, szervezze, irányítsa. Törekedjenek arra, hogy az elfogadás és az igény szerinti segítségadás valósuljon meg.
- Elengedhetetlen feltétele a vezetői és testületi elkötelezettség és a szülőkkel, szakemberekkel való együttműködés.
- A pedagógus felkészültsége, szervezőkészsége a dajkák és a pedagógiai asszisztens bevonására is terjedjen ki.

- A szülők előkészítése is lényeges tényező, és itt hangsúlyozni kell, hogy mindkét szülői réteget érinti a felkészülés, lehetőség szerint együtt, egy időben történjen. A befogadó szülői közösség kialakítása.
- A gyermek sajátos nevelésű igényéhez igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógus.

Objektív feltételek:

- Bizonyos eszközök és fejlesztő eszközök beszerzése (mind a mozgásos, mind az értelemfejlesztő tárgyak, játékok).
- A teljes integráció biztosítja leginkább azokat az előnyöket, amely magát az integrációt jellemzi. Ez esetben a gyermekek az egész napjukat együtt töltik, és a szakfejlesztés házon belül valósul meg, állandó szakemberek vagy utazó tanárok segítségével. Ez segíti legjobban a szülőket is, hisz e megoldás mellett a szülők is dolgozni tudnak akár teljes munkaidőben is.

Az integráció beépítése, gyakorlati megvalósítása:

- Az óvoda pedagógiai programjában a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez
- A csoport létszáma és az új gyermek befogadásának arányát mérlegelni kell.
- A gyermek befogadásának személyi, tárgyi feltételei rendelkezésre álljanak.
- Felkészülés a gyermek sajátos nevelési igényéből: a szakirodalomból, beszélgetés a szülőkkel, orvossal, gyógypedagógussal, pszichológussal.
- Felkészülés a környezet tárgyi feltételeinek megteremtésével: speciális szerek beszerzése, speciális játékszerek beszerzése
- A szülők, a gyermekcsoport, a dajka felkészítése
- Programok, tervek kidolgozása: a szakember fejlesztő terveinek kidolgozása, a pedagógus terveinek kidolgozása
- Folyamatos nyomon követés: kognitív képességek, tanulás, szocializáció, játék, kommunikáció (verbális, non-verbális)
- Motoros képességek (nagy- és finommozgás) fejlesztése.
- Önkiszolgálás fokozatos fejlesztése a feltételek javítása.
- Folyamatos együttműködés: szülőkkel, szakemberekkel

A sajátos nevelési igényű gyermek nevelésének elvei:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is különbözőek, egyediek, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más. „Minden gyermek különböző”: ezért a differenciálás fokozottabban előtérbe kerül.
- Mindenki a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint tudjon kibontakozni, fejlődni.
- Cél: saját szint maximumára eljutás.

- A sajátos nevelési igényű gyermekek a részfunkciók fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztésre is szükségük van.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknek ugyanúgy joguk van az érzések, a tapasztalatok átéléséhez. Ezekről való megóvásuk annyit jelentene, mint kizárni őket a világból.
- Csak ők tudják érzékeltetni, hogy mire van szükségük. A pedagógusnak értő figyelemmel kell feléjük fordulnia.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknek önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért. A pedagógus a szükséges feltételek, megteremtésében segíthet.
- A sajátos nevelési igényű kisgyermeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt.
- Minden sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van – életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten – tisztában lenni saját állapotával, jogaival és lehetőségeivel.

Sikerkritériumok:

- Az inklúzió hatására a gyermek érzelmileg, értelmileg gazdagabb lesz, és önmagához képest fejlődik.
- Szociálisan nyitottabbá válik.
- Megteremtjük a gyermek önrendelkezésének lehetőségét.
- A másság, különbözőség elfogadása mindenkinek természetessé válik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének dokumentumai:

- A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye, pedagógiai szakszolgáltató és a mindenkor érvényben lévő jogszabályok alapján szükséges dokumentum.
- Jelentés a szakértői és rehabilitációs bizottság részére minden év május 30-ig azoknak a gyermekeknek a nevével – a bizottsági szakvélemény számával együtt, akiknek felülvizsgálata a következő nevelési évben esedékes.
- Egyéni fejlesztési tervek.

A gyógypedagógus:

Szükséges sérülés specifikus gyógypedagógus kirendelése az intézménybe.

Feladatai:

- Az egyén fejlesztését koordinálja.
- Szükség esetén kiegészítő vizsgálatot végez,
- Fejlesztési tervet készít a fogadó óvodapedagógussal, fejlesztőpedagógussal együttműködve.
- Rendszeresen konzultációt, esetmegbeszélést tart, módszertani segítséget nyújt a foglalkoztatáshoz, valamint az adminisztrációs munkához a szakértői

véleményben megfogalmazott fejlesztési irányok és a gyermek aktuális fejlettsége, perspektívái alapján.

- Közreműködik a szakértői véleményben előírt rehabilitációs/rehabilitációs foglalkozások megtartásában.
- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását.
- Javaslatot tesz a gyógypedagógia-specifikus módszerek alkalmazására a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására
- Közvetlenül foglalkozik a gyermekekkel.
- Segítséget nyújt a szükséges, speciális segédeszközök kiválasztásában.
- Együttműködik az óvodapedagógusokkal.
- Figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, javaslatait
- Koordinálja a rehabilitációs foglalkozásokban részt vevő más szakemberek munkáját
- Kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

A befogadó intézmény vállalja a fejlesztési tervben szereplő és a gyógypedagógus által javasolt módszertani eljárások, feladatok végrehajtását, a helyiség nyújtását, a folyamatos együttműködését a gyógypedagógussal.

Autizmus spektrum zavaros gyermekek integrálása

Az autizmus a szociális, kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara. Hátterében egyértelműen organikus okok állnak, idegi-fejlődési rendellenesség, ami csökkent mértékű társadalmi kapcsolatokban, kommunikációs képességekben, abnormális viselkedési és érdeklődési mintázatokban nyilvánul meg.

Személyi feltétel: Sérülés specifikus gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus

Az óvodai nevelés célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése,
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,
- a sztereotip, inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója,
- a fogyatékoság specifikus, protetikus, augmentatív környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása, használatának elsajátítása.

Feladatok:

- elősegíteni a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség minél teljesebb kibontakoztatását,

- a gyermek egészséges életmódra szoktatását,
- a szülők támogatása a speciális nevelés során,
- a gyermek érezze magát jól és biztonságban,
- szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása,
- metakommunikációs jelek, helyzetek értelmezésének megtanítása,
- beszéd vagy ennek hiányában alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása,
- tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása,
- augmentatív kommunikációs eszközök használatának tanítása mindennapi élethelyzetekben, a protetikus környezet részeként.
- alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása (étkezés, öltözés, tisztálkodás)
- elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása,
- szociális kognitív készségek fejlesztése,
- egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között,
- általánosítás képességének fejlesztése,
- az elsajátított képességek önálló használatának tanítása,
- az elsajátított képességek más összefüggésben való használata,
- kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása,
- csoportba való beilleszkedés kialakítása,
- óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

Sikerkritérium:

Olyan közeget teremtünk, ami a lehető legnagyobb mértékben alkalmazkodik a fejlődési zavar sajátosságaihoz és az adott gyermek egyéni szükségleteihez.

Ha minél nagyobb fokú önállóságot érünk el, akkor kompetens cselekvő személyiséget nevelünk.

Nevelőmunkát segítő eszközök:

- *Szocializációt és kommunikációt fejlesztő eszközök:*

Bábok, képek, képeskönyvek, szerepjáték eszközök, fejlesztőjátékok, táblajáték.

- *Mozgásfejlesztő eszközök:*

Greifswald I., II., III., padok, ugrósámolyok, Body-Roll; különböző méretű és funkciójú labdák, karikák, szalag, bot, babzsák; mászó-, húzókötel, magasugró lécs; udvari mozgásfejlesztő mászóakák; Wesco mozgásfejlesztő készletek; Tölcsér, ugráló, bója, füles labda, AYRES-eszközök, gördeszka, hinta, ejtőernyő.

8. TEHETSÉG KIBONTAKOZTATÁSA ÉRDEKÉBEN VÉGZETT TEVÉKENYSÉG

Tehetségesnek azok tekinthetők, akik kiváló adottságaik alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén.

8. 1. A tehetséggondozás célja

Megteremteni a lehetőségét a gyermeki tehetség kibontakozásának, ezáltal segíteni személyisége optimális fejlődését.

8. 2. Feladata

- Minden gyermek egyéni képességstruktúrájából az erős oldal megtalálása (legjobb, legügyesebb, legkiemelkedőbb)
- A tehetségígéretes gyermekek azonosítása,
- Speciális területek fejlesztése a megmutatkozó tehetségcsíra függvényében:
- gyermekek zenei képességének fejlesztése,
- logikus gondolkodás fejlesztése, matematikai, logikai képesség, absztrakció, memória, információ feldolgozás,
- a mozgáskultúra fejlesztése,
- nyelvi képzés fejlesztése,
- vizuális – téri észlelés alakítása,
- szociális – interperszonális kapcsolatok /egy nevezőre jut, egyezkedik, ötleteket elfogad /, együttműködés fejlesztése.
- komplex fejlesztése,

8.3. A tehetséggondozás elemei

8.3.1. A tehetségígéretet mutató gyermekek azonosítása

Korán megmutatkozó képességek:

- általános intellektuális képességek,
- átlagon felüli kognitív képességek,
- átlagot meghaladó képességek speciális területeken zenei, matematikai, mozgás, szociális viselkedés
- kreatív megnyilvánulások

Kiválasztás elvei:

- A gyermek megfigyelésen alapuló megismerésére épül.
- Folyamatos, többlépcsős, több szempontú tevékenység felajánlása,
- Tehetséggondozás (tevékenység) közben kiválóan megmutatkozik a tehetség.
- Az objektivitás érdekében a nevelésben közreműködő szakemberek és felnőttek (fejlesztőpedagógus, logopédus, óvodavezető, dajka), fordítsanak gondot a szülők véleményének, tapasztalatainak megismerésére.
- Szükség szerint pszichológus által végzett tehetségszűrés.

Eszközei

- A gyermekek fejlődési lapján rögzített megfigyelések felhasználása.

- Az óvodapedagógus megfigyelése **tulajdonságlista** alapján, és komplex helyzetekben.
- Az óvodában alkalmazott **egyéb mérések**, szűrések eredményeinek felhasználása, pl. MSSST szűrés.
- Szülők véleménye szóban, vagy írásban

A tehetséget mutató gyerekekről **tehetségprofil** készül.

Tehetségterkép.

8.3.2. Tehetséggondozás, gazdagítás

Óvodai csoportban:

- zenei, matematikai, logikai, képzőművészeti, szociális területen a tehetséget mutató gyermek számára, akiben legalább három tehetség összetevő megvan, annak egyéni fejlesztési terv készítése,
- szabadjáték biztosítása
- tapasztalatszerzéshez sokféle lehetőség nyújtása
- kreativitás fejlesztése,
- önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek kibontakoztatása,
- meleg, elfogadó légkör, énkép erősítése
- élményszerző programok szervezése

Dokumentáció:

a tehetséggondozás tervezése, tapasztalatok rögzítése a gyermek egyéni lapján

- a napi tevékenységek differenciált tervezése,
- a gyermek szociális érzékenységének a fejlesztése,
- általános és speciális képességek

8.3.3. Műhelyek: csoportközi szervezéssel

Időkeret: havi rendszeresség

- a gyermek érdeklődése, az óvodapedagógus ajánlására, valamint a szülői kérés alapján (rugalmasság) kerülhetnek be a gyermekek
- programszerű, tervezett komplex fejlesztés megvalósítása,
- speciális kiemelkedő képességek kibontakozására teret biztosítani,
- elmélyült tevékenységre, felfedezésre, a kreativitás kibontakozására lehetőséget adni,

A tehetséggondozó műhely dokumentációja:

A műhelyek tartalmi eszközeit, gyakoriságát a munkaterv tartalmazza.

- A terveket területenként dokumentáljuk, amitől igény szerint el lehet térni.
- A témákhoz kapcsolódó tevékenységeket rugalmasan kezeljük,
- jelenléti ív (kik vettek részt aznap a tevékenységben),
- haladási napló: dátum, tevékenység, feljegyzések,
- feljegyzés a gyermekek fejlődéséről.

A műhelyvezetők a tapasztalataikat rendszeresen megosztják a többi pedagógussal.
A terveket a vállalt terület kidolgozását a műhelynapló tartalmazza.

8.3.4. Egyéb élményszerző, gazdagító programok beillesztése

- kirándulások, séták tapasztalatszerzési, megfigyelési feladattal,
- hangverseny és színházlátogatások stb.
- a gyermek érdeklődésének függvényében kiegészítő foglalkozások délutánonként: néptánc, sakk és zené ovis torna

Nevelési alapelvek:

- A szabad játék fejlesztő hatásának előtérbe helyezése,
- A gyermek mindenekfelett álló érdekének biztosítása.
- Egymás kompetenciájának és felelősségének tiszteletbe tartása.
- Teljesítményre koncentráció helyett az én- tudat fejlesztése.
- Önértékelés alakítása.
- Öröm, a motiváció fenntartása lényeges.
- Kompetenciafejlesztés előtérbe helyezése.
- Kooperatív tevékenységre készítető feladatok felkínálása, szervezése.
- Kiemelt figyelem a kreativitás kibontakoztatása lehetőségeire.
- Esélyegyenlőség szem előtt tartása.
- Együttműködés fontosságának elfogadtatása a gyermekkel kapcsolatba állókkal.

Együttműködés szakemberekkel és szülőkkel

Fejlesztőpedagógus feladatai:

- MSSST mérés alapján kimagasló részképesség vagy általános képesség rögzítése,
- csoportban vagy egyénenként foglalkozik a tehetségcsírákat mutató gyermekekkel,
- kapcsolódik a csoportban folyó munkához, témához,
- szisztematikusan átgondolva fejleszt (erős-gyenge oldal, szociális kompetencia, mozgás),
- szervezett tevékenységeket, tapasztalatokat dokumentálja,
- megfigyeléseit megosztja az óvodapedagógussal, szülővel.

Pszichológus tevékenysége:

- pszichológiai tesztek felvétele kimagasló képességeket mutató gyermekek esetében,
- folyamatos konzultációra törekszik a gyermeket nevelőkkel.

A szülőkkel való kapcsolattartás, tanácsadás feladatai

- Nyílt, őszinte tényfeltárás, tájékoztatás, elfogadás
- Megfelelő tapintat alkalmazása.

- A tehetséges gyermek szüleinek megnyerése.
- Tanácsadás, támogatás.
- Otthoni gazdagító programok lehetőségeinek feltárása
- A gyermek fejlődésének értékelése.
- Közös programok – igény szerint.
- Óvodán kívüli lehetőségek javaslása, speciális területek kibontakoztatása érdekében
- Iskolaválasztás segítése.
- Tehetségpontok ajánlatának figyelemmel kísérése, bekapcsolódás.

Iskolával való kapcsolat bővülése

- Tájékoztató a tehetségigéretet mutató gyermek eddigi fejlesztéséről.
- A gyermek életútjának nyomon követése.

9. ÓVODÁNK ÜNNEPEI, HAGYOMÁNYAI

Cél: Távlatok aktivizáló hatása, élményszerűség biztosítása, identitástudat alakítása.

Feladat: a felnőttek körében élő hagyományok bevitele a gyermekcsoportba. A sajátos nevelési igényű kisgyermek életének jeles napjai fejlesztik a közösséghez tartozás érzését, szociális képességei fejlődnek. A közös vendéglátások, szereplések közben fejlődik önbizalmuk.

Őszi vásár- szeptember vége- október eleje

Vásári hangulat teremtése az óvoda udvarán. Asztalokon áruljuk a portékát, amit gyermekek, óvónők készítettek. Vevő csalogató kis rigmusokat, őszi verseket, énekeket mondunk, játszunk, hogy hangulatosabb legyen a szülőkkel való együttlét.

Állatok világnapja – október 4.

Bővítjük ismereteiket az állatokról, ill. érzelmi kötődésüket fokozzuk.

Mikulás – december 6.

A szülők közül kérünk fel valakit Mikulásnak, aki a délelőtt folyamán meglátogatja a csoportokat, és átadja az ajándékokat a gyermekeknek.

A gyermekek dallal, verssel köszöntik őt.

Karácsony a gyerekeknek /december utolsó hete/

A karácsonyi készülődéskor közösen készítenek ajándékokat, díszeket. Minden nap szebb lesz a csoportszoba, boldogabban várják az ünnepet.

A karácsonyi készülődésbe a szülőket is bevonjuk. A ráhangolódást segítjük.

Az ünnep délelőttjén énekekkel, verssel köszöntjük az ünnepet és az ajándékokat birtokba vesszük.

Karácsony a felnőtteknek /szünet előtti nap estéje/

Az óvoda dolgozói műsorral lepik meg a kollegákat és a vendégeket.

Farsang /február utolsó hete /

Az év közben gyűjtött ruhákat, maszkokat, kiegészítőket a gyermekcsoport elé téve ki-ki választ kedvére való jelmezt, melyet cserélgetnek egymás között.

Az óvónők tréfás játékokat kezdeményeznek.

Nemzeti ünnep - Március 15.

A gyermekek ünneplő ruhában jönnek óvodában ezen a napon, és kokárdát viselnek.

Az óvodapedagógusok egyszerű tényeket megfogalmazva elégítik ki a gyermek ünnep iránti érdeklődését. Az óvoda előzőleg “ünnepi díszbe öltözik”.

Víz világnapja – március 22.

A kompetencia alapú programcsomag változatos tevékenységeiből tervezhetnek az óvodapedagógusok.

Húsvét

Az óvodapedagógusok változatos tojásfestési technikákkal ismertetik meg a gyermekeket az ünnep előtt.

A Húsvét utáni napon a fiúk otthonról hozott kölnivízzel meglocsolják a lányokat, valamint az óvoda nődolgozóit, akik ajándékkal kedveskednek nekik.

Föld napja /április 22./

A kompetencia alapú programcsomag változatos tevékenységi kínálatát figyelembe véve tervezhetnek az óvodapedagógusok.

Anyák napja /május első hete/

A gyermekek ajándékot készítenek erre az alkalomra. Az anyák napi köszöntést, az óvodapedagógusok a gyermekek ráhangoltságát figyelembe véve különböző módon alakíthatják ki.

Évzáró / május utolsó hete /

A nagycsoportosok búcsúzásuk alkalmából rövid ízelítőt adnak a tanultakból.

Az aktív szülőknek megköszönjük támogató közreműködésüket.

Gyermeknap

Szabadtéri játékokat szervezünk részükre. Az óvoda valamivel mindig kedveskedik a gyermekeknek. Lehetőségeinkhez mérten kirándulást szervezünk.

Csoport hagyományok alakítása: születés- és névnap megünneplése az óvodapedagógusok, dajkák, pedagógiai asszisztens, gyermekek és szülők együttgondolkodásának az eredménye.

A dolgozók által ápolta hagyományok:

Az év során aktuálissá váló évfordulókat a dolgozók zsúr- délutánnal egybekötve ünneplik. .

A karácsonyt az alkalmazotti kör együtt ünnepli.

10. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI**10. 1. Kapcsolataink rendszere**

FENTARTÓ		SZERVEZETEK
ÓVODA		
SEGÍTŐK	KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK	Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata, Zöld Óvodák
	Könyvtár, Múzeum	
BÁRKA Szociális és Gyermekjóléti Központ	TÁRSINTÉZMÉNYEK	KLIK
Orvos, Védőnő	Bölcsőde, Óvoda	X. Kerület Tankerületi Igazgató
Logopédus		PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT
		Nevelési Tanácsadó
		Pszichológus
		Gyógypedagógus
		ISKOLÁK
Országos Szakértői Bizottság		PEDAGÓGIAI SZOLGÁLTATÓ
CSALÁD		
Civil szervezetek Közhasznú szervezetek Alapítványok		

10. 2. Családdal való kapcsolat

Cél: Partnerkapcsolat kialakítása, működtetése az együttnevelés érdekében. Folyamatos kommunikáció, segítő szerepkör betöltése mellett egymás nevelési gyakorlatának támogatása, életmód, nevelési attitűdformálás.

A családdal partnerkapcsolatot igyekszünk kialakítani. Az óvoda az első olyan közösség, ahol a gyermek a családon kívül szocializálódik. Ismerkedési lehetőséget biztosítunk más szülőtársakkal.

Célkitűzéseinket segítő óvodapedagógusi feladatok:

- Az óvodapedagógus teremtsen nyitott légkört, hogy a szülő előzetes egyeztetés alapján belátogathasson az óvodai csoportba szemlélőként, tevékenykedőként.
- Fogadja el a család kezdeményezéseit, ami a változatos cselekedtetésre, ismeret, ill. élménynyújtásra vonatkoznak.
- Igyekezzen megismerni a családra jellemző légkört, és azokat a hatásokat, amik a gyermek fejlődését befolyásolják.
- Törekedjen a szülő bizalmának elnyerésére: humánus törődéssel, szeretetteljes foglalkozással, a gyermek biztonságérzetének megteremtésével.
- Érje el, hogy a szülők ismerjék a gyermek életkori sajátosságait, építsenek rá a nevelésben.
- Az SNI-s gyermek esetében nyújtsanak segítő kezet a problémák megoldásában.
- Érje el, hogy a szülők pozitívan értékeljék gyermekük másságát.
- Törekedjen:
 - helyes életmód, életvezetési ismeretek elméleti, gyakorlati bemutatására,
 - egészségvédő, - megőrző szemlélet átadására,
 - gyermeki ösztönök megismertetésére, ezek fejlesztés szolgálatába állítására,
 - magatartászavarok eredetének kiderítésére, megoldások módjaira,
 - a gyermeki képességek szülő által biztosított tevékenységeken keresztül kibontakoztatására, sokoldalú fejlesztésére. Keltse fel a szülő érdeklődését az óvoda célkitűzései iránt. Mutasson rá, hogy mit tud tenni a szülő.
 - Törekedjen a szülő felelősségének tudatosítására, a negatív nevelő hatások mérséklésére. A gyermek jó tulajdonságainak felismertetésével, megerősítésével tegye a szülőt elégedetté, aktívvá.
 - A szülő értékítéletét próbálja befolyásolni olyan tulajdonságok vonzóvá tételével, mint az udvariasság, kedvesség, szerénység, segítőkészség...
 - A szülőértekezlet témájának megbeszélésében építsen a szülők véleményére. Ennek érdekében előre közölje ezt a szülőkkel, hogy a kötetlen beszélgetés domináljon.
 - Az összejövetelek nyújtsanak lehetőséget az együttgondolkodásra.
 - Szervezzen változatos tevékenységeket, hogy a szülők megismerjék egymást. Élményeket nyújtó eseményeken tegye lehetővé az óvodapedagógusok- szülők-gyermekek közösségének összekovácsolását.
 - Érje el, hogy a szülők az óvoda egyes rendezvényein, ill. azok előkészületein aktívan vegyenek részt.
 - Célkitűzések ismeretében a szülők tegyenek javaslatot a távlatok, örömteli események ütemezésére, ezek lebonyolítására.

- Kísérje figyelemmel a család érdeklődési körét: ki mit tart érdemesnek megmutatni, megtanítani a gyermeknek.
- Családlátogatáson (szükséges esetben) tájékozódjon:
 - a gyermek napirendjéről, a nyugodt játék feltételeiről,
 - a család nevelési módszereiről,
 - a gyermek egészségi állapotáról,
 - szokásairól,
 - szükségleteiről,
 - a fejlődés esetleges rendellenességeiről,
 - a gyermek edzettségéről,
 - a gyermek családtagjaihoz fűződő viszonyáról, baráti kapcsolatairól,
 - önállósági törekvéseiről.
- A gyermek egyéni jellemzőinek ismeretében ajánlhat az óvodapedagógus szabadidős elfoglaltságot, tanfolyamot.
- Az óvodapedagógus a gyermek érdekében a szülővel folyamatos, differenciált együttműködést valósítson meg, különösen az SNI-s gyermekek esetében, míg a probléma igényli. Az összehangolt feladatokat **együtt** igyekezzenek megvalósítani.
- Az óvodapedagógus legyen hiteles. Adjon a gyermekről konkrét elemzést. Megfigyelései eredményeiről a szülő kérésére nyújtson tájékoztatást.
- Igyekezzen elérni, hogy a gyermek energiája ne legyen visszaszorítva, hanem más irányba terelhetővé váljon.
- Teremtsen oldott, nyitott légkört.
- A gyermek óvodába lépését előzze meg egy kölcsönös ismerkedés: ez lehet játszóház, családlátogatás.

Az együttműködés elveként szeretnénk elfogadtatni:

- Kölcsönös bizalom jellemezze az óvónő-szülő kapcsolatát.
- Az óvoda dolgozói és a szülők tiszteletteljesen, segítőkészen közeledjenek egymáshoz, különös tekintettel az SNI-s gyermek szüleire.
- A gyermek tiszteletének elve érvényesüljön a nevelők tevékenységében.
- Minden döntést a gyermek-centrikusság vezéreljen.
- A szülő gyermeke ismeretében válasszon a beszoktatási formák közül.
- Az óvodapedagógus az első napok tapasztalatait részletesen beszélje meg a szülővel, és együtt keressék a zökkenőmentes beszoktatás lehetőségét.

- Az óvodapedagógus ne hozza kényelmetlen helyzetbe a szülőt egyetlen téma kapcsán se. Feltételezze, – ami igaz is – hogy a szülő a gyermekének a legjobbat akarja.
- Az óvodapedagógus a szülő őszinte megnyilatkozásait a gyermek érdekében kamatoztassa.
- Kapcsolattartásra szakítsanak időt. A téma függvényében határozzák meg ennek a helyét.
- A meggyőző munkában a gyakorlaté legyen a főszerep. Az óvodapedagógus találjon alkalmat arra, hogy nevelési módszereit láthassák, és a szülő bánásmódja is megmutatkozhasson.
- Találkozási alkalmat óvodapedagógus és szülő egyaránt kezdeményezhet.
- A tanfolyamok tartalmát a nevelési cél és a szülők igényei együttesen befolyásolják.
- Érték el, hogy a nevelés tudatos, a nevelő kiszámítható legyen.
- Kölcsönösen tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a hiányzásokat a minimálisra csökkentsék.

A szülő – gyermek - óvodapedagógus együtt-tevékenységének pozitív hatásai:

- a szülők jobban megismerik a gyermek konkrét tulajdonságait az óvoda sokrétű tevékenysége által,
- konkrét nevelési feladatok fogalmazódnak meg, amikor a többi gyermek viszonylatában látják gyermekük megnyilvánulásait,
- közvetlenül érzékelik a családi légkört, az óvodapedagógus nevelési attitűdjét,
- a szülők visszajelzései közvetlenül alakítják a gyermekkel való bánásmódot, különös tekintettel az SNI-s gyermekekre,
- kölcsönösen ízlést formálunk,
- tanulhatunk egymástól.

A kapcsolattartás formái:

Szülői értekezlet, fogadó óra, családlátogatás, alapítvány működtetése, a költségvetés megbeszélése.

Munkahely, nevezetességek látogatása, kirándulás, túra, munka- és játszódélután, hagyományápolás, növény- és állatgondozás, programokra kísérés, bográcsozás, udvarrendezés.

Továbbfejlesztés lehetőségei, tartalma

Faliújság cikkeit szülő is írhatja: megfogalmazhatja viszonyulásait, tapasztalatait. **Élhet egyetértési jogával** a megfelelő fórumokon. Éves rendszerességgel a **kérdőíves elégedettség-, és igényjelzéseivel**, programjavaslataival alakíthatja a tartalmi munkát, a szülő- gyermek-óvodapedagógus kapcsolatot.

Részt vehet a barkácsolás, bábozás, babázás eszközkészletének bővítésében, jelmezkészítésben, sportokkal való ismerkedésben, közös tornában, vetélkedésben.

Tervezési, szervezési feladatok

- Az éves munkaterv ismeretében éves SZSZ. terv megírása, elfogadása.
- Házirend megírása, elfogadása.
- A csoport programtervének összeállítása: havi találkozások tartalmát egyeztetjük a szülőkkel.
- Faliújság kiírások, a szülők időbeni tájékoztatása.
- A kérdőíves felmérések eredményét, az intézkedési tervet tájékoztatásul kifüggesztjük.
- Az alapítvány kiadásait, bevételeit tájékoztatás céljából félévenként kimutatjuk.

10.2.1. Beszoktatás

A beszoktatás döntően befolyásolja a gyermek további életét, ezért a szülőkkel szorosan együttműködve, elfogadással, megértéssel fordulunk a gyerekek felé.

Elvei:

- A beszoktatás formáját, időtartamát, egyezteti az óvodapedagógus a szülővel a gyermek érdekeit figyelembe véve.
- Fokozatosan növeljük azt az időt, amit a szülőtől távol tölt a gyermek.
- A gyermek magával hozhatja otthona kis darabját az óvodába.
- Fokozatosan kapcsolódhat be az óvodai tevékenységekbe, megengedett az ismerkedés, szemlélődés. Bizalmi légkört alakítunk ki a gyermekkel, aminek alapja a kölcsönös megismerés.
- Fokozottabban toleráljuk a másságot, empátiás, segítő készségünket aktivizáljuk.
- Nem hagyjuk, hogy a gyermek kétségbe essen, telefonon felhívjuk hozzátartozóit, ha elkeseredik.
- Akivel a gyermek szimpatizál, annak közelségét biztosítjuk.
- A kezdeti időszakban gyakoribb a kommunikáció a gyermeket nevelők között.
- Mindig csak egy gyermek érkezzen, hogy kellő figyelmet kapjon az első napokban.
- SNI-s gyermekek szülei tájékoztassák az óvodapedagógusokat gyermekük szokásairól, eltérő igényeiről. Ezután tudják kialakítani a gyermek beilleszkedését segítő szokás-, szabályrendszert.

Folyamata:

- A gyermekek az óvoda nyílt napján szüleikkel ellátogatnak az óvodába.
- Beiratkozáskor megismerik az óvodapedagógusokat és a csoportot, ahová járni fognak. Ismertetőnk nevelési törekvéseinket tartalmazza. Házirendet kap minden beiratkozó.

- A 0. szülőértekezleten a szülők kérdéseket tehetnek fel a házirenddel kapcsolatban. Az óvodapedagógus ismerteti a gyermek egy napját, és olyan szokásokról hallhatnak, amik a továbbiakban a gyermek lelki felkészítését segíti elő.
- Szükség esetén a családlátogatás megelőzi a gyermek érkezését: otthoni, ismert környezetben oldottabb a nevelőkkel való ismerkedés.
- A nyílt héten szívesen vesszük, ha a szülő belátogat gyermekével óvodánk udvarában játszani a többi gyermekkel.
- Az óvodába érkezéskor a szülő a gyermeki igények figyelembe vételével maradhat a gyermeke mellett, ameddig oldódik a gyermek feszültsége, és a gyermek el tud válni.

Ideje: 2-3 hónap.

A beszoktatás eltelté után -a szülővel egyeztetve- a gyermek további nevelése, fejlesztése intézményünkben folytatódik, vagy a pedagógus kezdeményezésére, és a szülő jóváhagyásával történik a Szakértői Bizottság megkeresése felülvizsgálat kérése a gyermek elhelyezését illetően.

10.2.2. Alapítvány működtetése

Az óvodai dolgozók által létrehozott, a szülők anyagi támogatásával működtetett "Éljünk Egészségesebben Alapítvány" igyekszik több célkitűzésnek is megfelelni. A gyermekek egészséges testi fejlődéséhez, pl. tornaszerek biztosításával, kirándulások támogatásával illetve a téli időszakban a vitamin-pótlásról való gondoskodással járul hozzá. Értelmi fejlődésük szolgálatában, pl.: a kulturális programok támogatását, fejlesztő játékok vásárlását biztosítjuk.

A megvalósítás, a szakszerű működtetés a Kuratórium illetve az óvoda dolgozóinak felelőssége.

10. 3. Fenntartó

Az intézmény zökkenőmentes működésének feltételeit biztosítja. Meghatározza nyitva tartását, az intézménnyel szembeni elvárásait, fő feladatait, dönt a feltöltöttség, kihasználtság mértékéről.

Segítőket működtet konkrét feladatokkal.

Amennyiben a gyermek **speciális ellátást** igényel, a szülővel való egyeztetés után kérjük: logopédus, gyógypedagógus, gyógytornász, pszichológus, ortopéd szakorvos, stb. segítségét.

BÁRKA Kőbányai Szociális és Gyermekjóléti Központ:

Az intézmény gyermekvédelmi felelőse a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek családjának szociális gondjainak megoldása érdekében kérheti segítségüket.

Segítenek megvalósítani, hogy a gyermek környezete mentes legyen azoktól a körülményektől, amelyek fejlődésüket hátrányosan befolyásolhatják.

Orvos, védőnő:

A gyermekek testi fejlődését kísérik figyelemmel. Az érzékszervek épségét műszeres vizsgálattal állapítják meg. Szakrendelésre utalják be a rászorultakat, amit mi továbbítunk a szülők felé. A fogászati szűrés évi két alkalommal folyik, és a prevenciót szolgálja. A gyermek egészségi állapotát mindenkor folyamatosan figyelemmel kísérjük.

Logopédus:

Évi egy alkalommal vizsgálati módszerei segítségével szűri a gyerekeket. Beszédhibát, dislexia-veszélyeztetettséget állapít meg. Nagycsoportban és a középső csoportban korrekciót valósít meg. Rendszeresen tájékoztatja az óvodapedagógust a gyermek aktuális beszédállapotáról. Az óvodapedagógus és a szülők beszédképesség-fejlesztő munkáját is irányítja, tanácsokkal segíti.

KLIK X. kerület Tankerületi Igazgatósága
Pedagógiai Szolgáltató Központ:

A szakmai munka irányítására, összefogására hivatott. Egymás munkájának megismerésén, a továbbképzések, szakmai összejövetelek szervezésén keresztül a szakmai fejlődést segíti elő. Szaktanácsadó tudását, ötleteit megosztó, a lehetőségeket ismerő, az intézmény fejlődését előremozdító szakember.

Pedagógiai Szakszolgálat:

Képességfejlesztést, neveltségi szintfelméréseket végez, segíti a gyermek lelki fejlődését személyiségzavarok esetén. Kezdeményezi Szakértői Bizottság felkérését fogyatékos gyermekek további nevelésének, fejlesztésének megállapításához.

Kollektívája a beilleszkedési, magatartás zavaros gyermek a viselkedésrendezésében, tanulási zavarok korrekciójában nyújt segítséget. Pedagógiai és pszichológiai tartalmú szakvéleményük segíti a megismerő funkciók és a viselkedés rendellenességével küzdő gyermekek integrált nevelését. Vizsgálják a feltételek meglétét, a fejlesztés megvalósulását. Utazó gyógypedagógus irányítja az autista gyermek szakszerű ellátását.

Pszichológus: A gyermekek egészséges lelki fejlődését hivatott elősegíteni, az óvodapedagógusok kompetenciáját meghaladó esetekben. A pszichológus hálózat működtetésével a pedagógusok szaktanácsadását is megvalósítják.

Gyógypedagógus: A sajátos nevelési igényű gyermekek optimális fejlődésének biztosításához a Pedagógiai Szakszolgálat biztosítja a gyógypedagógus segítő jelenlétét. A gyermekek szakvéleménye alapján alakítja ki, ill. határozza meg a gyermek egyéni fejlesztését.

10. 4. Országos Szakértői Bizottság

Az óvoda és a Nevelési Tanácsadó kérése alapján szakvéleményt készít, amelyben feltárja a gyermek aktuális fejlettségét, képességei szintjét. A részképeség hiányok megszüntetésére javaslatot, útmutatást tesz. Előírja a foglalkoztatás gyakoriságát, és az erre legmegfelelőbb képesítésű személyt, majd a felülvizsgálat időpontját. Ennek számontartása, és időpont kérése az óvodavezető feladata.

10. 5. Közművelődési intézmények

A közművelődési intézmények, a gyermeki élet színesebbé, változatosabbá tételével segítik munkánkat. Nevelési törekvéseinket elősegítő programajánlatuk támasz a kultúraátadás folyamatában

Igényesen válogatunk a felkínált lehetőségekből. Időpontjának meghatározásánál az dönt, hogy mindig legyen távlat, amit a gyermek vár, ezáltal az ünnepi hangulatot kívánjuk fokozni.

Az ilyen jellegű rendezvények a kiscsoportosok miatt többnyire az intézmény falain belül zajlanak, de a nagyobb csoportoknál az utazás már nem gond, sőt inkább öröm. Könyvtárakat, múzeumokat szívesen látogatunk.

A programok összeállításánál a művészetek sokféleségét igyekszünk érzékeltetni. A népzene megszerettetését rendszeres "kedvformálási", utánzási alkalmak megszervezésén keresztül igyekszünk megvalósítani.

10. 6. Társintézmények, szervezetek

A bölcsődével és az iskolával való együttműködésnek a gyermek zökkenőmentes beilleszkedésének elősegítése a célja. Ennek érdekében az óvoda az átmenetet, megkönnyítő lépéseket tesz.

Bölcsőde: A gyermek előéletének megismerése érdekében vesszük fel a kapcsolatot a gondozónőkkel. A zökkenőmentes átmenetet segíti, ha konzultálunk a gyermek szokásairól az egyéni bánásmód alkalmazásának, megvalósításának érdekében.

Iskolai életre való átmenet biztosítása

Iskolai életre készít fel minden olyan tevékenység, amiben a gyermek az óvodás évek alatt részt vesz.

A gyermek fejlődését figyelemmel kísérik az óvodapedagógusok, különös tekintettel a tanulási képességek alakulására. Félévenként értékelik a gyermek értelmi, beszéd, hallás, látás, mozgásfejlődés eredményeit. Adminisztrálják a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat. Iskolai beíratás előtt fogadóórán az óvodapedagógus, a fejlesztőpedagógus és a szülő megbeszéli, hogy a 6 éves gyermek alkalmas –e az iskolai élet megkezdésére. Vitás esetekben Szakértői Bizottság vizsgálata után születik meg a döntés, hogy a gyermek mikor és hol kezdi meg iskolai tanulmányait.

Feladatok az átmenet megkönnyítése érdekében:

- A kompetencia alapú óvodai programcsomag gyakorlati programelemeinek alkalmazásának lehetősége.
- Szakmai együttműködés kezdeményezése a tanítókkal a nevelés folyamatosságának biztosításáért.
- Tanítók fogadása az óvoda gyakorlatának, nevelési törekvéseinek megismertetése érdekében.
- Hospitálás iskolai tanórákon.
- A gyermekek előkészítése az iskolai látogatásra.
- A gyermekek meglátogatása az iskolában
- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntéshozatal az egyes gyermek iskolai alkalmasságáról.
- Információs segítségnyújtás a szülőknek az iskolára való alkalmasságról.

Folyamatosan egyeztetjük elképzeléseinket, fejlesztési céljainkat.

Visszajelzést várunk a gyermekek képességeinek fejlődéséről, az iskolai életmódhoz való alkalmazkodásáról.

A Szervátiusz Jenő Általános Iskola a kezdeményezését a felvett gyermekek intézménnyel való ismerkedésére vonatkozóan támogatjuk.

Az óvoda az átmenetet megkönnyítése, az alkalmazkodás elősegítése érdekében Porkolábné Balogh Katalin pszichológus által kidolgozott **Követő vizsgálatot kéri** az elsős tanító nénytől visszajelzésként. Fél év elteltével küldenek jellemzést a gyermekek képességeiről, szociális magatartásáról, tanuláshoz való viszonyáról. Elemezzük, a tapasztalatokat, általános nevelési elveket fogalmazzuk meg, a következő év tervezésénél figyelembe vesszük, hogy a zökkenőmentes beilleszkedést, a tanuláshoz való pozitív viszonyulást elősegítsük.

A kapcsolattartást TÁMOP 3. 1. 4.-08-2009-0007 kompetencia alapú nevelés és oktatás bevezetése pályázati programban megfogalmazottak szerint tartjuk.

Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata:

a szervezet munkájában rendszeresen részt veszünk. egészség védő programokat szervezünk. Ilyen a téli hónapok vitaminpótlása, a túra programok, az állóképességet, erőt növelő kezdeményezések hagyományá válása aktivitásunkat jelzi Egészséget védő berendezések, mozgáskészséget fejlesztő tornaszerek, sportszerek, a HACCP követelményeinek teljesítése, a környezet higiénijának növelése egészségesebb nemzedék felnövekedését támogatja.

Kapcsolattartás a hasonló programmal, működő óvodákkal: rendszeres tapasztalatcserére ad alkalmat.

Zöld óvodai tartalmak folyamatos bővítésére törekszünk.

10. 7. Civil szervezetek, Közhasznú szervezetek:

Az általuk kiírt pályázatok elnyerése révén óvodánk eszköz-készletét bővítjük. A pályázatban felvállaltak teljesítése révén a gyermekek testi-lelki egészségnevelést valósítjuk meg.

11. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK, GYERMEK-, ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI FELADATOK

Cél: A gyermeki jogok érvényesítése az 1997. XXXI. évi Gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény értelmében, valamennyi gyermek számára. A veszélyeztető tényezők, korai felismerése, hatékony kezelése az intézmény által rendelkezésre álló eszközökkel, valamint az intézményen kívüli együttműködő partnerekkel. Szülői kötelességek, a gyermekek mindenekfelett álló érdekének biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítsa a gyermek fejlődéséhez szükséges feltételeket.
- Alakítson ki nevelőpartneri viszonyt a szülőkkel.

Törekedjen a család

- egészségügyi, morális szokásainak megismerésére. Biztosítsa ismereteik ilyen irányú gazdagítását.
- Tegye lehetővé, hogy a szülő megkeresse egyéni problémáival.
- Szűrje ki azokat a tényezőket, amik hátráltatják a gyermek személyiségfejlődését.
- Kövesse a gyermek életének alakulását, tegyen meg mindent a gyermek helyzetének javítására.
- Amiben nem tud segíteni, jelezze a veszélyeztető tényezőket az óvodavezetőnek, a gyermekvédelmi felelősnek. Együtt keressenek megoldást.
- Egyéni bánásmód alkalmazásával segítse a gyermeket a felzárkóztatásban, tőle telhetően kompenzálja a hiányosságokat. Kompetenciáját meghaladó esetekben javasolja szakintézmények bevonását a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődése érdekében.
- A nevelőmunkában közreműködő szakemberekkel folyamatos kapcsolattartást, együttnevelést valósítson meg.
- A gyermekek részére az egészségük, és testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket adja át, és ezek, elsajátításáról győződjön meg. Amennyiben a gyermek balesetet szenved, vagy ennek lehetősége fenn áll akkor a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Gyermek helyzetével ismerkedés, problémák feltárása, a fejlődést veszélyeztető tényezők súlyosságának mérlegelése.

- Óvodavezető tájékoztatása.
- Szervezze meg megfelelő ellátásukat, a veszélyeztető tényezők kiküszöbölését.
- Kapcsolatfelvétel **javaslata** BÁRKA Kőbányai Szociális és Gyermekjóléti központtal, gyámügyi hatósággal, Pedagógiai szakszolgálattal, Gyermekorvossal, Védőnővel, Átmeneti Otthonnal.
- Az intézményben a jogellenes elkülönítés valamennyi formájának kialakulását, fenntartását megakadályozza.
- Szükség esetén részt vesz a családlátogatáson.
- Figyelemmel kíséri a jogszabályi változásokat, ezekre hívja fel munkatársai figyelmét.
- Folyamatos kapcsolatot tart a szakszolgáltató intézményekkel, hogy tájékozott legyen a családok érdekében tett intézkedésekről. A családok anyagi helyzetének megfelelően javasolja, és segítse elő a különböző támogatásokhoz jutást.
- Gyűjtse és terjessze az ismertető kiadványokat.
- Tájékozódjon a korszerű egészségvédő és életvezetési módszerekről, eljárásokról.
- A gyermekvédelemmel kapcsolatos információit ossza meg kollegáival.

Óvodavezető feladatai:

- A gyermekvédelmi törvényt minden dolgozó számára hozzáférhetővé teszi, ill. a jogszabályi változásokat közli.
- Nevelőmunka során biztosítsa a semlegességet vallási és világnézeti kérdésekben.
- A gyermekvédelmi felelős nevét, fogadóóráját minden faliújságon közli.
- Figyelemmel kíséri a rendszeres óvodalátogatást. Kötelező foglalkozások alól történő felmentés a gyermek érdekeinek megfelelően végzi.
- Megfelelő szakmai háttérrel nyújt a sajátos nevelési igényű gyermekek számára.
- Szülőknek lehetőséget biztosít, hogy az óvoda szolgáltatásaival kapcsolatban elmondhassák véleményüket, ill. javaslatot tehessenek.
- Intézkedésekkel, felvételek biztosításával, rendszeres óvodába járásra késztetéssel segíti, hogy a gyermeket korának megfelelő fejlesztő hatások érhessek.
- Számon tartja a gyermekkel kapcsolatos intézkedéseket.
- Értesíti a jegyzőt a gyermek rászorultságáról, ill. tájékoztatja a szülőt, hogy hova fordulhat segítségért.
- Felveszi a kapcsolatot a gyermek lakóhelye (ill. tartózkodási helye) szerint illetékes jegyzővel, szükség esetén jelezve azt, hogy a támogatás természetbeni ellátás formájában lenne célszerű nyújtani.
- Szükség esetén kapcsolatot tart BÁRKA Gyermekjóléti és Szociális szolgálattal, Gyámhatósággal, Pedagógiai Szakszolgálattal, gyermekorvossal, védőnővel.
- Működteti a biztonságos óvoda programot.

Sikerkritériumok

- Az óvoda és a család értékrendjének közelítése egymáshoz.
- A két szintér nevelése egymást kiegészíti, támogatja.
- Megalapozott szokás- szabályrendszer, a gyermek érdekeihez igazodó napirend a gyermek kiegyensúlyozottságát eredményezi.
- A gyermek biztonságát, érzelmi, értelmi fejlődését károsan befolyásoló tényezők mérséklődnek.
- A család és az óvodapedagógusok kapcsolattartása javul.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

CSUPA CSODA ÓVODA
1101 Bp. Kőbányai út 38. sz.**Záradék**

A módosított és egybeszerkesztett Gyermekléptekkel c. pedagógiai program, amelyet a nevelőtestület rendkívüli értekezlet keretében, az Óvodaszék, és a szülői szervezet 2013. augusztus 29.-én fogadott el, az Óvodavezető jóváhagyta és a Fenntartó egyetértése után határozatlan ideig érvényes. Felülvizsgálata 5 évenként szükséges. A 2013/5. számú határozat mellékelve.
Budapest, 2013. augusztus 29.

Ilona Vágner
Kasperkieviczné Vágner Ilona
Óvodavezető

A pedagógiai program nyilvánossá tétele kötelező. Mindenki számára hozzáférhető helyen a nevelőtestületi szobában található, az óvodavezetővel való előzetes egyeztetés után az óvoda nyitvatartási idejében bármikor elolvasható.

A szülők tájékoztatása az óvodai beiratkozáskor nyomtatott kiadvány formájában egyénileg, és az úgynevezett 0. szülőértekezleten szervezett formában történik.

Kőbányai Csupa Csoda Óvoda
1101 Budapest, Kőbányai út 38.

I.
Iksz: 150-III/2013.08.30

JEGYZŐKÖNYV

Készült 2013. augusztus 29. megtartott nevelőtestületi értekezleten a Kőbányai Csupa Csoda Óvodában.

Jelen vannak a nevelőtestület tagjai.

Napirendi pont:

1. A Pedagógiai program módosítása a Nemzeti köznevelési törvénynek, az Óvodai nevelés országos alapprogramja változásainak megfelelően.

Toldi Tímea intézményvezető-helyettes ismertette a módosítást és a véglegesített változatot.

A nevelőtestület a pedagógiai programot egyhangúlag elfogadta.

Ez a nevelőtestület 2013 / 5. számú határozata.

M. Varga Mária
.....

M. Varga Mária
.....

Bari Gabriella
.....

M. Varga Mária
.....

Spacs Ferencné
.....

Toldi Tímea
.....

Juhász Irén
.....

M. Varga Mária
.....

M. Varga Mária
.....

.....

Kőbányai Csupa Csoda Óvoda
1101 Budapest, kőbányai út 38.

I.
Iksz: 150-III/2013.08.29.

JEGYZŐKÖNYV

Készült 2013. augusztus 29. megtartott Óvodaszék és Szülői szervezet értekezleten a Kőbányai Csupa Csoda Óvodában.

Jelen vannak a Óvodaszék és a Szülői szervezet tagjai.

Jelenléti ív mellékelve.

Napirendi pont:

1. Pedagógiai program módosítása a Nemzeti köznevelési törvénynek, az Óvodai nevelés országos alapprogramja értelmében.

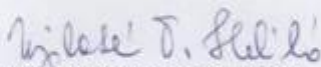
Nyilasné Tarlósi Ildikó ismertette a módosítást.

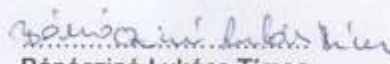
Az Óvodaszék és a Szülői szervezet véleményét nyilvánította:

Pintér Mónika: -Nagy örömmel fogadjuk, hogy az óvodának önálló pszichológusa lesz, reméljük a gyermekek lelki egészségének támogatásában nagy segítségünkre lesz.

Szőke Hajnalka: -Megnyugtató érzés, hogy a pedagógus asszisztens személyében nagyobb biztonságban láthatjuk a gyermekeinket a külső programok alkalmával.

Az Óvodaszék és a Szülői szervezet a Pedagógiai programot egyhangúan elfogadta.

.....
Nyilasné Tarlósi Ildikó
Óvodaszék elnöke

.....
Bánócziné Lukács Tímea
Óvodaszék tagja

.....
Ésik Ágnes
Szülői szervezet tagja

Kőbányai Csupa Csoda Óvoda
1101 Budapest, Kőbányai út 38.

JELLENLÉTI ÍV

Készült 2013. augusztus 29 – én az Óvodaszék és a Szülői szervezet
összejövetelén.

- Bánó Zsuzsanna Kulcsár Katalin
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...
11. ...
12. ...
13. ...

Bibliográfia

1. Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan
2. Hermann Alice: A gyermekben érlelődik a jövő
3. Szent-Györgyi Albert
4. Noszlopy László: Emberismeret, embergyerekekkel való bánás
5. Freud
6. Kodály Zoltán

Felhasznált irodalom

Komplex Prevenációs Óvodai Program

SuliNova: Inkluzív nevelés Ajánlások sajátos nevelési igényű gyermek kompetencia alapú fejlesztéséhez

Dr. Gósy Mária: Beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztése óvodásoknak

Baranyai Sándorné: Értük-velük

Falvay Károly: Ritmikus mozgás énekes játék

Porkolábné Balogh Katalin: Fejlesztő program a tanulási zavarok megelőzésére
Készségfejlesztő eljárások tanulási zavarral küzdő
kisiskolásoknak

Freinetvel szabadban 1992.

Egy Freinet szellemű alternatív óvodai program

Brunó Bettelheim: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek

Dr. Bábosik István: Személyiségformálás közvetett hatásokkal.

Család és óvoda nevelőpartneri program

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel

Dr. Tóthszöllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés óvodáskorban

Dr. Szél Éva: Egészségvédelmi ismeretek

Szalontai György: Vizuális nevelés

Kis Jenőné: Alternatív lehetőségek a zenepedagógiában

Nagyné Dr. Réz Ilona: Téri tájékozódás

Kósáné Ormai Vera: A mi óvodánk

Minőség az óvodában

Nagy Jenőné: Óvodatükör

Óvodai Nevelés Kompetenciaterület

Segédlet a komplex fejlesztési tervekhez

A világ befogadásának elérhetősége 8 füzet

MELLÉKLETEK

I. sz. melléklet: Alapító Okirat

II. sz. melléklet: Mozgásprogram: átvéve a Komplex prevenciós programból

III. sz. melléklet: Anamnézis

IV. sz. melléklet: Egyéni fejlettség mérőlap

V. sz. melléklet: Tehetségazonosító szempontsor

I.sz. melléklet

Nyilvántartási szám: K/18472/8/2012/II

**MÓDOSÍTÁSOKKAL EGYSÉGES SZERKEZETBE FOGLALT
ALAPÍTÓ OKIRAT**

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a **Kőbányai Csupa Csoda Óvoda** (1101 Budapest, Kőbányai út 38.) alapító okiratát a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 9. § (4) bekezdése, az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. 8. § (1) bekezdés b) pontja, valamint nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 21. § (3) bekezdése és a 83. § (2) bekezdés a) pontja alapján a módosításokkal egységes szerkezetben az alábbiak szerint adja ki:

1. A költségvetési szerv neve:

Kőbányai Csupa Csoda Óvoda
OM azonosítója: **034419**

Székhelye:

Címe	Hrsz.
1101 Budapest, Kőbányai út 38.	38924/9

PIR száma:

679923

Adószáma:

16926817-2-42

Bankszámlaszáma:

11784009-16926817

2. Az alapítás éve:

1953

3. Közvetlen jogelőd neve, székhelye:

nincs.

4. Létrehozásáról rendelkező határozat:

X. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottsága létesítette 1972-ben,
Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete 207/1993. (II. 9.)
határozata

5. A költségvetési szerv alapítójának neve, székhelye:

X. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottsága
1102 Budapest, Pataki István tér 29.

6. A költségvetési szerv irányító szervének neve, székhelye:

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete
1102 Budapest, Szent László tér 29.
Irányítási jogkörét a Polgármesteri Hivatala útján gyakorolja.

6.1. A költségvetési szerv fenntartójának neve, székhelye:

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat
 1102 Budapest, Szent László tér 29.

7. A költségvetési szerv működési köre:

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete által jóváhagyott működési körzet, amit az alapító okirat mellélete tartalmaz.

8. A költségvetési szerv gazdálkodási besorolása:

- a) önálló jogi személy,
- b) önállóan működő költségvetési szerv,
- c) meghatározott pénzügyi-gazdálkodási feladatait Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Polgármesteri Hivatala látja el.

9. A költségvetési szerv jogszabályban meghatározott közfeladata:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján óvodai nevelés, ellátás.

Az intézmény szakágazati megnevezése és besorolása:

Óvodai nevelés – 851020

10. Alaptevékenységek szakfeladatrendi megnevezése és besorolása:

Óvodai intézményi étkeztetés	562912
Munkahelyi étkeztetés	562917
Egyéb vendéglátás	562920
Nem lakóingatlan bérbeadása, üzemeltetése	680002
Építményüzemeltetés	811000
Takarítás	812000
Zöldterület-kezelés	813000
Óvodai nevelés intézményeinek, programjainak komplex támogatása	851000
Óvodai nevelés, ellátás	851011
Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása	851012
Esélyegyenlőség elősegítését célzó általános, komplex tevékenységek és programok	890111
Az egyenlő bánásmód megvalósulását célzó általános tevékenység és programok	890112
A hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok és családok életminőségét javító programok	890114
Speciális tehetséggondozó programok hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok részére	890115

A költségvetési szerv vállalkozási tevékenységet nem folytat.

Az alaptevékenység szöveges meghatározása:

- a) nevelési feladatok ellátása a gyermekek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig, legalább napi 4 óra biztosítása az ötödik életévét betöltött gyermekek számára a nevelési év kezdő napjától.

- b) a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások biztosítása, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a nevelési program végrehajtása során együttműködés más nevelési-oktatási intézményekkel,
- d) speciális tehetséggondozó programokat szervezhet hátrányos helyzetű gyermekek részére,
- e) tehetségpontként működhet,
- f) az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján integráltan nevelhető-oktatható autista, és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása,
- g) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása a szakértői bizottság véleménye alapján.

11. Az intézmény típusa:

óvoda

11.1. Nemzeti, etnikai, kisebbségi és más feladatai:

nincs

11.2. Tagintézménye:

nincs

11.3. Maximális gyermek létszám:

100 fő

11.4. Tagozat:

nincs

11.5. Csoportok száma:

4

12. A feladatellátást szolgáló vagyon, a vagyon feletti rendelkezés joga:

Ingatlanok:

Megnevezése	Címe	Hrsz.
Kőbányai Csupa Csoda Óvoda	1101 Budapest, Kőbányai út 38.	38924/9

Az intézmény a rendelkezésére álló helyiségeket a Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodás szabályairól szóló önkormányzati rendeletének megfelelően, alapfeladatainak sérelme nélkül hasznosíthatja.

A feladatok ellátásához rendelkezésre állnak az óvodában az éves leltár szerint nyilvántartott tárgyi eszközök, valamint a fenntartó által biztosított pénzeszközök és készletek. Az óvoda a rendelkezésére álló vagyontárgyakat nevelő-oktató feladatai ellátásához szabadon használhatja.

13. Vezetőjének megbízási rendje:

Az intézmény vezetőjét Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete legfeljebb öt év határozott időre bízta meg nyilvános pályázati eljárás útján.

14. Foglalkoztatottjaira vonatkozó foglalkoztatási jogviszony(ok) megjelölése:

- a) közalkalmazotti jogviszony a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény szerint,
- b) munkaviszony a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény szerint,
- c) megbízási jogviszony a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény szerint.

Záradék

1. A Kőbányai Csupa Csoda Óvoda (1101 Budapest, Kőbányai út 38.) módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratát Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a 497/2012. (XII. 13.) határozatával 2012. december 30-ai hatállyal adta ki.

2. Az alapító okirat elválaszthatatlan részét képezi az intézmény működési körzetét tartalmazó melléklet.

3. Jelen okirat nem selejtezhető, az intézmény alapidokumentációjának részét képezi.

Budapest, 2012. december 17.

Dr. Szabó Krisztián
jegyző

Kovács Róbert
polgármester

II. sz. melléklet

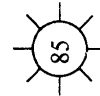

1. sz. táblázat

MOZGÁSFEJLESZTÉS
NAGYMOZGÁSOK FEJLESZTÉSE

	3 → 4 kiemelt feladat	4 → 5 évesek	5 → 6 → 7 évesek
Járás	<ul style="list-style-type: none"> - gyorsabban, lassabban - kis és nagy lépésekkel előre, oldalra - tárgyak kikerülése (számoly, henger) - át lépés: szalag, babzsák-sor, bot, stb. (lásd: térpercepció) - hullámvonalban óvodapedagógus vezetésével - különböző irányokba kanyarodással (ajtó, óvónő felé, stb.) - tornaszerek tartásával test előtt, mögött, fej fölött, stb. - dobantással, tapssal óvodapedagógus vezetésével, kézfogással, majd anélkül 	<ul style="list-style-type: none"> - kis és nagysávok át lépése (szivacs, szőnyegpadló, csík) - kikerülés; babzsák, kendő, karika - át lépés: babzsák, szivacs építők, kisebb henger - járás talajra rajzolt alakzatokon (cikk-cakk, hullám, S) - galopp lépések; (oldalíság) • jobb láb előre lép, bal utánazár • bal láb előre lép, jobb utánazár • jobbral lépés utánzárással • balra lépés utánzárással (kör felé fordulva, háttal a körnek) testséma: függőleges zóna 	<ul style="list-style-type: none"> - zenére - gyorsabb, lassabb ütemezésre - szétszórta és sorba rendezett akadályok kikerülése, megkerülése, át lépése; babzsák, bot, kendő, henger, szalag, stb. - akadálykerülés a megadott irányokba (jobbra vagy balra) - galopp lépések • előre 2 x jobb, 2 x bal lép elöl • oldalra kereszt lépések, elöl, hátul, kereszteléssel
Futás	<ul style="list-style-type: none"> - tempó váltások, irányváltások szórt futásban, jelre: versenyfutások 10-15 méter távon - zsinórok, padok között, körkötélen kívül, belül - kéziszerrek hordásával fej fölött, test előtt, mögött, stb. (testséma) - jelre különböző testhelyzetek föl vétele (ülés, fekvés, bebújás, stb.) 	<ul style="list-style-type: none"> - futás tárgy körbekerítésével - akadály át lépésével - tárgyak megkerülésével valamilyen helyről indulva - tárgyak kikerülésével - versenyfutás (15-20 m) - futás átlósan, padok, zsinórok között, sávokban, stb. 	<ul style="list-style-type: none"> - padok, hengerek, számoly át lépése, 30-40 cm magas zsinór át lépése - futás földre rajzolt jelekre lépve, távolság növelhető (szem-láb koordináció) - sűrűn elhelyezett akadályok kikerülése - beagorostó futások, versenyfutások (30 m) - futás térdemeléssel, sarok lendítés hátra

<p>Futás</p>	<ul style="list-style-type: none"> - futás közben jelre felugrás vagy megnevezett irányba elfutás (kerítés, homokozó). Térpercepció - gyorsan, egyéni versengéssel is - helycsere sorversenyek, vonalról: - akadálylépéssel, bújással - eszköszszeréssel - tárgyak bekerítése futással (henger, pad, fák / lehet színek formák szerint is bekeríteni) ld. még: Alakítás, formaállandóság 	<ul style="list-style-type: none"> - a kiscsoportos feladatok gyors kivitelezése - futás egymással szemben (helycsere) lásd: térpercepció 	<ul style="list-style-type: none"> - jelre kéziszer helyének változtatása ráúlás, feldobás, gurítás, stb. - jelre tornaszertől viszonyított testhelyzet felvétele (elő, mög, mellé) (testséma fejlesztése)
<p>Ugrások: szem-láb koordinációs + egyensúlygyakorlatok is - távolugrás</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mélyugrás 40 cm magasból - célbaugrás 1 m sávba - távolbaugrás nekifutással (6-8 lépés) - jelölt sávból elrugaskodás egy lábbal - páros lábra érkezés (testrésze koncentráció) 	<ul style="list-style-type: none"> - lefektetett szalagon, vonalon átugrás helyből, járás majd futás közben is - páros lábbal szökdelés előre, hátra, valami körül (térérzékelés) - karikába be- és kiugrás 	<ul style="list-style-type: none"> - nekifutással egy lábról elrugaskodás 20-25 cm magas zsinór, lécfőlőti, ugrás - talajfogás egy vagy két lábbal
<p>- magasugrás</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mélyugrás 80 cm magasról - célbaugrás 40 cm sávba: - felfelé törtéző ugrás (test homorit) - repülés felhúzott térdrel (testrésze koncentráció) - jelölt zsinóron túl ugrás (verbális fejlt. térirányok) - sorozatugrások páros és féllábbal 	<ul style="list-style-type: none"> - futásban tárgyak, kéziszerek átlépése (10-15 cm magas) 	<ul style="list-style-type: none"> - nekifutással az egyik lábról a másik lábra, 30-50 cm magas gumi zsinóron át - akadályfutás 5-6 akadályal 200-300 m távon
<p>- ugróiskolák</p>	<ul style="list-style-type: none"> - bonyolultabb formákba, kisebb mérettel (40 cm) - karikáson át páros-, féllábbal - egyre szűkülő alakzatokba (alakítás, formaállandóság) - csigavonal, ugróiskola 	<ul style="list-style-type: none"> - különböző alakzatokra egy és két alakzatba ugrás váltakozva - páros lábon két alakzatban szökdelés (pl. két sávon, két karikáson) - páros és féllábbal váltakozva - oldalra haladással is (testséma, oldalás) 	<ul style="list-style-type: none"> - körkötélbe ki-be ugrás páros lábbal előre (térpercepció) - 60 cm-es karikába, előre - szökdelések akadálykerüléssel előre, hátra, oldalra is (térpercepció) - szalag, bot stb. átugrása előre, oldalra

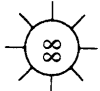
	<ul style="list-style-type: none"> - talajra rajzolt jelekre (csillag, felhő, stb.) ugrás - futás közben, utasításra 	<ul style="list-style-type: none"> - terpeszállásból félfordulattal felugrás, talajra, lábak közé akadály tehető (pl. kendő, bot, szalag, stb.); visszaérkezés az akadály megmozdítása nélkül 	<ul style="list-style-type: none"> - párosával egyszerre ugrás 60 cm-es karikába (terpercepció) fellábon is, oldalra is - terpeszállás, egyik láb az egyik, másik láb a másik karikában, fél ugrás közben félfordulat, visszaérkezés óvodapedagógusnak háttal a karikába, terpeszállásban
Csúszás	<ul style="list-style-type: none"> - vonalak, zsinórok között, asztal alatti, előre, hátra • hason, háton, ülésben • tárgyak megkerülésével • gyorsan, lassan • kötél alatt (a magasság csökkentésével) - négykézláb váltott karral, - lábbal haladás - két térd együtt, két kar együtt lép előre (testrésze koncentráció) - pókjárás tárgykertüléssel, átbújással asztal alatt gyorsan, lassan zsinórok között - páros padon (10-12 cm-re) 	<ul style="list-style-type: none"> - asztalon, padon karhúzással, tolással, csak lábtolással - hernyóaraszolás csípőkiemeléssel - mellkas előretolással (testrésze koncentráció) 	<ul style="list-style-type: none"> - részütos padon fölfele is, lefele is csak karhúzással, tolással - kar segítsége nélkül (rozsmár) - háton, mellkas kiemeléssel, csípő és váll előretolásával haladás (testrésze koncentráció)
Kúszás térdén tenyéren	<ul style="list-style-type: none"> - két térd együtt, két kar együtt lép előre (testrésze koncentráció) - pókjárás tárgykertüléssel, átbújással asztal alatt gyorsan, lassan zsinórok között - páros padon (10-12 cm-re) 	<ul style="list-style-type: none"> - padon, vonalon átbújva, előre, hátra haladva (térzék) - babzsák csúsztatás térd előtt - jobb térd és kar lép együtt, bal térd és kar ism. (elefántjárás, oldaliság) - padon halad a jobb láb és kar talajon a bal, ford. ism.) 	<ul style="list-style-type: none"> - valamelyik (egy) végtag kiiktatása (egyensúly gyak. + testrésze koncentráció + oldaliság) - különböző akadályok kerülésével - részütos padon előre fölfele, lefele, hátrafele (térzék + egyensúly) - páros padon oldalirányba haladás
Mászás talpon tenyéren	<ul style="list-style-type: none"> - részütos mászóknán, létrán le-föl utánzáró / lépéssel (egyensúly) - bordásfalán oldalirányú haladás utánlépéssel (szem-kéz, szem-láb) - kötélletrán 3 fok (egyensúly) - függőleges rúdon felkapaszkodás lábfelhúzással 	<ul style="list-style-type: none"> - túllépéssel, túlfogással, átbújásokkal (egyensúly) - oldalirányú haladás keresztfogással (bordásfalán) - kötélhálón (egyensúly + finommotorika) - 1-2 mászómozdulat átkulcsolt lábbal (testrésze koncentráció) 	<ul style="list-style-type: none"> - mászás lefele, előre haladva - egy végtag kiiktatásával, talajon (sánta róka) - keresztlépés, keresztfogás bordás falon - kézzel átfogás, lábbal utánugrás (szem-láb koncentráció) - tartós tova haladás bordásfalán - 5-6 mászómozdulat rúdon

<p>Függészkedés + szem-kéz, szem-láb koordináció</p>	<p>- lefüggések felsőfogással és madárfogással (finommotorika) sarok-, térdemelésekkel (testrésze koncentráció) - függés rúdon, kötélén</p>	<p>- lefüggések lengéssel előre, majd leugrás (egyensúly) gyűrűhíntán - lajhárlétfüggés majd tova lajhármászással (vízszintes kötélén is)</p>	<p>- lefüggésben felsőfogással tovahaladás 1, majd 2 rúdon, majd létrán: előre, oldalra haladással - lefüggésben mászás rúdon, létrán - lajhármászásban tartós tovahaladás (vízszintes kötélén is)</p>
--	---	---	--

2. sz. táblázat

**MOZGÁSFEJLESZTÉS
EGYENSÚLYÉRZÉK FEJLESZTÉSE**

	3 → 4	4 → 5	5 → 6 → 7
<p>Állás</p>	<p>- zárt lábbal pár mp-ig - testfordulatok - felugrással, lépéssel</p>	<p>- féllábon sarok-, térdemelés - lábujjon sarokon állás</p>	<p>- mérlegállítás mellső, oldalsó - talpélen állásból sarkonállás</p>
<p>Járások szem-láb koordináció</p>	<p>- sávokban, szalagok között (50-10 cm) - térd-, sarokemeléssel (testrésze koncentráció) - lábujjon - létra fokai közé lépés, 30 cm (szem-láb koordináció) asztalon, padon előre</p>	<p>- testfordulatok jobbra, balra - tyúk lépés (sarok illesztése lábujjhoz) - részsütös padon, átbújás zsinór alatt, félfordulat, 10-20 cm akadály - átlépéssel, térdemeléssel oldalra, hátra haladással (20 cm) - kéziszerkezet egyensúlyozása tenyéren (labda, bot) (finommotorika)</p>	<p>- teljes fordulatok jobbra kezdve, balra kezdve - 5 cm vastag kötélén, 40-80 cm magas széken - törpejárás guggolásban, lábujjon, létra fokain - 10 cm-es, részsütös gerendán átbújásokkal, akadálylépéssel, fejtetőn hordott kéziszerkezetekkel, teljes testfordulattal - lefeszített lábfejjel, sarok befelé fordul (finommotorika)</p>

<p>Kúszás lásd még: Nagymozgások, kúszás mászás, függések</p>	<p>- asztalon, padon előre</p>	<p>- emelt padon előre, hátra</p>	<p>60-80 cm-re emelt, rézsútós padon</p>
<p>Mászás</p>	<p>- rézsútós létrán, kötélletrán le- föl (nagymozgásfej.)</p>	<p>- padpáron haladás oldalra kar az egyik, láb a másik padon kb. 20-30 cm-re egymástól - vízszintes rúdon átfordulás - „sánta róka” padon, padpáron, oldalra</p>	<p>- felemáskorlátlan oldalirányú haladás - előrehaladás, egy kézzel kapaszkodás - páros korlátlan haladás oldalra - átfordulás háttal is (függőleges zóna)</p>
<p>Támaszugrás</p>	<p>- zsuporkanyarlati ugrás előkészítés kartámasz, lábbal fel- lelépés</p>	<p>- zsuporkanyarlati ugrás páros lábbal a padra, talajra</p>	<p>- zsuporkanyarlati ugrás zárt térdrel (testrésze koncentrált), átugrás a pad fölé</p>
<p>Kézállás támaszgyakorlatok</p>	<p>- talpon, tenyéren támasz, egyik, majd másik lábbal hátrarugás</p>	<p>- tenyértámasz a talajon, egyik láb a másik után lendül hátra, föl - falra, bordásfalra fölmászás lábbal, kartámasz a talajon (függőleges zóna)</p>	<p>- állásból kéziámasz, láblendítés függőleges helyzetig egy lábbal - bordásfalnál, falnál felmászás, has érintése a falhoz</p>
<p>Ugrások</p>	<p>- szökdelések irányba, célba 2 lábon, sávba, karikába, vonalon át (szem-kéz, szem-láb koordináció) lásd még: Nagymozgások - szökdelés zárt lábbal</p>	<p>- elrugaskodás páros és féllábbal - irányított szökdelések (ugróiskola) - célbaugrások (mélyugrás) - szerre felugrások nekifutásból (szem-kéz, szem-láb koordináció)</p>	<p>- sorozatugrások, magasra és távolba - egyre szűkülő célmezők - szerre felugrások féllábbal is (lásd: Nagymozgások:)</p>
<p>Hossztengely körüli gurulás</p>	<p>- eszköz nélkül babzsák fogással</p>	<p>- babzsákfogással kézzel-lábbal fogja a babzsákot - különböző szerek fogásával</p>	<p>- párosával - rézsútosra emelt szőnyegen - „dombrol le”</p>
<p>Gurulóátfordulás</p>		<p>- gurulóátfordulás előre - guggolóátámaszból - terpeszállásból</p>	<p>- gurulóátfordulás előre, kis járásból - gurulóátfordulás hátra, ikerbukfenc</p>
<p>„Body Roll” hengergyakorlatok</p>	<p>- hengergyörgetés két kézzel a hengerre támaszkodva, térdelőátámaszban</p>	<p>- állásban jobb és bal lábbal hengergyörgetés (oldalíság)</p>	<p>- talicskázás hengergyörgetéssel a talajon</p>

<p>„Body Roll” hengergyakorlatok</p>	<p>- hason végiggördülés (elülülő testzóna) a hengeren - pókjárás, 1 lábbal hengergörgetéssel csoportszobában, udvaron egyaránt használható szerek pl.: hintaló, hinták, füles labda, ugróasztal, ugródeszka, forgó korong, lengő kötél, kötél létra</p>	<p>- a hengeren hasalva egyensúlyozás a két kar, ill. a két láb emelésével (a hengeren ülve, oldalt fekve is) - háton végiggördülés (függőleges testzóna), kapaszkodás a hengerbe - pókjárás, két talp a hengert görgeti (testrésze koncentráció, talp) - hengergurítás a hengeren ülve</p>	<p>- kéztámasz a hengeren, talp talajon (vagy padon, bordásfalon, stb.), hengergörgetés a test nyújtásáig és vissza, csipőemeléssel - pár másodpercre feiállás a hengerre - ülés a hengeren, kéztámasz a test mellett (térbeli viszonyok), tovahaladás a test fölemelésével, lábtalással</p>
<p>Szabadidőben pörgő, forgó ringatózó, hintázó, lengő mozgások</p>	<p>Csoportszobában, udvaron egyaránt használható ugróasztal szerek pl. hintaló, hinták, füles labda, ugróasztal, ugródeszka, forgókorong, lengőkötél, kötél létra</p>		
<p>Sportágak köréből</p>	<p>- labdarúgás (rúgás közben féllábon egyensúlyozás) - rollerezés</p>	<p>- kerékpározás - görkorsolyázás, korszolyázás</p>	<p>- síelés - gördeszkázás</p>

3. sz. táblázat

MOZGÁSFEJLESZTÉS
SZEM-KÉZ, SZEM-LÁB KOORDINÁCIÓS GYAKORLATOK

	3 → 4	4 → 5	5 → 6 → 7
Labda gyakorlatok	<p>terpeszállásból, guggolásból</p> <ul style="list-style-type: none"> • babzsákcúsztatás padok, vonalak között (majd labda) • léglabda gurítása falhoz, 2-3 m széles kapuba 4 m-ről - guruló labda után futás, elfogás két kézzel - labda leejtése, lepattintása, feldobása, labda irányába mozdulás, elkapás - labda görgetése vonalak között, hullámsávon - labda felpattintása - terpeszállásban gurítás társhoz 1-2 m távolságra 	<p>labdagurítás különböző testhelyzetekből (ülés, hasalás, hanyattfekvés stb.) visszaguruló labda elfogása</p> <ul style="list-style-type: none"> - labda feldobása, elkapása - lepattintás, elkapás járás közben - falról földre pattanó labda elkapása - falra pattintás, elkapás - földre pattintás, társhoz irányítva - dobás társhoz, elkapás két kézzel - léglabda továbbítása ütővel, bottal padok között, vonalon, majd célba (két szék közé) - labdagörgetés lábbal sávban akadályok között - labda rúgása padok között, célba (pl. padhoz, 2 m széles jelek közé) 	<p>gurítások léglabdával, medicinlabdával, szivacs- és maroklabdával egyre szűkülő sávokban, vonalak között, padon, egyre kisebb célba (1 m)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ugyanez ütő, bot segítségével - labda feldobása, elkapása járás, futás közben, ülésben, térdeülésben, két majd egy kézzel - labdavezetés folyamatosan járás, futás közben, akadálykerüléssel - labdagurítás lábbal hullámvonalon - akadálykerüléssel, társkerüléssel - labda rúgása társhoz, 1 m széles célba, 4-6 m távolságból
Dobások szem-kéz koordinációs gyakorlatok	<ul style="list-style-type: none"> - tárgyak fogása, elengedése (labda, babzsák) - tárgyak hirtelen elengedése: megadott jelre (pl. futás közben - paddal, körkötéllel behatárolt területre ejteni) 	<ul style="list-style-type: none"> - 1,5 m-es sávba, körbe, függőleges (fal), vízszintes célokra (padok közé), babzsákkal, szivacslabdával, léglabdával stb. 3-5 m távolságból alaponalról egy kézzel - kétkezes alsó- és felső dobások léglabdával vízszintes, függőleges sávokra 	<ul style="list-style-type: none"> - dobások különböző nagyságú és súlyú labdákkal - célbadobás 1 m-es sávba, hától fölé, 4-6 m távolságból, alaponalról - kislabdahajítás 2 m magas zsinór fölött - kétkezes alsó és felső dobások vízszintes és függőleges célba, karikába

<p>Járás, futás szem-láb koordinációs gyakorlatok</p>	<p>- 50-20 cm-es sávokban, vonalak, szerek között - padon oldalra lépéssel, majd előre utanzáró lépés - akadálykerüléssel, átlépéssel (babzsák, építő stb.)</p>	<p>- 20-10 cm sávokban, hullámvonalakon különböző nagyméretű formákon (szemfixáció) (saját jeleiken pl.) - tárgyak, akadályok kerülgetésével (4-5 db) - földre rajzolt sávokba lépéssel, majd szűkített körökbe - egy lábról két lábra, majd egy lábról egy lábra, lendületből</p>	<p>- 10-5 cm sávokban, lábujjon, sarkon is, bonyolultabb formákon (labirintus) szemfixációs gyakorlatok - sávokon, vonalakon áthaladás keresztirányban - sávra, vonalak közé lépve - 20 cm széles sávból sávba ugrás majd 10 cm-es körökbe (távolságuk növelhető)</p>
<p>Szökdelések ugrások</p>	<p>- karikába egyik lábbal belépés, ki be ugrás, szökdelés - körbeszökdelés, valami körül (kéziszter, tornaszter stb.) Lásd: ugrások, ugróiskolák</p>	<p>- enyhén hullámzó zsinór átugrása, talajra fektetve, majd megemelve - óvónó által középpontból vízszintesen forgatott kötél átugrása egyesével - körbeszökdelés előre, oldalra, hátra haladva valami körül (pad, homokozó) - ugrókötél egyéni használat (1-2 ugrás)</p>	<p>- megpörgetett karikába ki-beugrás - hajtott kötél alatt átfutás - ugrókötél hajlása egyénileg, ritmikus szökdelés - óvónó által középpontból vízszintesen forgatott kötél átugrása csoportosan is - fél lábon szökdelés rajzolt jelekbe</p>
<p>Függések</p>	<p>- érintőmagas vízsz. rúdra kapaszkodás madárfogással - bordásfalra fel-femáshoz</p>	<p>- vízsz. rúdon függésben jobb ill. bal kézifogódzás elengedése, visszafogás megkísérlése - függésben tovahaladás oldalra utánfogással</p>	<p>- függőállásban tovahaladás oldalra utánfogással, keresztelő fogással - létra fokain utánfogással, túlfogással előre, oldalirányba haladással</p>
<p>Mászások</p>	<p>- vonalak között talpon tenyéren - páros padon, egy padon előre haladva - rézsútós létrán, mászóknán, előre, oldalra</p>	<p>- bordásfalon oldalra haladva - átfordított, egymástól 30 cm-re lévő padpáron oldalra haladva (testséma: oldaliság)</p>	<p>- bordásfalon, emelt padpáron (40-60 cm) - felemás korláton, majd 2 azonos magasságú korláton oldalirányú haladás utánfogással - keresztifogással, keresztlépéssel (egyensúlygyakorlat)</p>

4. sz. táblázat

**MOZGÁSFEJLESZTÉS
FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉSE**

	3 → 4	4 → 5	5 → 6 → 7
Kézfej ujjak (ld. még: testséma fejl.)	<ul style="list-style-type: none"> - nincs célzott fejlesztés, de a különböző szerek fogása segíti a fejlődését pl.: - kendő szivacs labda, szalag, stb. marokba gyűrése - karika, bot, körkötél, stb. fogásai - 30-25 cm Ø léglabda fogása szétnyitott ujjakkal - függések rúdon, gyűrűn, kötélén 	<ul style="list-style-type: none"> - alsó- felsőfogás bordásfalon, mászókán „madár fogás” hüvelykujj szemben a 4. ujjal - rúd, bot fogása közepén, két végén, egy kézzel lefelé, fölfele tartva - szalag, kendő, babzsák fogása két ujjal - léglabda pörgetés a talajon egy kéz ujjával - bot, függőleges karika pörgetésével is próbálkoznak, talajon 	<ul style="list-style-type: none"> - kislabda tartása 5 ujj szorításával lefelé - végén markolt bot mozgása: „írás” a levegőbe, cél felé tartás, stb. - két kéz alul markolja a karikát, test előtt függőleges, vízszintes tartás - vízszintes helyzetű karika, forgatása kétoldaltól fogva, ujjak között
Lábfej lábujjak	<ul style="list-style-type: none"> - sarkon, lábujjon járás - labda görgetése talppal 	<ul style="list-style-type: none"> - talpélen járás „markolással” - lábujjak szétfeszítése, zárása 	<ul style="list-style-type: none"> - papírtépcs, szalaggyűjtés lábujjjal - lábbal ceruzamarkolás, rajzolás

TESTSÉMAFEJLESZTÉS
A TESTRÉSZEK ISMERETE

	3 → 4 kiemelt feladat	4 → 5 kiemelt feladat	5 → 6 → 7 évesek
Önmaga beazonosítása	- járásgyak. közben tükör előtt elhaladva önmaga azonosítása pl. karfelfartással, intetgetéssel, kéz vállhozartásával, lábemeléssel stb.	- különböző mozgások végzése egyensúlyozó járásnál tükör felé haladva - mászásnál, szökdelésnél, ugrásnál stb. (tükörrel szemben végezhető gyak.) - kéziszerezl testrészek megérintése (comb, mellkas, lábujjhegy, könyök)	- futás közben önmaga azonosítása pl.: különböző testhelyzetbe felugrások (sarokemelés, térdemelés, terpeszugrás, lábérintés bokánál, térdnél, lábujjnál, stb.) - különböző testrészeken támaszkodás gyakorlatvégzés közben
Tevékenységek a testrészek megismerését célozva.	- kéziszerez tartása vállon, tarkón, csípőn stb.	- különböző testrészekre támaszkodva talpon, tenyéren, hason, háton, fenéken, térdén, csúszva is gyakorlatvégzés	(pl. hanyattfekvésben csipőemelés, csak a talp és váll támaszkodik)
A gyakorlatokat csukott szemmel is végezzék el!	- hason, háton csúszás, kúszás közben, fejtetőn, csuklón szalag, kendő - megnevezett testrészekre tartott kézzel gyakorlatvégzés	- guggolásból lábnyújtással csipőemelés - mászás lehet nyújtott végtagokkal: a lábak váltva lépnek a lábak együtt lépnek - hanyattfekvésben labdaadogatás a törzs körül csipőemeléssel (a váll és talp támaszkodik) - hasalásban kartámasszal mellkasemelés, sarok közelítése a fejhez	- hasoncsúszás csipőemeléssel, lábujjon és karon támaszkodva - kar segítségével nélkül mellkason csúszva lábujjtozással, araszolás a fej és sarok támaszkodik - hasalásban homlokszorítás a talajra, karemelés a fül mellett előre, oldalra (térdpercepció) - kartámassz segítségével nélkül is (egyensúly fejl.)
Meghatározott testrészekre koncentrálas	- sarokülésben térd előretolása a talajon váltva (jobb, bal) - zsugorülésben dobolás sarokkal, talppal, tapsolás talppal, térdel - terpeszülésben comb-térd-boka érintés babzsákkal, labdával, szalaggal, kendővel stb. - szivacs labdaadogatás, a törzs, váll, nyak, comb körül (ülésben, állásban) térdén, tenyéren támaszkodva		
- különböző testhelyzetekben megtalálni a testrészt megérinteni, mozgást végezni vele			

<p>- különböző testhelyzetekben megtalálni a testrészt megérinteni, mozgást végezni vele</p>	<p>- (egyensúly gyakorlatok) - ülésben csúszás hátrafelé lábtolással, könyökfogással, (térpercepció)</p>	<p>- négykézláb haladva labda, babzsák, bot, henger görgetése homlokkal, orral, állal - előre haladással (térpercepció) padon is, könyökfogással is, tarkóra fűzött kézzel is. - ráhasalni padra, hengerre, labdára (medicin) - hát, váll, csipő, comb stb. érintse a talajt - háttámasz pad széléhez, falhoz, rúdhoz, hengerhez, székekhez - sarkon, lábujjon járás - átbújni talajon függőlegesen tartott karikán</p>	<p>- talicskázás: társ bokáját megfogni, padon terpesztülésben haladás előre kartámaszal, csípőemeléssel, a láb ne érje a talajt. - kézállás fal mellett, a csipő érintse a falat (test elülső zónája néz a fal felé) - labda-, hengerpörgetés le-fel háttal, talppal falon, sarokkal talajon füllábon (egyensúlygyakorlatok.) - marokban forgatott karikába belépni, átbújni folyamatosan</p>
<p>- valamilyen tárgyat testrésszel érintve (hogyan viszonyul a test a tárgyhöz)</p>	<p>- ülés a babzsákra, padra, hengerre, kendőre stb. - kéz-, has-, hát-, lábtámasz padon, asztalon, széken, kendőn, babzsákon - ráállni padra, székre, babzsákra - átbújni karikán, szék, asztal, kötél alatt stb, - futás közben jelre kell fölvenni ezeket a testhelyzeteket</p>	<p>- ráhasalni padra, hengerre, labdára (medicin) - hát, váll, csipő, comb stb. érintse a talajt - háttámasz pad széléhez, falhoz, rúdhoz, hengerhez, székekhez - sarkon, lábujjon járás - átbújni talajon függőlegesen tartott karikán</p>	<p>- kézállás fal mellett, a csipő érintse a falat (test elülső zónája néz a fal felé) - labda-, hengerpörgetés le-fel háttal, talppal falon, sarokkal talajon füllábon (egyensúlygyakorlatok.) - marokban forgatott karikába belépni, átbújni folyamatosan</p>

6. sz. táblázat

TESTSÉMAFEJLESZTÉS
SZEMÉLYI ZÓNÁJÁNAK ALAKÍTÁSA

	3 → 4	4 → 5 évesek	5 → 6 → 7 évesek
„Oldaliság” a test jobb- és baloldali zónájának alakítása	<ul style="list-style-type: none"> - „egyik” és „másik” oldal - különböző gyakorlatok végzése „egyik” és „másik” oldalra (karlendítés, lábemelés, lépés, fordulás stb.) - szalag, bot, zsinór átlépése egyik lábbal, másik lábbal (szem-kéz, szem-láb koord.) - lépések oldalirányban vonalak, padok között (szem-kéz, szem-láb koord.) 	<ul style="list-style-type: none"> - színes szalaggal jelölt jobb csukló, boka pl. szalagos jobb kézzel labdagurítás - jobb lábbal a padon, ballal talajon tovahaladás, ism. fordítva - szalag nélküli bal lábbal babzsák pöckölés, jobb lábbal ism. - karikába lépés jobb, szalagos lábbal - padra támasztott jobb, majd bal lábbal kúszás - mászás 1 végtag kiiktatásával (jobb ill. bal láb, kar - „sánta róka”) 	<ul style="list-style-type: none"> - szalag a jobb csuklón, gyakorlatvégzés jobbra ill. balra pl. térdén-tenyéren támaszban jobb láb és kar emelése oldalra (egyensúly is) vagy hátra és előre labdavezetés jobb, ill. bal kézzel stb. - karika körbefutása úgy, hogy jobb láb legyen a karika mellett - kúszás, mászás, 1 végtag kiiktatásával (jobb láb ill. kar, bal láb ill. kar)
A test elülső és hátulsó zónájának alakítása	<ul style="list-style-type: none"> - hason fekvésben feladatvégzés (lábbal kopogás, csúszás) - hanyatt fekvésben lábemelések - hasról hátra átfordulás - bordásfalon függeszkedés háttal, hassal a fal felé - hengeren végiggördülés a test elülső oldalán bokától vállig - fordulatok: háttal a padnak, óvónó felé fordulva 	<ul style="list-style-type: none"> - hason hintázás lábfogással „darázsfejűek” - hanyattfekvésben térdfogással hintázás - hasról hátrafordulás folyamatosan „hossztagely körüli gurulás” - bot, karika végighúzása a test elülső és hátulsó zónáján - függeszkedés háttal és arccal előre - csúszdázás hason, háton - guruló-átfordulás terpeszből, végiggördülés a háton 	<ul style="list-style-type: none"> - gyűrűhintán, (páros) korlátlan „darázsfejűek” - átfordulás rúdon csipótámaszból - hossztagely körüli gurulás szerhordással, párosával, nyújtott végtagokkal - függésben tovahaladás előre, létra fokain (szem-kéz, szem-láb koord.) - függésben lendülés előre, hátra, leugrás a hátralendülés végén - páros gyakorlatoknál párok egymással szemben, illetve háttal állnak
	<ul style="list-style-type: none"> - kéziszerek tartása test előtt és test mögött (karika test előtt: autózás, labda test mögött „hátzszak”) - járás, futás közben jelre üljenek le, tegyék a kéziszert maguk elé, mögé, (a gyakorlatok elvégzése csukott szemmel is.) 		

<p>Függőleges zóna</p>	<p>- kéziszeretek tartása fej fölé, láb alá, elé; függeszekedések érintőmagasságú rúdon, talajrínin</p> <p>- a gyakorlatok elvégzése becsukott szemmel is</p>	<p>- járásból jelre vonal mögött fölállás - futásból jelre pad, szék, asztal, kéziszeretek elé, mögé, mellé állás, hasalás, térdelés, guggolás - terpeszállás bot, kendő, szalag fölé - jelre futás a két vonal közé - tornaszer, kéziszer mellé állás szalagos jobb kéz a tornaszer mellett - futójátékban jelre menekülés a szőnyegen, padon, vonalon túli területre - menekülés akadályon át (pad, asztal) átmászva, átbújva</p>	<p>- futásból jelre fölállás a vonal mögött (egymással szemben lévő vonal esetén jelre helyet cserél) a két szemben lévő csapat) - sorvetsény, két szemben lévő pad mögül indulás különböző testhelyzetekből • mellő fekvőtámasz, a padon lehet a láb, vagy a kéztámasz • hasalásban a padon bokafogás • térdelés a pad mögött háttal (+test hátsó zóna) • hasonfekvésben, talp a padhoz szorítva</p>
<p>Tárgyhoz viszonyított testhelyzet</p>	<p>- állás a vonal mögé - körkötél köré törökülés, terpeszállás stb. - szék, pad, asztal, kötél, bot, labda elé, mögé, mellé állás, guggolás, - járásból, futásból jelre fellépés székre, padra - futójátékban menekülés a • tornaszerekre (pad, zsámoly, bordásfal stb.) • körkötélkörbe (kacsák a tóban) • asztal, szék, pad alá (ház) futás közben, jelre is lehet végezni a gyakorlatokat</p>	<p>- járásból jelre vonal mögött fölállás - futásból jelre pad, szék, asztal, kéziszeretek elé, mögé, mellé állás, hasalás, térdelés, guggolás - terpeszállás bot, kendő, szalag fölé - jelre futás a két vonal közé - tornaszer, kéziszer mellé állás szalagos jobb kéz a tornaszer mellett - futójátékban jelre menekülés a szőnyegen, padon, vonalon túli területre - menekülés akadályon át (pad, asztal) átmászva, átbújva</p>	<p>- futásból jelre fölállás a vonal mögött (egymással szemben lévő vonal esetén jelre helyet cserél) a két szemben lévő csapat) - sorvetsény, két szemben lévő pad mögül indulás különböző testhelyzetekből • mellő fekvőtámasz, a padon lehet a láb, vagy a kéztámasz • hasalásban a padon bokafogás • térdelés a pad mögött háttal (+test hátsó zóna) • hasonfekvésben, talp a padhoz szorítva</p>

7. sz táblázat

TESTSÉMAFEJLESZTÉS
A TESTRÉSZEK FUNKCIÓJA, TESTFOGALOM

	3 → 4	4 → 5	5 → 6 → 7
Fej és részei	<ul style="list-style-type: none"> - fejrázás, bólogatás (négykézláb mászás közben, törökülésben) - mászás térden, tenyéren fejfördítés a plafon felé - négykézláb állásban homlokérintés a talajra, babzsákra, kendőre stb, - fülfogással járás, futás 	<ul style="list-style-type: none"> - fejingátás jobbra, balra - fejfördítés jobbra, balra - áll leszorítása a mellkashoz (cirkuszi lovak ügetése) - hasonfekvésben homlok vagy áll leszorítása a talajra karlengetés oldalra (tartásjavító) - babzsák egyensúlyozása (fejteitőn) - ujjfűzés a tarkón 	<ul style="list-style-type: none"> - fej lehajtása oldalra a két vállhoz - tej előrehajtása, egy fordítás jobbra, balra - hátsó függésben térdemelés, térddelel homlokérintés (fej előrehajtása) - hasonfekvésben homlok, vagy áll leszorítása a talajra, karemelés előre a fül mellett - babzsák tolás, labda, henger, bot görgetése homlokkal, állal, fejteitővel, térden, tenyéren mászva (háziomerősítő, tartásjavító)
Törzs és részei	<ul style="list-style-type: none"> - törzs-hajlítás előre állásban, terpeszülésben - törzsfordítás térdelőtámaszban egyik, majd másik kar emelésével (lehet szalag, kendő emelése) - hátton fekvésben csípőemelgetés 	<ul style="list-style-type: none"> - törzsforgatás térdelőtámaszban jobb ill. bal kar felemelésével - hulahopp karikázás derékon - vállfogással feladatvégzés (futás csúszós) - térden, tenyéren támaszkodva kartolás a talajon előre, talajon lévő babzsák érintése melkással - felugrás, sarokfölcsapás a fenékhez - karlengetések ritmusra - karkörzések test előtt, test mellett egy karral, majd két karral előre, hátra - könyök-fűzéssel csúszás, kúszás, szökdelés 	<ul style="list-style-type: none"> - törzsdöntés párokban vállfogással, terpeszállásban, térdelésben is végezhető - térden, tenyéren támaszkodva kar tolása előre (babzsák, kendő is lehet a kézben) melkással homorítás - hátton fekvésben csípőemelés, babzsák, szivacs labda, kendő stb. adogatása a törzs körül - oldalsó középtartásból karkörzés lefelé, karkeresztzés a test előtt - ellentétes karhúzás test mellett függőlegesen (indianszökdelés)
Kar	<ul style="list-style-type: none"> - karemelések, lengetések - körzések előre, hátra először kis körben - karlökések (különböző testhelyzetekben) - könyökemelgetés (kis szárnycsapkodás) 		

Kar	behajlított alkarral	<ul style="list-style-type: none"> - könyökemelgetés, alkar lefelé lóg - csuklófogás páros gyakorlatoknál - kézfejtorgatás nyújtott kartartásban - ujjfűzéssel karlengetések 	<ul style="list-style-type: none"> - támaszgyakorlatok közben karemelések előlre, oldalra - kúszás alkaron támaszkodva (pl. zsinór alatt) - padon csuszás kar húzással, tolással - ujjfűzés kifordítása kamnyújtással
-----	----------------------	--	---

8. sz táblázat

**TESTSÉMAFEJLESZTÉS
TESTRÉSZEK ISMERETE, BEGYAKORLÁSA A TESTRÉSZEK MOZGATÁSÁVAL**

	3 → 4	4 → 5 évesek	5 → 6 → 7
Lábak és részei	<ul style="list-style-type: none"> - szökdelések, lábemelések - ülésben, fekvésben biciklizés - kéziszer átlépése, átugrása - labda, babzsák ütőgetése a combon - ülésben lábak emelgetése, összeütőgetése, terpesztése stb. - labdagörgetés ülésben talppal - terpeszülésben térd- bokaérintés 	<ul style="list-style-type: none"> - felugrásnál, függeszkedésnél térdfelhúzás a mellkashoz - terpeszugrásban sarokfőlcsapás bokaérintéssel - terpeszből félfordulatos ugrás nehezítés: láb között a talajon kéziszer (bot, babzsák, karika stb.) (szem-láb koordinációs gyakorlat) - térdemelés, taps a comb alatt - lábtengetés előre, hátra, oldalra 	<ul style="list-style-type: none"> - szökdelés, jelre erőteljesebb elrugaskodással combérintés, taps a comb alatt - terpeszből felugrás, levegőben bokák összeérintése - két karikából felugrás, félfordulattal visszaérkezés a karikákba (rajzolt, különböző méretű forma is lehet) (szem-láb koordinációs gyakorlat) - térdelésben sarokemelés, ellentétes karral test mögött sarokérintés

<p>Lábféj és részei finommotorika is</p>	<ul style="list-style-type: none"> - két talp között léglabda, szivacs labda emelgetése - labda görgetése talppal, sarokkal, lábujjjal - kis méretű henger görgetése mellső lábujjjal fekvőtámaszban lábfejjel 	<ul style="list-style-type: none"> - lábujjak begörbítésével babzsák, szivacs-kendő-szalag felmarkolása - lábujjak szétfeszítése, zárása - bot görgetése talppal, pöcögtetés lábujjjal - állásban lábujjak fölemelése a talajról 	<ul style="list-style-type: none"> - papírtépés, szalaggyűjtés lábujjmarkolással - ceruzafogas, rajzolás lábujjakkal - bot felmarkolása, mozgatása a lábujjak begörbítésével - bot görgetése falon föl, le, talajon előre, hátra
<p>Ujjak</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kéziszerék fogása különböző módon (ld. finommotorika) - ujjak összeérintése, szétnyitása 	<ul style="list-style-type: none"> - buzogány markolása a gömbnél egy kézzel, középen, kétkézzel a végét - ujjfűzés test előtt, mögött, tarkón, stb. - két kéz ujjhegyeinek összeérintése test előtt, test mögött - földre fektetett bot pörgetése - ujjak sorbaérintése az azonos kéz hüvelykujjával 	<ul style="list-style-type: none"> - talajon előre, hátra - buzogány pörgetése földön - függőleges karika pörgetése egy kézzel (talajon) - szerfogas két ujjal (szalag, kendő, babzsák stb.) pl. futás közben - karika lógatása két ujjal pl. járás közben
<p>levezető jellegű gyakorlatok</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kéz ököbe szorítása - ujjak sorbaérintése a másik kézzel, - „szemüveg” ujjakból nagy és kis karikák formálása 	<ul style="list-style-type: none"> - szerek tartása két ujjal (karika, szalag, kendő), egy-egy ujjal (bot, karika) 	<ul style="list-style-type: none"> - zongorázás vagy lódobogás (4 ujj egymás utáni leütése (lassan, majd gyorsítva)
<p>finommotorika is</p>			<ul style="list-style-type: none"> - kiemelt feladat

9. sz táblázat

PERCEPCIÓFEJLESZTÉS
VIZUÁLIS ÉSZLELÉS FEJLESZTÉSE

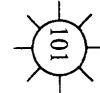
	3 → 4	4 → 5	5 → 6 → 7
Vizuális ritmus játék időben (matematika fogl.- on is játszható)	- lássák, tapasztalják tárgyakon, képeken (pl. gyöngyfüzés)	széksoron ülő gyerekekből - székre ül - szék elé áll - széken guggol - székre áll - szék mögé áll két elemmel végeztesítük	- ritmussor kirakása különböző testhelyzetű gyerekekből két szemben lévő vonal egyikén állnak a gyerekek, a másikon az óvónő felállítja a 2-3-4 kezdő „elemet” rajtra a gyerekek átszaladnak, beállnak pl. ül, áll ... (két elemes) terpszáll, hasal, törökülésben ül (3 elemes) guggol, térdel gyertyaállásban áll stb., (több elemes)
Alakítás, formaállandóság	nincs célzott fejlesztés, de a nagymozgások végzése közben fejlődik, pl.: - járás, futás kör alakban, átúlsan - körbekeríteni futás közben a fát, padot, kettőt együtt, labdákat, babzsákokat stb. - formák alakítása testrészekkel pl. repülő szárnya nyújtott, oldalra tartott karral - padlóra rajzolt nagyméretű nyuszi, maci, autó stb. vonalán végigjárni	- hullámvonalban - köralakítás szórt helyzetből járással, - futás közben jelre körbefutni a megadott tárgyat, tárgyakat - formák kialakítása testrészekkel két karral; háztető, kör ujjakkból formák létrehozása (pl. szemüveg, hosszú orr, repülő madár) levezetőként, hangulatemelő momentumként beiktatható	- padlóra rajzolt, nagyméretű formákon futás (pl. gyerekek jelei, - fussanak végig a megfelelő forma vonalán (pl. csésze csiga) - jelre egyenes vagy görbe vonalra álljanak, vagy fussák végig - futás közben 6-8 párosával azonos színű kéziszter bekerítése (labda, babzsák, kendő, henger stb.) csak az utastátnak megfelelő színű szer kertiése! pl. csak a sárgát fussatok körbe a pirosat és kéket fussatok körbe stb.

<p>Alakítás, formaállandóság</p>			<p>lehet alak szerint is (pl. lehet különböző alakzatok körbe kerítése is) - földre rajzolt formák kiválasztása, futás közben, jeltre beállítás a megadott formába (a csoport létszámától függően egy formából 14-15 is rajzolható: lehet 3, 4, 5 féle formát is alkalmazni (matematika foglalkozáson is játszható) fogójátékként a fogó által megnevezett forma a ház.</p>
--------------------------------------	--	--	---

10. sz. táblázat

PERCEPCIÓ FEJLESZTÉSE
TÉRPERCEPCIÓ - TÉRBELI VISZONYOK FEJLESZTÉSE

	3 → 4	4 → 5 kiemelt feladat	5 → 6 → 7
<p>Saját test elhelyezése a térben</p>	<ul style="list-style-type: none"> - padon üres hely keresése - elegendő helyet találjon - vonalon állásban helykeresés (nyújtott ülés, terpesztülés) - menetirányban futás szétiszórtan a társak kikerülésével - egyik vonalról átfutás a másik vonalra - helykereséssel - akadályok kikerülése szórtan: járás, futás közben 	<ul style="list-style-type: none"> - helykeresés körkötél, szőnyeg körül kb. kartávolságra, fekvésben is - helykeresés óvónóval szemben társától kb. kartávolságra - akadályok kerülése szórtan járás, futás közben egyre több akadály beiktatásával - a csoporttal szemben járó óvónó kikerülése járással, majd futva - futás sorban, egymással szemben (2 sor helycsereversenye akadály kerüléssel) 	<ul style="list-style-type: none"> - felállítás az óvónóval szemben társaktól kb. kartávolságra (előli, hátul, oldalt egyaránt) - „mentőautó” a csoporttal szembe futó egy, majd két gyerekek kerülése (hangadással) - futás sorban, egymással szemben a túltoldalra, akadályok beiktatásával (pad, ugrószekrény, kötél alatt átbújás, karikásor átugrása stb.) alkalmazkodni kell a szemből jövő gyerekek mozgásához

<p>Irányok megtalálása a térben</p>	<ul style="list-style-type: none"> - körben futásból jelre a megadott tárgyhöz futás (pad, fa, medence, domb stb.) - futás a megadott tárgy irányába (udvaron 15 m távolságú versenyfutás) - futás közben jelre megállás az óvónő felé fordulva (majd megnevezett tárgyak felé is) 	<ul style="list-style-type: none"> - futásyakorlatok, jelre, tárgyak jobb, ill. bal oldalra (homokozó, pad, zsámoly, szőnyeg stb.) - átfutás tárgyak, akadályok között a túlsó oldalra 	<ul style="list-style-type: none"> - jelre hirtelen irányváltással futás megadott irányba (pl. falhoz, jobb és bal oldalon vonallal megjelölt sarkokba) - akadálykerülés a megadott irányba, jobb, illetve bal felől
<p>A test mozgatása megadott irányokba (előre, hátra, jobbra, balra)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - járás pl. vonalak között előre majd hátra, oldalra utánzárással - járás padon, kötélén oldalirányban, előre, esetleg hátra - futás előre, hátra zsinórok, padok között, valami körül; 	<ul style="list-style-type: none"> - járás padon, vonalon előre, hátra; oldalra, szalagos jobb kéz irányába (szalag nélküli bal kéz ism.) (ld. járásgyakorlatok, galopp lépések) - csúszás, kúszás, mászás előre, hátra, jobbra, balra 	<ul style="list-style-type: none"> - tér közepéről lépés, majd futólépés (előre, hátra, jobbra, balra); a test mindig az óvónő felé néz - zenére
<p>A test mozgatása megadott irányokba</p>	<ul style="list-style-type: none"> - csúszás, kúszás, mászás talajon előre, hátra (asztal alatt, zsinór alatt) - talajon kúszás, mászás előre, hátra - mászás bordásfalon föl, le (mászókan) - ablak, ajtó, szekrény, polc stb. a négy téri irány felé mozgások végzése (futás- mászás, szökdelés, forgatás stb.) 	<ul style="list-style-type: none"> - járás részútos padon oldalra (szalagos jobb, ill. nélküli bal kéz irányába) előre, hátra - csúszás, kúszás, mászás talajon előre, hátra, oldalra haladva (szalagos kéz irányába stb.) - mászás bordásfalon föl, le, jobbra, balra - szökdelés karikából előre, hátra, jobbra, balra (óvónővel szemben) - mászás enyhén ferde létrán föl előre, le hátra, majd lefelé előre, fölfele háttal haladva 	<ul style="list-style-type: none"> - járás részútos padon, átfordított padon előre, hátra, jobbra, balra - csúszás, kúszás, mászás talajon, zsinór alatt átbújással, padon, páros padon előre, hátra, jobbra, balra haladva - függőszekedésben tovahaladás előre, hátra, jobbra, balra - szökdelés karikából jobbra, balra, előre, hátra (székről) - mászás ferde létrán föl háttal, le előre haladva.
<p>Keresztesatornák fejlesztése</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a látott mozgásminta (vizuális inger) és a hallott utasítás végrehajtása mozgással - a szóban történő utasítás, segítségadás <i>parhuzamosan folyik a mozgással, bemutatással, a társ, vagy lemásolásával.</i> 		

11. sz. táblázat

VERBÁLIS FEJLESZTÉS

	3 → 4	4 → 5	5 → 6 → 7
Testrészek	- kar, láb, has, hát, fenék, derék, váll, nyak, talp, tenyér, csukló, térd, boka, testrészek sarok, lábujj, csípő, mell	- fejtető, homlok, áll, tarkó, mellkas, törzs, csípő, comb, lábszár, talpél, lábfej, kézfej, ujjak megnevezése	- térdhajlat, nyakszirt, lapocka, hónalj, lábszár, sípcsont, ornyereg, orr-fülcimpa, fejtető, stb.
Tédirányok	- rá, alá, fölé, mögé, elé, mellé, át, ki felé, befelé, előtt, mögött, mellett, alatt, be, ki, valami felé, fel, le - valami körül állás, ülés, futás, járás stb. kikerülés (pl. akadály) menetirány	- közzött, valamin túl, keresztben (átlósan), közé, szalagos jobb kéz, bal kéz, kikerülés-megkerülés bekerítés	- jobbra, balra, balra jobb oldalra, bal oldalra, kerülés jobbról, ill. balról, keresztben, hosszában, vízszintes, függőleges stb.
Mozgatás módjai Szakszavak	- nyújtás, hajlítás, lökés, körzés, lendítés, lengetés, terpesztés, forgás, fekvés hason, háton támasztás, gurítás, gurulás	- támasz elől, hátul, gurulás, gördülés görgetés, patintás, pöccintés, pörgetés, lebegtetés, hanyattfekvés, zsugorulás	- az előzőeket kiegészítve a testnevelési szakszavak passzív ismerete (pl. oldalsó középtartás, harántterpesz, mellső-hátó fekvőtámasz stb.)

III. sz. melléklet

Anamnézis

Az adatszolgáltatás: önkéntes !

**Célja: a gyermek előéletének, családban elfoglalt helyének, a család nevelési elveinek, igényeinek megismerése.
Az adatkezelés a gyermek óvodában töltött éveinek idejére szól.**

A gyermek vezetékneve:.....

keresztneve:.....

Születési helye, ideje:.....

Családra vonatkozó adatok:

Apa neve:.....

Anyja leánykori neve:.....

Együtt élnek –e a szülők ?.....

Ha nem, akkor milyen kapcsolatban vannak a gyermekkel?

.....

Testvérei neve?	Életkora?
-----------------	-----------

.....
-------	-------

.....
-------	-------

.....
-------	-------

.....
-------	-------

.....
-------	-------

Testvérei egészségesek-e?.....

Milyen kapcsolata van a családnak a nagyszülőkkel?

.....

Ha a gyermek nem lakik a szüleivel ki neveli ?.....

.....

Oka ?.....

Mióta ?

A gyermek korai fejlődésére vonatkozó adatok ?

A terhességgel kapcsolatban:

A házasság hányadik évében született a gyermek ?.....

Az anya hányadik terhessége volt ?.....

Az anya egészségi állapota a terhesség alatt ?.....

.....

Szedett e gyógyszert ?

Vitaminokat ?

Sima, vagy veszélyeztetett volt-e a terhesség?

A születésről: Hányadik szülés volt?

Időre vagy korábban született a gyermek?.....

A szülés lefolyása: sima könnyű nehéz fogós

A gyermek azonnal felsírt –e?.....

kellett –e élesztgetni?.....

Az újszülött súlya Hossza.....

Csecsemőkori fejlődés jellemzői: 0-1 éves korig

Szopott –e? Meddig?.....

Mikortól kapott –e az anyatej mellé kiegészítő táplálékot?.....

Mit?

Jó alvó volt-e?.....

Hogyan aludt el?.....

Sokat sírt vagy keveset?.....

Milyen betegségei voltak az első évben?.....

Voltak –e magas lázai?.....

Került-e kórházi kezelésre sor?.....

Milyen fertőző megbetegedésen esett át?.....

Érte- e valamilyen baleset, sérülés?.....

Milyen kezelést kapott?.....

Fejlődési jellemzők:

A gyermek **mozgásfejlődésével** kapcsolatban volt-e bármilyen problémája?

Hasra fordulás ideje?.....

Mikor kezdett mászni?.....

Mikor állt fel önállóan?.....

Mikor kezdett önállóan járni?.....

Beszéd:

Első értelmes szava?.....

Mikor kezdett mondatokban beszélni?.....

Hogyan alakult a kezesség? Jobb vagy a bal kezét használja gyakrabban?

Balkéz használata esetén történt-e kísérlet az átállításra?.....

Járt-e bölcsődébe? Hány éves kortól?

Könnyen megszokta –e a közösséget?.....

Ha nem ez miben jelentkezett?.....

Egészséges- e általában?.....

Fáradékony –e általában?.....

Mennyit alszik naponta? / ebéd után + éjszaka/

Alvása nyugodt vagy nyugtalan?.....

A gyermek étkezésével kapcsolatos közlendők:/ jól evő-e, mit szeret és mit nem/.....

Allergiás-e ételre, italra?.....

Véleménye szerint gyermeke: /a jellemzőt húzza alá/

nyugodt vagy élénk

zárkózott vagy közlékeny

lassú vagy gyors

kiegyensúlyozott vagy kiegyensúlyozatlan

szófogadó vagy engedetlen

kötelességtudó vagy felelőtlen

alapos vagy felületes

érzékeny a dorgálásra vagy nem

Egyéb észrevételek:

Ki mikor, milyen módon szokta jutalmazni a gyermeket?.....

.....

Ki milyen módon szokta büntetni?.....

.....

Mivel lehet rá hatni leginkább?.....

.....

Van-e valamilyen nevelési problémájuk?.....

.....

Van-e idejük beszélgetni a gyermekkel? igen nem ritkán

Mivel tölti a szabadidejét, a hétvégéket leggyakrabban a család?.....

.....

Van-e a gyermeknek valamilyen egészségügyi problémája?.....

.....

Láz esetén milyen gyógyszer adható a gyermeknek?

.....

A szülők milyen gyermeket szeretnének nevelni?.....

.....

Mit várnak az óvodai neveléstől?.....

.....

Saját gyermekemről fontosnak tartom még közölni:.....

.....

**A kérdésekre önszántamból válaszoltam, az adatok kitöltése önkéntesen történt.
Betekintést a gyermek óvodában tartózkodásának éveiben engedélyezem.**

.....

Szülő, gyám

.....

szülő, gyám

IV. sz. melléklet

Egyéni fejlettség mérőlap

1. A GYERMEK ÉRTELMI FEJLETTSÉGE

	Minősítés módja	Kiscsoport		Középső cs.	Nagy cs. I.	Nagy cs. II.
		XI.	V.	V.	V.	V.
Tárgyak csoportosítása						
Szín szerint	I = Igen, N = Nem					
Forma szerint	I = Igen, N = Nem					
Méret szerint	I = Igen, N = Nem					
Hasonlóság-különbség szerint	I = Igen, N = Nem					
Időbeli relációk						
Időrendiség	I = Igen, N = Nem					
Ok-okozati viszony	I = Igen, N = Nem					
Fegyelem jellemzői	Ö = Összpontosításra képes, R = Rövid ideig figyel, K = Könnyen elterelhető					
Motoros feladat	T = Teljes, pontos visszaadás, L = Lényeges mozzanatok visszaadása					

2. A GYERMEK SZOCIÁLIS FEJLETTSÉGE

	Minősítés módja	Kiscsoport		Középső cs.	Nagy cs. I.	Nagy cs. II.
		XI.	V.	V.	V.	V.
Kapcsolata felnőttel	K = Kezdeményező, E = Elfogadó V = Visszahúzó					
Kapcsolata társal	K = Kezdeményező, E = Elfogadó, V = Visszahúzó					
Beilleszkedés tevékenységbe	B = Bekapcsolódó, T = Társakhoz sodródó, M = Magányosan tev., Sz = Szemlélődő					
Beilleszkedés tevékenységbe						
Alkalmazkodó	I = Igen, N = Nem					
Együttműködő	I = Igen, N = Nem					
Kezdeményező	I = Igen, N = Nem					
Irányító	I = Igen, N = Nem					
Feladat megértése	M = Megérti, teljesíti, I = Irányítással telj., R = Részben telj., É = Érti, de nem telj.					
Érzelmi élete	K = Kiegyensúlyozott, V = Változó hangulatú, Ny = Nyugtalan, E = Erőszakos					

3. A GYERMEK SZOCIÁLIS ÉRETTSÉGE

	Minősítés módja	Kiscsoport		Középső cs.	Nagy cs. I.	Nagy cs. II.
		XI.	V.	V.	V.	V.
Önállósága	Sz = Személyes kontaktus nélkül is teljesít, I = Időnként sz. kont. igényel, Á = Állandó sz. kont. igényel					
Motivált, jó megoldásra törekvő	I = Igen, N = Nem					
Tevékenysége elmélyült	I = Igen, N = Nem					
Kitartó a tevékenységbe	I = Igen, N = Nem					
Munkatempója	Gy = Gyors, dinamikus, Á = Átlagos, L = Lassú, nehézkes					
Kiváráásra képes, toleráns	I = Igen, N = Nem					
Nem válaszol indulatkitöréssel	I = Igen, N = Nem					
Nem válaszol személyek elleni agresszióval	I = Igen, N = Nem					
Nem válaszol regresszióval	I = Igen, N = Nem					

4. A NYELVI KIFEJEZŐKÉPESSÉG MUTATÓI

	Minősítés módja	Kiscsoport		Középső cs.	Nagy cs. I.	Nagy cs. II.
		XI.	V.	V.	V.	V.
Szókincs	G = Gazdag, árnyaltan kifejező, Á = Átlagos, Sz = Szegényes					
Hallási differenciálásra képes	Gy = Gyakran, N = Néha					
Rítmus	F = Folyamatos, A Akadozó, Gy = Gyors, L = Lassú					
Képolvasás	Ö = Összefüggéseket felismer, E = Egyszerű cselekvést megnevez, F = Felsorol					
Szöveg visszaadása	T = Teljes, pontos, L = Lényegyet kiemel, H = Hiányos					
Motoros feladat	T = Teljes, pontos, L = Lényegyet kiemel, H = Hiányos					

5. TÉRBELI TÁJÉKOZÓDÁS, TÉRBELI MOZGÁS FEJLETTSÉGE

	Minősítés módja	Kiscsoport		Középső cs.	Nagy cs. I.	Nagy cs. II.
		XI.	V.	V.	V.	V.
Térbeli tájékozódás						
Fent	I = Igen, N = Nem					
Lent	I = Igen, N = Nem					
Alatt	I = Igen, N = Nem					
Fölött	I = Igen, N = Nem					
Föl	I = Igen, N = Nem					
Le	I = Igen, N = Nem					
Mozgás a térben						
Előre	I = Igen, N = Nem					
Hátra	I = Igen, N = Nem					
Mellett	I = Igen, N = Nem					
Között	I = Igen, N = Nem					
Alá	I = Igen, N = Nem					
Kívánságra irányt tud váltani	I = Igen, N = Nem					
Elé	I = Igen, N = Nem					
Mögé	I = Igen, N = Nem					
Jobbra	I = Igen, N = Nem					
Balra	I = Igen, N = Nem					
Túl	I = Igen, N = Nem					
Közé	I = Igen, N = Nem					

6. MOZGÁSFEJLETTSÉG

	Minősítés módja	Kiscsoport		Középső cs.	Nagy cs. I.	Nagy cs. II.
		XI.	V.	V.	V.	V.
Ujjak ritmikus ökölbezárása	I = Igen, N = Nem					
Ujjak széttárása	I = Igen, N = Nem					
Fűzés (gyöngy, cipő, tű)	I = Igen, N = Nem					
Páros, majd egy lábon szökdelés	I = Igen, N = Nem					
Labda elkapása (3m-ről, 15cm átmérőjű labda)	I = Igen, N = Nem					
Kezesség kialakult	I = Igen, N = Nem					
Hüvelykujj ujjakkal való sorra érintése	I = Igen, N = Nem					
Megérintett ujj csukott szemmel történő azonosítása	I = Igen, N = Nem					
Ujjak görd. tenyérbe zárása	I = Igen, N = Nem					
Egy lábon egyensúlyozás	I = Igen, N = Nem					

7. A GYERMEK FINOMMOTOROS KOORDINÁCIÓJA

	Minősítés módja	Kiscsoport		Középső cs.	Nagy cs. I.	Nagy cs. II.
		XI.	V.	V.	V.	V.
Részletek feltüntetése						
Van feje	I = Igen, N = Nem					
Van lába	I = Igen, N = Nem					
Van karja	I = Igen, N = Nem					
Van törzse	I = Igen, N = Nem					
Van nyaka	I = Igen, N = Nem					
A fej részletei: haj, fül	I = Igen, N = Nem					
Az arc részletei: szem, orr, száj	I = Igen, N = Nem					
Ruha, ruha részletei	I = Igen, N = Nem					
Kéz részletei	I = Igen, N = Nem					
Láb részletei	I = Igen, N = Nem					
Arány						
Fej, kar, láb, törzs aránya helyes	I = Igen, N = Nem					
Dimenzió						
A végtagok két dimenziósak	I = Igen, N = Nem					
Többszempontú profil	I = Igen, N = Nem					
Érintkezés						
A négy végtag összefügg a törzsszel	I = Igen, N = Nem					
A nyak vonala átmegy a fej, a törzs vonalába	I = Igen, N = Nem					
A törzs vonala átmegy a láb vonalába	I = Igen, N = Nem					

8. A TESTSÉMA FEJLETTSÉGÉNEK MUTATÓI

	Minősítés módja	Kiscsoport		Középső cs.	Nagy cs. I.	Nagy cs. II.
		XI.	V.	V.	V.	V.
Fej	I = Igen, N = Nem					
Törzs	I = Igen, N = Nem					
Has	I = Igen, N = Nem					
Hát	I = Igen, N = Nem					
Szem	I = Igen, N = Nem					
Orr	I = Igen, N = Nem					
Száj	I = Igen, N = Nem					
Nyelv	I = Igen, N = Nem					
Fül	I = Igen, N = Nem					
Nyak	I = Igen, N = Nem					
Kéz	I = Igen, N = Nem					
Kézfej	I = Igen, N = Nem					
Tenyér	I = Igen, N = Nem					
Ujjak széttárása	I = Igen, N = Nem					
Láb	I = Igen, N = Nem					
Mell	I = Igen, N = Nem					
Arc	I = Igen, N = Nem					
Kar	I = Igen, N = Nem					
Comb	I = Igen, N = Nem					
Térd	I = Igen, N = Nem					
Homlok	I = Igen, N = Nem					
Áll	I = Igen, N = Nem					
Könyök	I = Igen, N = Nem					
Csukló	I = Igen, N = Nem					
Boka	I = Igen, N = Nem					
Lábfej	I = Igen, N = Nem					
Talp	I = Igen, N = Nem					
Lábujjak	I = Igen, N = Nem					
Sarok	I = Igen, N = Nem					
Váll	I = Igen, N = Nem					
Derék	I = Igen, N = Nem					
Csípő	I = Igen, N = Nem					

9. SZOKÁSOK, SZABÁLYOK KÖVETÉSE

	Minősítés módja	Kiscsoport		Középső cs.	Nagy cs. I.	Nagy cs. II.
		XI.	V.	V.	V.	V.
Az étkezési szokásokat betartja, eszközfogása pontos	J = Jellemző, Á = Általában jellemző, N = Nem jellemző					
A testápolási tevékenységeket a szokásoknak megfelelően végzi	J = Jellemző, Á = Általában jellemző, N = Nem jellemző					
Öltözködésnél önálló, a sorenket betartja, rendet tart maga körül	J = Jellemző, Á = Általában jellemző, N = Nem jellemző					
Nyugodta alszik, pihen, csendesen tevékenykedik	J = Jellemző, Á = Általában jellemző, N = Nem jellemző					
Szabad mozgás során az adott lehetőségeket kihasználja, a szabályokat betartja	J = Jellemző, Á = Általában jellemző, N = Nem jellemző					

10. JÁTÉK

	Minősítés módja	Kiscsoport		Középső cs.	Nagy cs. I.	Nagy cs. II.
		XI.	V.	V.	V.	V.
Alkalmazkodik a játék szabályaihoz	I = Igen, R = Részben, N = Nem					
Figyel másokra, segít, együttműködik	I = Igen, R = Részben, N = Nem					
Elfogadtatja ötleteit	Gy = Gyakran, N = Néha, S = Soha					
Irányítást elfogad	Gy = Gyakran, N = Néha, S = Soha					
Önállóan szervez, akadályokat elhárít	I = Igen, R = Részben, N = Nem					
Mások alkotásait megbecsüli	Gy = Gyakran, N = Néha, S = Soha					
Konfliktusokat megold	Gy = Gyakran, N = Néha, S = Soha					
Lemond - játékszerről, alkalmazkodik	I = Igen, R = Részben, N = Nem					
Lemond – szerepről, alkalmazkodik	I = Igen, R = Részben, N = Nem					
Kreatív	Gy = Gyakran, N = Néha, S = Soha					

V. sz. melléklet

Tehetségazonosító szempontsor

Általános tulajdonságlista

Tulajdonságok	Akire/akikre a leginkább jellemző (gyermekek jele, neve)
Szeretné tudni, hogyan működnek a dolgok	
Kérdései szokatlanok	
élénk a képzelete	
Összefüggéseket talál ott is, ahol más nem	
ha valamit a fejébe vesz, azt meg is teszi	
kitartóan megragad az őt érdeklő feladatoknál	
kíváncsi, érdeklődő	
kritikus önmagával és másokkal	
óvodai tevékenységekben aktív	
szabadidejében (amikor nem foglalkoztatják) aktívan foglalja el magát	
fontos számára, hogy jól teljesítsen (maximalizmus)	
sok energiája van (mozgékony, kevés az alvási igénye)	
szeret új dolgokat megtanulni	
Önállóan alkot véleményt	
jó az emlékezete	
ismeretei valamely területen kiemelkedőek (divergens gondolkodás)	
ismeretei sok területről származnak (konvergens gondolkodás)	
szókincse gazdag	
jó tervező és szervező	
gyorsan észrevesz dolgokat	
térben jól tájékozódik	
jól tesz különbséget dolgok között	
jól hasonlít össze dolgokat	
elvont fogalmakat használ	
logikusan gondolkodik	
megérti problémák, helyzetek lényegét	
kreatív (gondolatai és/vagy alkotásai)	
jó a humorérzéke	
ismeretlen helyzetben feltalálja magát	
érdeklődik a betűk iránt, esetleg már magától meg tanult olvasni	
foglalkoztatja az élet, halál kérdése	

Speciális tulajdonság lista képzőművész-vizuális tehetségre utaló jegyek azonosításához

Tulajdonságok	Akire/akikre a leginkább jellemző (gyermek jele, neve)
sok időt tölt rajzolással	
korán, akár már 2 éves korában felismerhető alakot rajzolt	
munkájában újszerű elem is megmutatkozik	
kreatív az eszközök, technikák alkalmazásában	
Vizuális feladatokban kiváló	
szereti magát rajzban kifejezni	
képekben gondolkodik	
változásokat jól észreveszi a képen	
kiváló a vizuális emlékezete	
sok részletet ábrázol	
rajza realiztikus	
ügyesen másol	
jó a vizuális memóriája	
színek használata	

Speciális tulajdonságlista zenei tehetségekre jellemző tulajdonságok

Tulajdonságok	Akire/akikre a leginkább jellemző (gyermek jele, neve)
jó hallása van, könnyen azonosít hangokat, akkordokat	
különösen érzékeny a hangokra	
szeret zenét hallgatni	
korán, akár már két éves kora előtt tud dallamokat énekelni	
jó ritmusérzéke van	
saját dallamot talál ki	
a hangerősséget hatásosan tudja változtatni (érzi a zene érzelmi hatását)	
énekel, vagy hangszeren játszik rendszeresen	

könnyen átalakít egy dallamot, variációkat talál ki	
könnyen emlékszik a dallamokra	
kitartóan és nagy koncentrációval foglalkozik a zenével	
családjában van zenész, vagy zenerajongó	
már kétéves kora előtt tud dallamokat énekelni.	

Speciális tulajdonságlista matematikai tehetségekre jellemző tulajdonságok

Tulajdonságok	Akire/akikre a leginkább jellemző (gyermekek jele, neve)
logikus matematikai gondolkodás jellemzi	
matematikai műveletek logikus alkalmazása	
matematikai műveleteket kreatívan old meg	
ismeri a számjegyeket	
számviszonyok felismerése, megkülönböztetése	
számrelációk felismerése	
geometriai tulajdonságok felismerése	
tér és időbeni relációk felismerése	
kiemelkedően jó vizuális képzelet jellemzi.	
Könnyen fordít a gondolkodásán	
kiváló emlékezete van számokra, formákra, helyzetekre, megoldásokra, stb	
kitartás és feladat-elkötelezettség jellemzi a problémamegoldásban.	
problémahelyzet felismerő, elemző képessége figyelemreméltó	
előrelátás jellemzi	
Szerialitása kiváló	

Speciális tulajdonságlista szociális területen tehetséget mutató gyermekek jellemzői

Tulajdonságok	Akire/akikre a leginkább jellemző (gyermekek jele, neve)
bátran alakít kapcsolatokat, esetleg kezdeményező	
érzéseit szavakba tudja foglalni	
igazságérzete nagyon fejlett	
hatékony az együttműködésben	
mások megértésére törekszik	
fejlett vezetői készségekkel rendelkezik	
ügyes a szervezésben	
jól kommunikál	
van önbizalma	
tud bocsánatot kérni, ha valakit megbántott	
figyelembe veszi mások érzéseit	
vita esetén megoldást keres	
Segít másoknak	
közös feladat megoldáskor vannak ötletei	
vitában reagál a másik véleményére	
tud másoktól eltérő módon választani, dönteni	
tud kedveset mondani (dicsérni, vigasztalni) másoknak	
sérelmezi, ha valaki nem tart be egy megállapodást	
képes a konfliktusait valamilyen szinten megoldani	

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat
POLGÁRMESTERE

221-1/2013.10.22.

Iktatószám: K/34932/24/2013/II

KŐBÁNYAI CSUPACSODA ÓVODA

1101 Budapest, Kőbányai út 38.

Gyermekekléptekkel Helyi Óvodai Pedagógiai Programja

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 31/2011. (IX. 23.) önkormányzati rendelet 3. melléklet 7. pontja alapján a Kőbányai Csupa Csoda Óvoda Gyermekekléptekkel Helyi Óvodai Pedagógiai Programjában foglaltakkal egyetértek.

A pedagógiai program megvalósításához a fenntartó többletfinanszírozást nem biztosít.

Budapest, 2013. október „ ”

Kovács Róbert
polgármester